

BEGROTING 2019

*“Samen meer bereiken
Met elkaar, voor elkaar”*

Gemeente Gemeert-Bakel

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
§1.1 Aanbieding	4
§1.2 Leeswijzer	5
2. Beleidsbegroting	7
§2.1 Portefeuille Algemene zaken	10
§2.2 Portefeuille Sociaal Domein	16
§2.3 Portefeuille Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer	23
§2.4 Portefeuille Economie & Sport	31
§2.5 Portefeuille Financiën & Volkshuisvesting	41
§2.6 Beleidsindicatoren	48
3. Paragrafen	51
§3.1 Lokale heffingen	52
§3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	54
§3.3 Onderhoud kapitaalgoederen	56
§3.4 Financiering	57
§3.5 Bedrijfsvoering	58
§3.6 Verbonden partijen	60
§3.7 Grondbeleid	62
§3.8 Investerings	64
§3.9 Bezuinigingen	65
§3.10 Subsidies	66
§3.11 Programmamanagement (Werken aan opgaven)	67
§3.12 Plannen in ontwikkeling	68
4. Financieel overzicht	70
§4.1 Begrotingsuitgangspunten	70
§4.2 Financieel overzicht 2018	73
§4.3 Reserves & voorzieningen	75
§4.4 Prognosebalans gemeente Gemeert-Bakel	76
Bijlagen	77
Bijlage 1: Specificatie lokale heffingen	78
Bijlage 2: Specificatie risico's	79
Bijlage 3: Specificatie onderhoud kapitaalgoederen	92
Bijlage 4: Specificatie bedrijfsvoering	96
Bijlage 5: Specificatie verbonden partijen	101
Bijlage 6: Specificatie grondbeleid	110
Bijlage 7: Incidentele baten en lasten	111
Bijlage 8: Specificatie EMU-saldo	113
Bijlage 9: Specificatie verschillen	114

Bijlage 10: Specificatie Sociaal Domein	133
Bijlage 11: Specificatie leges	137
Bijlage 12: Kerngegevens	138
Bijlage 13: Specificatie algemene uitkering	140
Bijlage 14: Specificatie subsidies	141
Bijlage 15: Specificatie kengetallen	145

1. Inleiding

§1.1 Aanbieding

De begroting 2019-2021

Wij bieden uw raad hierbij de begroting 2019-2022 aan. Dit is de eerste begroting die dit college aan uw raad voorlegt. De begroting beschrijft wat uw raad wil bereiken en wat daarvan de kosten zijn. De begroting is een kaderstellend document voor het college.

Begrotingsnota 2019

Jaarlijks stelt de gemeenteraad in juli een kadernota vast. Deze nota is een strategisch meerjarig beleidsplan en de basis voor het opstellen van de komende begroting. De Kadernota 2019 is in de vergadering van 5 juli 2018 vastgesteld en gaf het volgende beeld te zien:

Begrotingsjaar (x€1.000)	2019	2020	2021	2022
Saldo Kadernota 2019	257V	1.032V	1.456V	1.716V
Te storten in algemene reserve	257N	500N	500N	500N
Restant	0	532V	956V	1216V

Aanpassingen na kadernota 2019

Na aanbieding van de Kadernota 2019 zijn er verschillende mutaties in de begroting doorgevoerd:

- Bijraming Sociale Domein voor structureel € 1.697.000 (inclusief 3% OZB);
- Begrotingswijzigingen naar aanleiding van 2^e financiële rapportage en uitbreiding Pandelaar;
- Bezuinigingen grotendeels naar aanleiding bijraming Sociale Domein.

Meerjarige programmabegroting 2019-2022

Het college kan een structureel sluitende begroting aanbieden met daarin de volgende saldi:

Begrotingsjaar (x€1.000)	2019	2020	2021	2022
Saldo voorgestelde begroting	513V	659V	916V	1.397V
Te storten in algemene reserve	500N	500N	500N	500N
Restant	13V	159V	416V	897V

De overschotten worden gestort in de algemene reserve voor opbouw van het weerstandsvermogen.

Voor het begrotingsjaar 2019 voldoet de gemeente aan alle drie de criteria om onder het gebruikelijke repressieve toezicht van de provincie te vallen:

- Er is een positieve algemene reserve;
- De meerjarenbegroting 2019-2022 is in de laatste jaarschijf structureel en reëel in evenwicht;
- De begroting 2019 wordt tijdig (voor 15 november 2018) ingezonden.

Gemert-Bakel, 25 september 2018

§1.2 Leeswijzer

Deze leeswijzer geeft u inzicht in de opbouw van de Begroting 2019-2022.

Digitaal gebruik programmabegroting

In deze begroting is de navigatie binnen de begroting vereenvoudigd:

Als u hierop klikt, wordt u binnen de begroting zelf doorverwezen naar een verdere specificatie van dit onderwerp.

Hiermee keert u vanuit de specificatie terug naar de hoofdtekst.

Als u hierop klikt, wordt u doorverwezen naar een externe link (internetverbinding vereist). Bijvoorbeeld een raadsbesluit op de gemeentelijke website.

Hoofdstuk 2: Beleidsbegroting

Dit hoofdstuk is onderverdeeld in vijf portefeuilles:

1. Algemene zaken
2. Sociaal Domein
3. Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer
4. Economie & Sport
5. Financiën & Volkshuisvesting

Opbouw per portefeuille	
Doel	Elk portefeuille begint met een inleidende tekst met daarin opgenomen een toelichting op taakvelden in de betreffende portefeuille.
Resultaten	Per doel zijn de te behalen resultaten benoemd.
Beoogde effecten	De verwachte effect en van het doel en de resultaten.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Per resultaat is beoordeeld of dit binnen de bestaande middelen (budgetten en menskracht) gerealiseerd kan worden. Indien binnen de begroting extra middelen ter beschikking zijn gesteld, wordt dit aangegeven..

Verder wordt per portefeuille een financieel overzicht verstrekt van de baten en lasten. De jaarschijven in dit overzicht staan voor:

2016-2017: Realisatie betreffende jaarrekening
 2018: Begroting 2018 zoals vastgesteld in november 2017
 2019-2022: Nieuwe begroting

In de verschillenanalyse wordt een (op basis van het BBV verplichte) vergelijking gemaakt tussen begrotingsjaar 2018 en 2019.

Hoofdstuk 3: Paragrafen

Conform de verslaggevingsregels voor het opstellen van de begroting (⇒ Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten BBV), is een zevental verplichte paragrafen opgenomen.

- Lokale heffingen;
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering;
- Verbonden partijen;
- Grondbeleid.

Dit is aangevuld met een vijftal eigen paragrafen:

- Investeringsparagraaf;
- Bezuinigingen;
- Subsidies;
- Programmamanagement;
- Plannen in ontwikkeling.

Paragrafen zijn bedoeld als dwarsdoorsnede van de begroting en onder meer van belang voor beoordeling van de financiële positie van de gemeente.

Hoofdstuk 4: Financieel overzicht

Dit hoofdstuk is de financiële vertaling van de begroting 2019-2022.

Door aanpassing van de BBV is de opzet hiervan vanaf 2017 gewijzigd. De posten algemene dekkingsmiddelen, vennootschapsbelasting, onvoorzien en overhead worden apart gepresenteerd. Daarnaast is voor een (verwachte) balans opgenomen. De bedoeling van de wetgever hierbij is om de gemeenteraad een beter inzicht te verschaffen en vergelijkingen met andere gemeentes te verbeteren.

Bijlagen

Als slot zijn er bijlagen opgenomen. Deze bijlagen zijn een verdere specificatie van in de begroting opgenomen informatie. Door het klikken op en kunt u eenvoudig schakelen tussen begroting en bijlagen.

Nieuw in de bijlage is een onderbouwing van de raming 3D's. De provincie heeft op 11 juli 2018 een brochure uitgebracht waarin zijn aanbevelingen doen voor de begroting 2019 van gemeenten met betrekking tot het sociale domein. Een van deze aanbevelingen voor het Sociale Domein is:

“Geef in de (meerjaren)begroting 2019-2022 duidelijk aan op welke uitgangspunten de ramingen zijn gebaseerd en leg hierbij ook een koppeling met de realisatiecijfers in de jaarrekening 2017.”

In de nieuwe bijlage 10 van deze begroting wordt dit inzicht verschaft.

2. Beleidsbegroting

Aan de hand van het coalitieakkoord 2018-2022, beschrijft dit hoofdstuk van de begroting de belangrijkste ontwikkelingen voor 2019. Dit is de eerste begroting waarin het coalitieprogramma "Samen meer bereiken. Met elkaar, voor elkaar" is verwerkt.

Inleiding coalitieakkoord 2018-2022

Alleen ga je sneller, maar met elkaar bereik je meer. Dát is het uitgangspunt van het coalitieakkoord voor deze raadsperiode. Met elkaar meer bereiken met de inwoners, de maatschappelijke organisaties en bedrijven in Gemeert-Bakel. De komende periode liggen er uitdagende maatschappelijke opgaven op ons bord. De veranderingen in hoe we omgaan met energie en klimaat, de invoering van de omgevingswet, de bereikbaarheid van ons gebied, het vitaal platteland en de doorontwikkeling van jeugdzorg, Wmo en Participatiewet. Deze opgaven vragen om samenwerking, lef en een antwoord op maat.

Samenwerking

Een toenemend aantal maatschappelijke opgaven (o.a. duurzaamheid, bereikbaarheid, vitaal platteland, tekorten jeugdzorg, etc.) is alleen op te lossen wanneer gemeenten, provincies, waterschappen en Rijk als één overheid samenwerken richting partners. Wij willen dan ook sterk inzetten op die samenwerking, niet alleen lokaal in onze eigen gemeenteraad, maar ook samen met de gemeenten in De Peel en het MRE, de provincie, het waterschap en het Rijk. Een gezamenlijke, bestuurlijke aanpak die past bij de aanpak van maatschappelijke opgaven van deze tijd. Dit is wat inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven van hun contact met de overheid verwachten.

Lef

Wij staan voor een stabiel bestuur en vooruitgang met kansen voor iedereen. Een aantal zaken uit de vorige raadsperiode hebben we niet af kunnen werken. Wij pakken deze zaken nu constructief op. We maken keuzes en zijn ook duidelijk over deze keuzes. Dat geldt ook voor minder populaire besluiten, die we nog meer dan voorheen op basis van data en feiten nemen.

Antwoord op maat

We zijn weliswaar één gemeente, maar het onderscheid wordt gemaakt in onze dorpen. De maatschappelijke opgaven en nieuwe wetgeving zijn stuk voor stuk gericht op dorps-, wijk- en straatniveau. Een integrale aanpak tussen de diverse beleidsterreinen is gewenst. Daarom zeggen wij: algemeen beleid waar nodig en maatwerk waar het kan. Het dorps- en wijkgericht werken zetten we krachtadig voort en bouwen we verder uit met een verbindende rol voor de dorpsraden. Daarom ondersteunen en faciliteren wij ook de onderlinge contacten tussen de dorpsraden. Zo kunnen ze van elkaar leren en kunnen wij van hen leren. De afstand tussen "de politiek" en de burger willen wij verkleinen. Daarbij is samenwerking met de inwoners en de verenigingen in de kerkdorpen belangrijk.

Communicatie over wat er gebeurt in het gemeentehuis naar buiten toe en toegankelijkheid van de gemeente is hierin ook een belangrijk aandachtspunt. Omdat we sterk willen inzetten op die samenwerking op lokaal, regionaal, provinciaal en rijksniveau gaan de leden van het college meer nog dan voorheen ook buiten het gemeentehuis netwerken opbouwen en overleg voeren.

Ook pakken we een aantal strategische of grote projecten (o.a. kasteel, centrumplan Bakel, vitaal platteland, energietransitie en zwembad) op in de vorm van stuurgroepen, waarbij wethouder(s), enkele raadsleden of specialisten nauw betrokken worden bij de voorbereiding van de besluitvorming.

De vijf portefeuilles in deze begroting zijn:

1. Algemene zaken
2. Sociaal Domein
3. Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer
4. Economie & Sport
5. Financiën & Volkshuisvesting

De portefeuilles worden opgedeeld in doelen, resultaten en beoogde effecten. Daarbij wordt aangegeven of in deze begroting extra middelen voor het doel en resultaat zijn toegekend ten opzichte van de vorige meerjarenbegroting. Met ingang van 2017 is het verplicht om beleidsindicatoren in de begroting op te nemen. De bedoeling hiervan is dat er voor de gemeenteraad meer inzicht ontstaat in beleid. Daarom is bij deze beleidsindicatoren ook een vergelijking gemaakt met het gemiddelde van Nederland, Brabant, Helmond en de vier pealgemeenten.

Algemene zaken

§2.1 Portefeuille Algemene zaken

↑ Inleiding

De portefeuillehouder van dit programma is Dhr. M.S. Van Veen. Het programma bevat de volgende taken:

- Coördinatie van het beleid
- Algemene en bestuurlijke zaken
- Openbare orde
- Integraal veiligheidsbeleid
- Coördinatie van handhaving
- Personeel en organisatie
- Informatievoorziening
- Evenementen en horecabeleid
- Kermissen en markten
- Gemeentearchief
- Dienstverlening

Verbonden partijen

- BIZOB
- Brabant Water NV
- Dimpact
- Gemeente Laarbeek
- VRBZO

Doelen portefeuille Algemene zaken

Dit programma kent drie doelen. Voor ieder doel is benoemd wat de resultaten zijn voor 2019 en of in deze begroting extra middelen daarvoor zijn toegekend.

Algemene zaken	 1: Het inzicht in handhavingsinspanningen is in 2019 transparant en eenduidig.
	 2: We hebben de belangrijkste veiligheidsthema's voor de gemeente Gemeert-Bakel in onze gemeentelijke organisatie geborgd en verankerd in de afspraken met externe partners en we voeren hierover de regie.
	 3: Eigentijdse en betrouwbare dienstverlening leveren die voldoet aan de servicenormen.

Toelichting op de hiervoor beschreven doelen

Openbare orde, Integraal veiligheidsbeleid en Coördinatie van handhaving

Om een veilige woon- en leefomgeving voor onze burgers te borgen, handhaven we planmatig en sturen we op de belangrijkste veiligheidsthema's (minder criminaliteit, minder overlast, minder onveiligheidsgevoelens bij burgers en het op een acceptabel niveau houden van fysieke veiligheidsrisico's) voor de gemeente Gemert-Bakel.

Om de integrale veiligheid te borgen, hebben de 6 gemeenten uit de Peelregio een lokaal en regionaal veiligheidsplan vastgesteld: het Veiligheidsplan Peelland 2019-2022. In deze plannen zijn voor Gemert-Bakel prioriteiten afgesproken waarvoor uitvoeringsplannen zijn of worden gerealiseerd.

We hebben een Programmaleider integrale veiligheid Peelland die zorgt voor ondersteuning bij en borging van dit regionale proces. Daarnaast werkt de gemeente samen met de partners in veiligheid om de veiligheid van onze burgers zo optimaal mogelijk te beschermen.

Om vanuit één coördinatiepunt regionaal samen te werken op het gebied van integrale handhaving en veiligheid (bijvoorbeeld met betrekking tot overlast gevende panden, hennepplantages en verschijningsvormen van georganiseerde criminaliteit) is het "Peelland Interventie Team" (PIT) opgericht. Binnen het PIT werken de zes gemeenten in de Peel, vertegenwoordigers van de politie Eenheid Oost-Brabant, de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost en Senzer samen.

Voor de rampenbestrijding en crisisbeheersing heeft de gemeente in 2019 haar rampenbestrijdingsstructuur ingericht. Deze sluit aan op de structuur zoals neergelegd door de VRBZO (Veiligheidsregio Brabant Zuidoost).

Dienstverlening

Onze dienstverlening is eigentijds en betrouwbaar. Voor alle dienstverleningskanalen hanteren we servicenormen. En het aantal digitale producten voor inwoners en bedrijven neemt toe. We voeren klanttevredenheidsonderzoeken uit om te leren hoe we de dienstverlening nog beter kunnen afstemmen op de wensen van onze inwoners.

↑Doel 1	Het inzicht in de handhavingsinspanningen is in 2019 transparant en eenduidig.
Resultaten 2019	• Het Handhavingsuitvoeringsprogramma 2019 is uitgevoerd. • Handhavingsprioriteiten voor 2019 zijn vóór 1 maart 2019 vastgesteld. Er is duidelijkheid in wat we wel doen en wat we niet doen. • Alle thema's met prioriteiten 'zeer hoog' en 'hoog' uit de Integrale Handhavingsnota 2019-2023 zijn uitgevoerd. • Alle wettelijke verplichte taken uit de Integrale Handhavingsnota 2019-2023 zijn uitgevoerd. • Het beleidsplan 2019 – 2023 en het handhavingsuitvoeringsplan 2019 is geactualiseerd. • Het uitvoeringsprogramma 2019 en de evaluatie 2018 zijn gelijktijdig aangeboden. In oktober 2019 en mei 2020 is gerapporteerd over de voortgang. • De handhavingsprojecten Rooye Asch en woonwagenkampen zijn afgerond op 1 januari 2020. • Door het verruimen van de capaciteit van eigen boa's in 2018 is er meer inzet geweest in 2019 en zijn er meer resultaten behaald, zowel preventief als repressief. • Door het versterken van de juridische capaciteit worden meer handhavingsprocedures in 2019 opgestart en afgerond.
Beoogde effecten	Een veilig en leefbaar Gemert-Bakel waarbij handhaving zijn plaats heeft gekregen. Regels in de openbare ruimte worden nageleefd. Preventief: • Zichtbaarheid boa's. De boa's zijn aanspreekbaar voor de burgers en ondernemers. • Door inzet van blauwe boa's (domein I) en groene boa's (domein II) wordt er krachtiger opgetreden tegen verontreinigen door particulieren en bedrijven. • Verbetering inzetbaarheid buiten reguliere werktijden. Er vindt inzet plaats in de avonduren en in de weekenden. Repressief: • Door meer capaciteit is daarmee een effectievere aanpak mogelijk van overlastsituaties (proces-verbalen), en van meldingen kleine ergernissen in de openbare ruimte. • Door de aanwezigheid van eigen boa's kan er direct gereageerd worden en overgegaan worden tot handhaven.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Niet van toepassing.

↑Doel 2	We hebben de belangrijkste veiligheidsthema's voor de gemeente Gemert-Bakel in onze gemeentelijke organisatie geborgd en verankerd in de afspraken met externe partners en we voeren hierover de regie.
Resultaten 2019	• We hebben (pro-actief en reactief) gestuurd op de veiligheidsthema's die voor Gemert-Bakel van belang zijn, zoals vastgelegd in het lokale en regionale Veiligheidsplan Peelland 2019-2022. Jaarlijks is gerapporteerd over de voortgang van het plan en de cijfers. De inzet is om betere cijfers te behalen voor de gestelde prioriteiten. • Door te werken met het Lokaal Informatie Overleg en een aangepast Bibob beleid (Wet bevordering integriteitsbeoordelingen) (toetsing op meer taakvelden) hebben we beter integraal onderzoek kunnen verrichten ten behoeve van de behandeling van ondermijningszaken. • We hebben deelgenomen aan PIT (Peelland Interventie Team)-acties en de daaruit voortkomende acties uitgevoerd.

	• We hebben alle van de politie ontvangen bestuurlijke rapportages aangaande Damoclesbeleid (art.13b Opiumwet) uitgevoerd, conform het opgestelde beleid. • Door het versterken van de juridische capaciteit zijn meer handhavingprocedures opgestart en afgerond binnen aanvaardbare termijnen. • De verbinding tussen zorg- en veiligheidspartners is gelegd en geborgd door het zogenoemde incidentenoverleg waarin zowel interne als externe partners op het gebied van zorg en op het gebied van veiligheid plaats nemen.
Beoogde effecten	• Minder criminaliteit. • Minder overlast door criminele activiteiten. • Minder onveiligheidsgevoelens bij burgers. • Het op een acceptabel niveau houden van fysieke veiligheidsrisico's voor de gemeente Gemeert-Bakel. Denk hierbij aan brandveilig leven, bestrijding en beheersing natuurbranden, een goed functionerende brandweer en milieudienst.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	In deze begroting is € 74.000 opgenomen ten behoeve van juridische capaciteit voor handhaving en veiligheid (ondermijning).

↑Doel 3	Eigentijdse en betrouwbare dienstverlening leveren die voldoet aan de servicenormen: <table border="1"> <tr> <td>Telefoon</td><td>95% beantwoorden binnen 20 seconden</td></tr> <tr> <td></td><td>80% bellen we terug binnen 1 dag</td></tr> <tr> <td>Balie</td><td>90% helpen we binnen 5 minuten</td></tr> <tr> <td>Schriftelijk</td><td>80% van de (digitale) aanvragen beantwoorden we binnen de servicenorm</td></tr> <tr> <td>Klanttevredenheid</td><td>Minimaal een 7</td></tr> </table>	Telefoon	95% beantwoorden binnen 20 seconden		80% bellen we terug binnen 1 dag	Balie	90% helpen we binnen 5 minuten	Schriftelijk	80% van de (digitale) aanvragen beantwoorden we binnen de servicenorm	Klanttevredenheid	Minimaal een 7
Telefoon	95% beantwoorden binnen 20 seconden										
	80% bellen we terug binnen 1 dag										
Balie	90% helpen we binnen 5 minuten										
Schriftelijk	80% van de (digitale) aanvragen beantwoorden we binnen de servicenorm										
Klanttevredenheid	Minimaal een 7										
Resultaten 2019	• Maandelijkse monitoring van de servicenormen. • Minimaal 5 klanttevredenheidsonderzoeken. Van klachten en tips leren en verbeteren. • Actualisatie van de toptaken op de website minimaal één keer per kwartaal. • Uitbreiding van de digitale dienstverlening voor burgers en bedrijven met minimaal 2 digitale diensten.										
Beoogde effecten	De inwoners zijn tevreden over de dienstverlening.										
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Niet van toepassing.										

Totaaloverzicht portefeuille Algemene zaken

x (€1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lasten	8.735	6.172	6.253	6.030	5.886	5.829	5.815
Baten	1.134	763	1.026	1.029	923	851	831
Saldo	-7.601	-5.409	-5.227	-5.001	-4.963	-4.978	-4.984

Toelichting belangrijkste verschillen in 2019 ten opzichte van 2018

Lasten	+ / -		
 Bestrijding ondermijning en intensivering handhaving	+	74.000	Structureel
 Privacy en informatiebeveiliging	+	52.000	Structureel
 Uitbreiding formatie wethouders	+	72.000	Structureel
 Lagere afdracht rijk reisdocumenten	-	114.000	Structureel
 Stijging lasten VRBZO	+	69.000	Structureel
 Verkiezingen	+	22.000	Incidenteel
 Overheveling milieutoezicht bedrijven naar portefeuille 3	-	200.000	Structureel
 Juridische kosten	+	50.000	Structureel
 MRE	+	4.000	Structureel
 Diverse (technische) verschillen	-	96.000	Structureel
 Lagere kosten bezuinigingen	-	156.000	Structureel/incidenteel
Totaal verschil lasten	-	223.000	
Baten	+ / -		
 Kostendekkend maken leges	+	€ 76.000	Structureel
 Minder aanvragen reisdocumenten	-	€ 195.000	Structureel
 Kapitaallasten hard- en software	+	€ 120.000	Structureel
 Diverse (technische) verschillen	-	€ 8.000	Structureel
 Hogere opbrengsten bezuinigingen	+	€ 10.000	Incidenteel
Totaal verschil baten	+	€ 3.000	

Sociaal Domein

§2.2 Portefeuille Sociaal Domein

↑ Inleiding

De portefeuillehouder van dit programma is Mevr. W.C.P. Steeghs en de portefeuille bevat de volgende taken:

- Jeugdzorg
- WMO
- Participatiewet
- Schulddienstverlening
- Armoedebeleid
- Inburgering
- Onderwijs
- Volksgezondheid
- Cultuur

Verbonden partijen

- GGD
- Peeltgemeenten
- Senzer

Doelen portefeuille Sociaal Domein

Deze portefeuille kent twee doelen. Voor ieder doel is benoemd wat de resultaten zijn voor 2019 en of in deze begroting extra middelen daarvoor zijn toegekend.

Sociaal Domein	 1: Per 1 januari 2019 continueren we de integrale uitvoering binnen het Sociaal Domein met een actueel beleidskader.
	 2: In 2019 zorgen we doelmatig en efficiënt voor adequate ondersteuning voor alle inwoners die dat nodig hebben.

Toelichting op de hiervoor beschreven doelen

Het programma Sociaal Domein omvat diverse onderwerpen. Net als vorig jaar worden de volgende drie uitgangspunten gehanteerd bij de uitvoering van de nieuwe (en oude) taken van de gemeente Gemert-Bakel:

- Niemand valt tussen wal en schip;
- De uitvoering vindt plaats binnen de taakstellende budgetten;
- De dienstverlening aan de inwoners is vraaggericht.

Vanwege de druk op het budget sociaal domein, ligt de nadruk, nog meer dan voorheen, op een sobere en doelmatige ondersteuning. Daarnaast blijven we zoeken naar goedkopere lokale alternatieven, opdat we beter uitkomen met geld dat we van het rijk ontvangen.

↑Doel 1	Per 1 januari 2019 continueren we de integrale uitvoering binnen het Sociaal Domein met een actueel beleidskader.
Resultaten 2019	- Per 1 januari 2019 zorgt het college dat er elk kwartaal aan de raad wordt gerapporteerd over de uitgaven in het Sociaal Domein. - Per 1 januari 2019 ligt er een Plan van Aanpak Gezondheid bij ontwikkelingen van de veehouderij. - Per 1 juli 2019 is de Subsidieverordening geëvalueerd. - Per 1 januari 2019 stuurt het college op de acties uit het actieplan Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en de acties uit het actieplan Lokaal Educatieve Agenda (LEA). - Per 31 december 2019 ligt er een voorstel over het uitbreiden van de Voorschoolse Educatie voor kinderen met een ontwikkelachterstand naar 16 uur per week. - Per 1 juli 2019 ligt er een plan van aanpak over de brede inzetbaarheid van de buurtsportcoaches. - Per 1 januari 2019 voeren we het programma Versterken Sociale Weerbaarheid uit. - Per 1 juli 2019 is de Onderwijshuisvestingsverordening geëvalueerd. - Per 1 januari 2019 voeren we de nieuwe Verordening Jeugdhulp uit.
Beoogde effecten	- De dienstverlening in het Sociaal Domein is lokaal georganiseerd. - De medewerkers van het gebiedsteam Gemeert-Bakel zijn herkenbare aanspreekpunten voor de wijkteams. - De dorpsondersteuners en het informele netwerk worden ondersteund bij het realiseren van lokale, laagdrempelige, informele, beleidsarme oplossingen. - Met een sluitend netwerk zorgen we er met de partners in het Sociale Domein voor dat alle (kwetsbare)kinderen in beeld zijn, signalen vroegtijdig opgepakt worden en ouders/ kinderen de juiste hulp en ondersteuning ontvangen bij problemen in het opvoeden of opgroeien van kinderen. - We faciliteren de scholen bij de gevolgen van toe- of afname van het leerlingenaantal.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	We hebben realistisch geraamd voor de uitgaven in het sociaal domein en daarvoor is per saldo structureel € 1.697.000 toegevoegd in de begroting 2019-2022.

↑Doel 2	In 2019 zorgen we doelmatig en efficiënt voor adequate ondersteuning voor alle inwoners die dat nodig hebben.
Resultaten 2019	- Per 1 juli 2019 is een preventie programma opgesteld met SMART doelstellingen: - Alcohol en drugs; - Eenzaamheid; - Armoede, schulddienstverlening en laaggeletterdheid. - Per 1 januari 2019 zorgen we op basis van de evaluatie van het zorggebruik dat er goedkopere lokale oplossingen komen. - Per 1 januari 2019 voeren we het Plan van Aanpak Woonoverlast en personen met verward gedrag uit. - Per 1 januari 2019 benoemen we in afstemming met de betrokken partners bij iedere complexe casus een professional die verantwoordelijk is voor de afronding.

Beoogde effecten	• Betaalbaar en toegankelijk houden van de zorg in Gemeert-Bakel. • We zetten zorg sober en doelmatig in. • We zorgen dat vragen van inwoners zorgvuldig en goed worden opgepakt. • Alle signalen die komen uit de samenleving worden serieus genomen en er wordt naar gehandeld. • We vervangen dure zorg door goedkopere lokale voorzieningen.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Zie doel 1.

Totaaloverzicht portefeuille Sociaal Domein

x (€1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lasten	35.750	37.188	34.173	35.674	35.617	35.586	35.825
Baten*	6.412	6.075	6.650	6.110	6.069	6.125	6.125
Saldo	-29.338	-31.113	-27.523	-29.564	-29.548	-29.461	-29.700

* Als gevolg van de BBV richtlijnen staat de voormalige integratie-uitkering Sociaal Domein opgenomen onder algemene dekkingsmiddelen (zie financieel overzicht hoofdstuk 4) en daarom niet bij de baten van programma twee in de jaren 2016 tot en met 2018. Vanaf 2019 is er geen sprake meer van een integratie-uitkering Sociaal Domein en maken deze middelen integraal onderdeel uit van de algemene uitkering. Ook dit zijn algemene dekkingsmiddelen.

Meerjarenbegroting Sociaal Domein 2019-2022

De taken binnen het Sociaal Domein worden vanaf 2015 uitgevoerd door de gemeenten. In de begrotingen van de afgelopen jaren zijn de geraamde lasten voor de decentralisaties sociaal domein gelijk aan het budget dat we voor deze taken vanuit het Rijk hebben ontvangen.

Op basis van het resultaat in de jaarrekening 2017, de kadernota 2019, de motie “meerjarenplan sociaal domein” en de brochure “Analyse financiën decentralisaties sociaal domein 2018” heeft de gemeente nieuwe uitgangspunten gehanteerd voor de meerjarenbegroting 2019-2022. In de bijlage specificatie Sociaal Domein [i](#) is meer informatie te vinden over deze uitgangspunten.

Deze uitgangspunten zijn vertaald in een nieuwe raming voor het sociaal domein welke verwerkt is in deze begroting. De opbouw van de nieuwe raming inclusief een vergelijk met de jaren 2016, 2017 en 1^e kwartaal 2018 is ook opgenomen in de bijlage. [i](#)

Tot en met de begroting 2017 hanteerde de gemeente het principe dat de kosten voor de 3D's binnen de daarvoor ter beschikking gestelde budgetten van het Rijk moesten worden gefinancierd. Bij de begroting 2018 is dit uitgangspunt al deels losgelaten. De moties ‘mantelzorg ondersteuning’ (€150.000) en ‘verhogen inkomensgrens eigen bijdrage WMO’ (€ 130.000) zijn destijds al niet meer ten laste gebracht van de budgetten 3D's maar ten laste van het begrotingssaldo.

Bij de begroting 2019 wordt het principe van één op één financiering helemaal losgelaten. Voortaan wordt een raming 3D's opgenomen gebaseerd op de gerealiseerde uitgaven van voorgaande jaren en prognoses voor de komende jaren. Dit is conform de geformuleerde uitgangspunten van de provincie. Daarnaast past dit beter bij het veranderde karakter van de uitkering van het Rijk. Tot en met 2018 worden de decentralisatiemiddelen uitgekeerd via een integratie-uitkering. Vanaf 2019 ontvangen gemeenten deze integratie-uitkering niet meer en maakt het Sociaal Domein integraal onderdeel uit van de algemene uitkering. Hiervoor voegt het Rijk nieuwe maatstaven toe aan de algemene uitkering. Dit is als zodanig verwerkt in deze begroting.

De drie decentralisaties zijn open einde regelingen. De verstrekkingen die GR Peelgemeenten namens de gemeente aan zorgkosten doen bedragen afgerond € 11 miljoen per jaar. Dit is een substantieel (15%) deel van onze begroting. Deze combinatie van open einde regelingen en de omvang van de uitgaven maakt dat de drie decentralisatie en groot financieel risico vormen voor de gemeentelijke begroting. De gemeente heeft nauwelijks weerstandsvermogen om deze risico's op te vangen. Daarom wordt nu bovenop de inflatie een OZB verhoging van 3% doorgevoerd. Dit geeft € 222.000 aan meer inkomsten die gebruikt worden om de risico's van de drie decentralisaties op de begroting te verkleinen. De ramingen uitgaven Sociale Domein zijn met deze € 222.000 verhoogd.

Toelichting belangrijkste verschillen in 2019 ten opzichte van 2018

Lasten			
 Reëel ramen Sociaal Domein	+	€ 1.876.000	Structureel
 Meer uitgaven BUIG (1 op 1 circulaire)	+	€ 98.000	Structureel
 Uitbreiding De Pandelaar	+	45.000	Structureel
 Lagere kosten bezuinigingen	-	€ 518.000	Structureel
Totaal verschil lasten	+	€ 1.501.000	
Baten			
 Meer inkomsten BUIG (1 op 1 doorgezet)	+	€ 98.000	Structureel
 Geen onttrekking aan diverse voorzieningen gebouwen	-	€ 659.000	Structureel
 Regresovereenkomst	+	€ 19.000	Structureel
 Diverse (technische) verschillen	-	€ 48.000	Structureel
 Hogere opbrengsten bezuinigingen	+	50.000	Incidenteel
Totaal verschil baten	-	€ 540.000	

Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer

§2.3 Portefeuille Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer

↑ Inleiding

De portefeuillehouder van dit programma is Mevr. A.A.H.C.M. van Extel -van Katwijk en de portefeuille bevat de volgende taken:

- Ruimtelijke ordening
- Vitaal platteland
- Bouwen en milieu
- Monumenten
- Openbaar beheer
- Landschapsbeheer

Verbonden partijen

- ODZOB

Doelen portefeuille Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer

Deze portefeuille kent acht doelen. Voor ieder doel is benoemd wat de resultaten zijn voor 2019 en of in deze begroting extra middelen daarvoor zijn toegekend.

Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer

1: Gezonde leefomgeving door aanpak zorgvuldige veehouderij.

2: Wij hebben een pro-actieve aanpak van de (toekomstige) leegstand in het buitengebied van Gemert-Bakel.

3: Wij begeleiden de transitie van het landelijk gebied met een agrarische bedrijfscontactfunctionaris en gemeentelijk ondersteuningsteam.

4: Wij maken een gebiedsvisie voor het gebied Muizenhol in Bakel.

5: In 2019 gaan wij starten met verder uitvoering geven aan het plan van aanpak Omgevingswet.

6: Gemert-Bakel asbestvrij in 2024.

7: Het sloten en maaien en bermbeheer is eind juni 2019 geëvalueerd.

8: Voor eind 2019 weten we hoe we klimaatbestendig kunnen zijn in de openbare ruimte.

Toelichting op de hiervoor beschreven doelen

De komende decennia komen enkele grote structurele veranderingsopgaven bij elkaar in het landelijk gebied. Dit vraagt om een integrale benadering, waarbij opgaven voor gezondheid, kwaliteit van de leefomgeving, economische ontwikkeling, landbouw, wonen, natuur, milieu en water nog meer hand in hand gaan en in samenhang met elkaar moeten worden opgepakt. Dat is een stevige opgave.

Vitaal platteland

Het buitengebied is en blijft van groot economisch belang doordat agrarische ondernemers in staat zijn om zorgvuldig en maatschappelijk verantwoord te ondernemen zonder dat dit gepaard gaat met een te grote overbelasting voor de omgeving.

Wij zetten actief in op instrumenten waardoor agrarische ondernemers hun imago kunnen verbeteren. We volgen ook actief de ontwikkelingen rondom de gezondheidsonderzoeken en toetsen de nieuwe uitgangspunten bij de vergunningsaanvragen.

Nieuwe initiatieven moeten voldoen aan een zorgvuldige veehouderij. De gemeente heeft de kaders voor een zorgvuldigere veehouderij vastgelegd in het bestemmingsplan “Gemert- Bakel Buitengebied 2017”.

Transitie landelijk gebied

Er vindt de komende jaren een grote verandering plaats in het buitengebied omdat veel agrarische bedrijven hun intensieve veehouderijtak zullen beëindigen.

Uiterlijk 1 januari 2020 moeten voornamelijk pluimvee- en varkensbedrijven voldoen aan de aangescherpte ammoniakereisen uit het Besluit huisvesting. Daarnaast zullen naar aanleiding van de in 2017 aangescherpte beleidsregels van de provincie Noord-Brabant agrarische ondernemers keuzes moeten maken of zij nog investeringen kunnen / willen doen voor modernisering van het bedrijf. De deadline voor de meeste bedrijven is 2022. Onze pelsdierhouders staan voor de keuze hoe verder en dienen uiterlijk 1 januari 2024 gestopt te zijn met het houden van nertsen. Ook de rundveehouders komen voor belangrijke beslissingen te staan in het kader van fosfaatrechten en CO2 doelstellingen. Tevens is ook het asbestverbod 2024 een grote financiële opgave voor onze agrarische ondernemers. Deze veranderingen hebben tot gevolg dat er veel agrarische bebouwing vrijkomt. Welke ontwikkelingsruimte de gemeente biedt, is beschreven in het VAB-beleid en het bestemmingsplan Gemert-Bakel Buitengebied 2017. Tevens loopt het project “Proeftuin Elsendorp” in 2019 door en gebruiken wij dit om nieuw beleid te formuleren.

Agrarisch bedrijfscontactfunctionaris / Ondersteuningsteam

In 2018 zijn we gestart met de komst van een agrarisch bedrijfscontact functionaris. Vele veehouderijen staan voor de keuze wat ze met hun bedrijf willen gaan doen. Samen met de ZLTO en de Rabobank bieden we ondernemers de mogelijkheid om hen te helpen in de transitie van hun bedrijf. Dit vraagt een goede ondersteuning vanuit de gemeente en de provincie. Ook de landelijke regeling “Sanering varkenshouderij” vraagt om een pro-actieve houding van gemeenten. Wij begeleiden deze transitie met een gemeentelijk ondersteuningsteam.

Omgevingsvisie

Wij gaan een gebiedsvisie opstellen om te komen tot afgewogen keuzes voor ontwikkelingen voor onze gemeente. Hierbij zorgen wij voor een goede aansluiting op het provinciale beleid en stemmen dit af met het MRE en onze eigen regio De Peel.

Voor het gebied Muizenhol in Bakel wordt in 2019 een gebiedsvisie opgesteld. In het gebied Muizenhol in Bakel spelen diverse ontwikkelingen rondom veehouderijen. Daarnaast is een lange omleiding van de N279 door dit gebied gepland. Inwoners van het gebied hebben bij de gemeente hun zorgen geuit over zowel de agrarische ontwikkelingen als de geplande aanleg van de weg.

Omgevingswet

De Omgevingswet vervangt het huidige systeem van omgevingsrecht. De wet treedt naar verwachting in 2021 in werking. Kern van de stelselherziening vormt de integratie van alle sectorale wetten op het gebied van de fysieke leefomgeving. Deze integratie van wetten moet leiden tot:

- minder regels en planvormen;
- meer samenhang in beleid en regels en betere besluitvorming;
- snellere procedures;
- meer afwegingsruimte voor de lagere overheden.

De Omgevingswet nodigt overheden uit om meer integraal te gaan werken en om ruimte te geven aan initiatieven uit de samenleving via uitnodigingsplanologie.

Een succesvolle implementatie van de inhoudelijke en organisatorische veranderingen die voortvloeien uit de Omgevingswet kost tijd en vereist een plan van aanpak. Het plan van aanpak is in 2016 vastgesteld en in 2019 zullen de daaruit komende acties verder uitgevoerd worden.

Asbestsanering

De overheid stelt de eis dat uiterlijk in 2024 al het asbesthoudend materiaal dat aan de buitenlucht is blootgesteld moet zijn verwijderd. De gemeente streeft ernaar dit voor 2024 te bereiken. Het asbesthoudend materiaal begint te verweren. De levensduur zit erop waardoor er asbestvezels vrijkomen in de lucht. Asbestvezels kunnen longkanker veroorzaken.

Verzekeringsmaatschappijen keren steeds vaker niet of maar gedeeltelijk uit bij brand als er asbest is vrijgekomen. Dit vanwege de hoge kosten voor het opruimen van het asbest in de omgeving. De eigenaar van het gebouw draait voor de kosten op.

Twee hele goede redenen om te zorgen dat zo snel mogelijk het asbesthoudend materiaal wordt verwijderd. De gemeente Gemert-Bakel wil hierbij een handje helpen. Dit doen we door de inwoners te stimuleren om mee te doen aan de projecten asbestsanering particulieren en asbestsanering grote daken.

Klimaatbestendige openbare ruimte

Landelijk is de afspraak gemaakt dat alle gemeenten een klimaatstresstest uitvoeren. In de Peelregio gaan wij deze in 2019 uitvoeren. Naast de problemen die kunnen ontstaan door hevige regenval, gaat het ook om de gevolgen van andere weersextremen, zoals uitzonderlijke droogte, hitte en overstromingen. De klimaatstresstest geeft in beginsel inzicht. Daarna zal een dialoog moeten worden aangegaan met de omgeving om te bepalen waar wij als gemeente prioriteit aan gaan geven. Dit geeft ons handvatten om de openbare ruimte klimaatbestendig in te richten.

↑Doel 1	Gezonde leefomgeving door aanpak zorgvuldige veehouderij.
Resultaten 2019	- Eind 2019 rapporteren wij aan de Raad over de ontwikkeling in de situatie van belasting geur, ammoniak, fijnstof, klachten & meldingen, waardoor de Raad op de hoogte is van de kwaliteit van de leefomgeving in het buitengebied. - Begin 2020 heeft de ODZOB een resultatenoverzicht gemaakt over de voortgang transitie veehouderij voor de regiogemeenten inclusief Gemeert-Bakel in het kader van het Werkprogramma Leefomgeving & Agrofood. - We geven met het resultatenoverzicht de Raad inzicht in de stand van zaken rondom de transitie veehouderij. - Nieuwe knelpunten rondom veehouderijen voorkomen, het totaal aantal knelpunten neemt af. - Ruimtelijke ontwikkelingen en omgevingsvergunningen zijn getoetst aan het beleid rondom volksgezondheid en veehouderij en worden gerapporteerd. - Behoud van een gezonde leefomgeving voor alle inwoners van Gemeert-Bakel door een zorgvuldige veehouderij, verminderen van stankoverlast en fijnstofconcentraties in 2019 (en verder).
Beoogde effecten	- De overlast rondom de knelpunten neemt af. - Wij wegen de effecten in het kader van volksgezondheid mee in de besluitvorming.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Niet van toepassing.

↑Doel 2	Wij hebben een pro-actieve aanpak van de (toekomstige) leegstand in het buitengebied van Gemeert-Bakel.
Resultaten 2019	- Wij faciliteren de werkgroep inzake het project “Proeftuin Elsendorp” tot eind 2019. - Wij nemen contact op met de ondernemers die zich hebben aangemeld bij de rijksregeling “Sanering varkenshouderij”. - Wij faciliteren de komende jaren stoppers bij de herontwikkeling van de locatie.
Beoogde effecten	- Wij stimuleren de inwoners van Elsendorp om samen te werken aan nieuwe functies voor de VAB-locaties. - We voorkomen verrommeling en leegstand in het buitengebied.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	In de begroting 2019 is hiervoor eenmalig een bedrag van €35.000 opgenomen.

↑Doel 3	Wij begeleiden de transitie van het landelijk gebied met een agrarische bedrijfscontactfunctionaris en gemeentelijk ondersteuningsteam.
Resultaten 2019	- Er is een gemeentelijk ondersteuningsteam opgericht in 2019. - De ingekomen van 2019 projecten zijn geïnitieerd en gecoördineerd, waaronder het begeleiden van agrarische bedrijven bij bedrijfsverplaatsingen en omschakelingen in het landelijk gebied.
Beoogde effecten	- De transitie van een bedrijf zal soepeler verlopen. - Ondernemers kunnen een beroep doen op ondersteuning bij de transitie van hun bedrijf.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	In de begroting 2019 is voor de agrarische bedrijfscontactfunctionaris € 25.000 opgenomen voor 3 jaar (2019 t/m 2021).

↑Doel 4	Wij maken een gebiedsvisie voor het gebied Muizenhol in Bakel.
Resultaten 2019	Er is een gebiedsvisie opgesteld voor Muizenhol in Bakel in 2019.
Beoogde effecten	De gewenste ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied Muizenhol in Bakel zijn in kaart gebracht.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Niet van toepassing.

↑Doel 5	In 2019 gaan wij starten met verder uitvoering geven aan het plan van aanpak Omgevingswet.
Resultaten 2019	In 2019 zijn de 'acties 2019', die voortvloeien uit het plan van aanpak "Omgevingswet Gemert-Bakel", uitgevoerd: 2. De organisatie is geïnformeerd over de impact en mogelijkheden van de Omgevingswet; 3. Het bestuur is geïnformeerd over de impact en mogelijkheden van de Omgevingswet; 4. De raad heeft de uitgangspunten vastgesteld op welke wijze de Omgevingswet in de organisatie wordt ingevoerd.
Beoogde effecten	• De organisatie en de gemeenteraad weten welke ontwikkelingen er op hen afkomen met de komst van de Omgevingswet; • Op basis van de vastgestelde uitgangspunten kan de invoering van de Omgevingswet in de organisatie verder vorm gegeven worden.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Niet van toepassing.

↑Doel 6	Gemert-Bakel asbestvrij in 2024.
Resultaten 2019	• Projecten asbestsanering particulieren Elsendorp en De Rips zijn succesvol afgerond vóór 1 juli 2019. • Projecten asbestsanering particulieren Bakel, Milheeze, Handel en De Mortel zijn opgestart en succesvol afgerond vóór 1 januari 2020. • Project asbestsanering particulieren Gemert is opgestart in 2019. • Project asbestsanering grote daken is opgestart in 2019.
Beoogde effecten	• In 2024 is Gemert-Bakel asbestvrij. • Door zelfwerkzaamheid van de inwoners is de inzet van gemeentemedewerkers ondersteunend tijdens de projecten en zullen de kosten hiervoor minimaal zijn. De kosten die hier gemaakt gaan worden zijn veelal voor het beschikbaar stellen van veiligheidspakketjes en inpakplastic. • De inzet na 2024 voor toezicht en handhaving op aanwezigheid asbestdaken is minimaal.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	In de begroting is jaarlijks tot 2024 € 40.000,- extra opgenomen ten behoeve van asbestsanering Gemert-Bakel. Dit wordt verwerkt in de post afvalstoffenheffing.

↑Doel 7	Het sloten maaien en bermbeheer is eind juni 2019 geëvalueerd.
Resultaten 2019	Wij houden een evaluatie en verwerken dit in een evaluatierapport met daarin aanbevelingen.
Beoogde effecten	• Er is Inzicht in de onderhoudscyclus en het effect op de leefomgeving • Er is Inzicht i.r.t. tot de financiële doelstellingen
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Niet van toepassing.

↑Doel 8	Voor eind 2019 weten we hoe we klimaatbestendig kunnen zijn in de openbare ruimte.
Resultaten 2019	• We voeren een klimaatstresstest uit. • We maken een plan van aanpak over de invulling van klimaatbestendigheid in de openbare ruimte.
Beoogde effecten	• Er is voldoende klimaatkennis in de organisatie. • Er zijn handvatten beschikbaar om klimaatbestendiger te worden.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Niet van toepassing.

Totaaloverzicht portefeuille Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer

x (€1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lasten	11.484	10.475	10.215	11.101	11.305	11.491	11.466
Baten*	7.025	3.599	3.576	4.028	4.014	4.023	4.222
Saldo	4.459	-6.876	-6.639	-7.073	-7.291	-7.468	-7.244

Toelichting belangrijkste verschillen in 2019 ten opzichte van 2018

Lasten			
 Beheerplan wegen	+	€ 605.000	Structureel
 Bomen	+	€102.000	Structureel
 Plattelandsontwikkeling en transitie landelijk gebied	+	€ 60.000	Incidenteel
 Omgevingsvisie	+	€ 40.000	Incidenteel
 Aanpassingen hoofdwegen n.a.v. Noord-Om	+	€ 14.000	Structureel
 Hogere lasten riolering	+	€ 14.000	Structureel
 Overheveling budget milieutoezicht bedrijven van portefeuille 1: algemene zaken	+	€ 200.000	Structureel
 Diverse (technische) verschillen lasten	+	€ 135.000	Structureel
 Lagere kosten bezuinigingen	-	284.000	Structureel/incidenteel
Totaal verschil lasten	+	€ 886.000	
Baten			
 Kostendekkend maken leges	+	€ 221.000	Structureel
 Meer inkomsten riool door tariefstijging	+	€ 58.000	Structureel
 Diverse (technische) verschillen baten	+	€ 25.000	Incidenteel
 Meer opbrengsten bezuinigingen	+	€ 148.000	Structureel/incidenteel
Totaal verschil baten	+	€ 452.000	

Economie & Sport

§2.4 Portefeuille Economie & Sport

↑ Inleiding

De portefeuillehouder van dit programma is Mevr. I. van Dijk en de portefeuille bevat de volgende taken:

- Economische zaken
- Toerisme en recreatie
- Mobiliteit
- Verkeer en parkeren
- Dorpsraden
- Burgerparticipatie
- Communicatie
- Afval
- Sport
- Speelgelegenheden
- Centrumontwikkeling Bakel

Verbonden partijen

- Blink
- Metropoolregio Eindhoven (MRE)

Doelen programma Economie & Sport

Deze portefeuille kent elf doelen. Voor ieder doel is benoemd wat de resultaten zijn voor 2019 en of in deze begroting extra middelen daarvoor zijn toegekend.

Economie & Sport	1: De economische agenda Gemert-Bakel 2019-2022 geeft aan hoe we onze ambitie samen met de ondernemers, onderwijs en inwoners invullen.
	2: Meer levendigheid in het centrum van Bakel.
	3: Een meer toekomstbestendig centrum van Gemert.
	4: Bedrijventerreinen zijn beschikbaar in alle kernen.
	5: In 2019 zijn onze ondernemers tevreden over de gemeentelijke dienstverlening.
	6: In 2019 verbeteren we de bereikbaarheid van Gemert-Bakel door het uitvoeringsprogramma Bereikbaarheidsagenda (2017-2030) en de aanpassingen aan de N279.
	7: Recreatie en toerisme versterken.
	8: Regionaal samenwerken op gemeentegrens overschrijdende thema's.
	9: Onze recreatieve fietsroutestructuren zijn eind 2019 fysiek op orde.
	10: Voor eind 2019 zijn de verkeersknelpunten bij de scholen en schoolroutes in beeld.
	11: Eind 2019 is er een nieuw speelbeleidsplan opgesteld.

Toelichting op de hiervoor beschreven doelen

Economische agenda Gemert-Bakel (2019-2022)

Op lokaal niveau is, in samenwerking met de ondernemers, een economische agenda opgesteld (2017/2018). Het cluster- en ketenonderzoek vormt hiervoor een basis. Door dit onderzoek wordt voor Gemert-Bakel en de Peel zichtbaar welke groep van bedrijven en organisaties actief zijn op dezelfde 'markt' (clusters) en daarnaast geeft het inzicht in de aaneenschakeling van parallelle processen van verschillende organisaties en professionals, gericht op het gezamenlijk bereiken van een vastgesteld resultaat (ketens). Deze economische agenda geeft ook inzicht in de trends en ontwikkelingen die de komende jaren in de gemeente te verwachten zijn, binnen de thema's werklocaties en bedrijventerreinen, buitengebied, centrum en kernen en toerisme en recreatie. Nu wordt een top 5 van aandachtspunten benoemd en ten uitvoer gebracht.

Meer levendigheid in het centrum van Bakel

De Stem van Bakel (DSVB) heeft samen met de dorpsregisseurs en de gemeente een centrumvisie 'Revitalisering centrum Bakel' opgesteld, met als doel het centrum aantrekkelijk en leefbaar te houden. In deze centrumvisie zit een programmakaart, met daarbij 6 projecten: Versterken sociale binding, openbare ruimte verbeteren, versterken maatschappelijke voorzieningen, versterken commerciële voorzieningen, toerisme en marketing verbeteren, versterken woonfunctie. In de periode 2019- 2022 wil het college ieder jaar een concrete actie uitvoeren om de ontstane energie vast te houden.

Daarnaast wordt het gesprek met inwoners en overige belanghebbenden opgestart om te kijken waar zijn hun verantwoordelijkheid kunnen en willen nemen. De cultuurhistorische achtergrond van Bakel wordt beter beleefbaar gemaakt door vorm te geven aan het uitvoeringsprogramma Bakel Oudste Dorp van Brabant. Wanneer inwoners hun 'roots' (geschiedenis van de omgeving) beter kennen leidt dat tot meer betrokkenheid en binding met de omgeving. De gemeente bevordert dat verschillende partijen hiervoor een netwerk vormen.

Een meer toekomstbestendig centrum van Gemert

De Rabobank heeft samen met de Ondernemersvereniging Gemert (OVG) en de gemeente, met behulp van het Platform De Nieuwe Winkelstraat (DNWS) een "actieplan toekomstbestendig centrum Gemert" opgesteld. Daarmee is duidelijk geworden waar het centrum van Gemert zich de komende jaren op moet focussen om haar positie te versterken en hoe de samenwerking daar op ingericht kan worden. Samen met lokale belanghebbenden zijn we aan de slag zodat het merk "Gemert centrum" goed gepositioneerd blijft. De stuurgroep Gemert-centrum geeft daar sturing aan en heeft daarvoor 5 speerpunten geformuleerd: Verbeteringen bereikbaarheid van het centrum en parkeren, Activiteiten samen oppakken en vermarkten, De identiteit en profilering van Gemert-centrum, Eenheid van Ridderplein tot aan Haageijk en aanpassen van de centrumvisie 2011-2021.

Daarnaast is het gesprek met belanghebbenden opgestart om te kijken waar zijn hun verantwoordelijkheid kunnen en willen nemen. Ondernemersvereniging Gemert en de gemeente Gemert-Bakel hebben al gezamenlijk geïnvesteerd in een centrummanager, met als belangrijkste doel: Hartje Gemert op de kaart zetten en meer bezoekers naar het centrum trekken. We willen de centrummanager in blijven zetten ter versterking van de lokale economie. Daarbij wordt bekeken of de centrummanager ook ingezet kan worden voor de kern van Bakel en mogelijk ook op het gebied van toerisme en recreatie (marketing).

De cultuurhistorische achtergrond van Gemert wordt beter beleefbaar gemaakt door vorm te geven aan het uitvoeringsprogramma Gemert Vorstendom. Wanneer inwoners hun 'roots' (geschiedenis van de omgeving) beter kennen leidt dat tot meer betrokkenheid en binding met de omgeving. De gemeente bevordert dat verschillende partijen hiervoor een netwerk vormen.

Bedrijventerreinen zijn beschikbaar in alle kernen.

De doorontwikkeling van de bestaande bedrijventerreinen is van belang voor wat betreft de economische groei, leefbaarheid, bereikbaarheid, toekomstbestendigheid en werkgelegenheid in van Gemert-Bakel. Indien nodig stemmen we daarvoor af met de Provincie Noord-Brabant. We creëren daarmee een gunstig ondernemersklimaat, waarbij we bestaande ondernemers verbinden, stimuleren, faciliteren, activeren en behouden en nieuwe ondernemers interesseren en activeren. Op verzoek van de ondernemers(vereniging) faciliteren we de invoering van parkmanagement op Smartpark.

In de Peelregio maken we afspraken n.a.v. de actualisatie bedrijventerreinraming in 2018.

In 2019 zijn onze ondernemers tevreden over de gemeentelijke dienstverlening.

We vinden het belangrijk dat ondernemers gefaciliteerd worden door de gemeente. Dit doen we o.a. door de verbeterpunten uit het MKB-onderzoek 'Mijn vriendelijkste gemeente' toe te passen, twee keer per jaar in samenwerking met de multiple helix partijen een themabijeenkomst te organiseren, aandacht te hebben voor de financiële gezondheid van bedrijven en te zorgen dat de bedrijven ook digitaal bereikbaar zijn. Daarnaast wordt gekeken hoe de hele gemeente kan worden voorzien van een goede (breedband/glasvezel)verbinding.

In 2019 verbeteren we de bereikbaarheid van Gemert-Bakel door het uitvoeringsprogramma (2017-2030) en de aanpassingen aan de N279.

De komende jaren zullen er diverse studies worden verricht naar fysieke projecten van de bereikbaarheidsagenda. Denk bijvoorbeeld aan De Beekse Brug. De gemeente dient via cofinanciering aan deze studies bij te dragen. De komende vier jaar zullen er ongeveer tien studies plaatsvinden. De afstand tussen Gemert en Helmond (o.a. centrum, station en de regionale zuidelijke bedrijventerreinen Helmond) is met 10 tot 15 km zeer geschikt voor het gebruik door fietsers en e-bikers. Daarom wordt een kwalitatief hoogwaardige en directe verbinding tussen Gemert en de noordzijde van Helmond (Dierdonk) gerealiseerd. Via Dierdonk wordt de route aangesloten op de stedelijke fietsroutes in Helmond. Verkenning en vooronderzoek zal plaatsvinden in 2019-2022, onderzoek en planstudie in 2019-2022 en de uitvoering 2019-2022.

Recreatie en toerisme stimuleren en versterken.

De toeristisch-recreatieve sector behelst een breed veld van ondernemers, activiteiten en locaties. Zowel in de centra als het buitengebied zijn locaties en gebieden die onderdeel uitmaken van het toeristisch-recreatief product. Onze cultuur, natuur en routestructuren (fiets-, wandel-, mountainbike-, en ruiterspaden) zijn reden dat bezoekers naar Gemert-Bakel komen. Deze dragers zijn van iedereen en voor iedereen en zorgen voor de economische spin-off naar recreatieve, horeca en cultuurondernemers. Het aanbod is echter verouderd en het beheer en onderhoud is onvoldoende geborgd richting de toekomst. Een kwaliteitsslag is daarom noodzakelijk om de inwoners/toeristen de mooiste plekken, kernwaarden van de gemeente te laten beleven.

Belangrijke toeristische trekpleisters voor Gemert-Bakel zijn o.a. het bosgebied De Stippelberg, het Processiepark in Handel, Kasteel Gemert, Natuurpoort Nederheide, Golfbaan Bakel, het Boerenbondsmuseum, de Peelrandbreuk. Om als gemeente zichtbaar te zijn en meer toeristen naar Gemert-Bakel te trekken, is een goede koppeling tussen marketing (Gemert-Bakel Heerlijkcvrij) en het toeristisch/culturele aanbod van groot belang. Ook worden er over de gemeentegrenzen heen projecten opgepakt. De provincie Noord-Brabant, het waterschap Aa en Maas en de zes Brabantse gemeenten Landerd, Bernheze, Uden, Boekel, Gemert-Bakel en Deurne werken samen aan de totstandkoming van de Unesco Geoparkstatus voor de Peelrandbreuk en het wijstverschijnsel. De initiatiefnemers zien het als een kans om de bijzondere waarde van de Peelrandbreuk in combinatie met het herstel van de wijstgronden, nadrukkelijk(er) op de kaart te zetten met als doel de identiteit van de streek verder te ontwikkelen en (economische) spin-off te realiseren.

Regionaal samenwerken op gemeentegrens overschrijdende thema's.

Innovatiehuis De Peel geeft uitvoering aan de strategische visie 'De Peel maakt het in Brainport', dit doet zij door een werkprogramma op te stellen voor de speerpuntsectoren Agro, Food, Vrijtijdseconomie, Automotive, Slimme Maakindustrie en Zorg. Daar waar nodig zoekt zij aansluiting bij Brainport en de Metropoolregio Eindhoven. Hiermee heeft De Peel een krachtige positie in de Brainport-regio en in Brabant.

Sport

Sport en bewegen draagt bij aan de volksgezondheid, het welbevinden en de sociale cohesie. Daarom willen wij dat zoveel mogelijk burgers sporten en bewegen. De gemeente heeft vooral een faciliterende rol voor (sport)accommodaties. Voor de buitensport zijn we in 2018 gestart om de uitvoering van het buitenonderhoud van deze accommodaties bij de verenigingen zelf neer te leggen. Nadat dit eind 2018 is geëvalueerd met de verenigingen, zal vanaf 2019 gewerkt worden met meerjarige overeenkomsten.

Voor de binnensport zorgen wij voor kwalitatief voldoende sporthallen. Voor sporthal de Beek wordt bekeken wat de toekomstige rol van deze locatie wordt, mede in het licht van de ontwikkeling van het centrum van Bakel.

Wij willen een zwembad voor Gemeert-Bakel behouden. Nadat in 2018 de haalbaarheid is onderzocht, wordt in 2019 het programma van eisen vastgesteld, wordt een beheer- en exploitatieplan opgesteld en wordt de inkoop voor de realisatie georganiseerd.

Bij sport en bewegen denken we ook aan voldoende speelvoorzieningen. Het huidige beleid gaat uit van een afbouw van een aantal speelvoorzieningen. Onderzocht wordt of dit een gewenste ontwikkeling is met de vraag of het ingezette beleid herzien moet worden.

Verkeer

Het huidige (GVVP) Gemeentelijk Verkeers- en vervoersplan is verouderd. In plaats van het volledig actualiseren van een nieuw GVVP, wordt ervoor gekozen om jaarlijks twee speerpunten op te pakken. In 2019 besteden we aandacht aan de verkeersknelpunten bij scholen en schoolroutes.

Spelen

In 2018 zijn er diverse signalen binnen gekomen gerelateerd aan het huidige speelbeleid wat aanleiding geeft om het huidige speelbeleid te herzien.

↑Doel 1	De economische agenda Gemeert-Bakel 2019-2022 geeft aan hoe we onze ambitie samen met de ondernemers, onderwijs en inwoners invullen.
Resultaten 2019	- In 2019 is, samen met de ondernemers, een economische agenda 2019-2022 (Infographic) opgesteld. - In 2019 wordt de top 5 van de door de ondernemers benoemde speerpunten in 2017-2018 tot uitvoering gebracht, in lijn met het cluster- en ketenonderzoek.
Beoogde effecten	Economische ontwikkeling in Gemeert-Bakel, samen met partijen, naar een hoger niveau brengen.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Voor economische ontwikkeling is in de Kadernota 2019 een incidenteel bedrag van € 60.000 toegekend voor 2019. Dit bedrag wordt besteed aan de doelen 1, 2, 3, 4, 5 en 7 (gedeeltelijk).

↑Doel 2	Meer levendigheid in het centrum van Bakel.
Resultaten 2019	- In 2019 is een actieplan opgesteld. - In 2019 is een uitvoeringsprogramma Bakel Oudste Dorp van Bakel is opgesteld. - In 2019 is een nieuwsbrief Bakel centrum opgesteld.
Beoogde effecten	- Door een gezamenlijke aanpak neemt de betrokkenheid bij dorp Bakel toe. - De investeringskansen en investeringsbereidheid van partijen neemt toe. - De leefbaarheid van Bakel neemt toe.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Zie doel 1.

↑Doel 3	Een meer toekomstbestendig centrum van Gemeert.
Resultaten 2019	- In 2019 is een onderzoek is uitgevoerd naar verkeer en parkeren. - In 2019 is de 'rode loper' is ingevoerd in het centrum van Gemeert. - In 2019 is een centrummanager is benoemd voor Gemeert, Bakel en recreatie/toerisme. - In 2019 is een uitvoeringsprogramma Gemeert Vorstendom is opgesteld. - In 2019 is een nieuwsbrief Gemeert centrum opgesteld.
Beoogde effecten	- Door een gezamenlijke aanpak neemt de betrokkenheid bij Gemeert centrum toe. - De investeringskansen en investeringsbereidheid van partijen neemt toe. - De toekomstbestendigheid van Gemeert neemt toe.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Zie doel 1.

↑Doel 4	Bedrijventerreinen zijn beschikbaar in alle kernen.
Resultaten 2019	- In 2019 wordt het Werkprogramma bedrijventerreinen (2018) tot uitvoering gebracht. - In 2019 worden er in de Peel afspraken gemaakt n.a.v. de actualisatie van de bedrijventerreinraming in de Peel (2018). - In 2019 is een onderzoek naar Parkmanagement op Smartpark is uitgevoerd.
Beoogde effecten	- Ondernemers kunnen in alle kernen ondernemen. - Lokaal werkbare afspraken in relatie tot De Peel en de Provincie.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Zie doel 1.

↑Doel 5	In 2019 zijn onze ondernemers tevreden over de gemeentelijke dienstverlening.
Resultaten 2019	- De verbeterpunten uit het MKB-onderzoek 'Mijn vriendelijkste gemeente' (2018) zijn in 2019 uitgevoerd en toegepast. - In 2019 zijn samen met de overige partners van de multiple helix twee themabijeenkomsten georganiseerd. Daarbij wordt informatie uitgewisseld over actuele economische thema's. - In 2019 nemen we deel aan Help een bedrijf. - De gemeente spant zich in door per kwartaal het gesprek aan te gaan met marktpartijen om de hele gemeente te voorzien van een goede (breedband/glasvezel) verbinding.
Beoogde effecten	- Ondernemers voelen zich gefaciliteerd door de gemeente. - De gemeente wordt aantrekkelijker voor bestaande en potentieel nieuwe ondernemers. - Stimuleren van de samenwerking tussen de ondernemersverenigingen onderling en overheid en onderwijs.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Zie doel 1.

↑Doel 6	In 2019 verbeteren we de bereikbaarheid van Gemert-Bakel door het uitvoeringsprogramma Bereikbaarheidsagenda (2017-2030) en de aanpassingen aan de N279.
Resultaten 2019	- In 2019 is er een opstart van studies van de fysieke projecten bereikbaarheidsagenda. - In 2019 is er een opstart van de studie naar een snelfietsroute Gemert-Helmond.
Beoogde effecten	Gemert-Bakel kiest een duidelijke koers binnen het thema bereikbaarheid, waardoor de bereikbaarheid verbetert en neemt een standpunt in over daarbij behorende financiële opgaven.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Het uitvoeringsprogramma vraagt vier jaar € 15.000 per jaar en vanaf 2022 € 49.000 aan structurele kapitaallasten.

↑Doel 7	Recreatie en toerisme stimuleren en versterken.
Resultaten 2019	- Actieprogramma Geopark Peelhorst in ontwikkeling wordt in 2019 uitgevoerd. - In 2019 wordt een halfverhard fietspad wordt aangelegd aan de O.L. Vrouwesteeg in Handel. - In 2019 wordt het door het Innovatiehuis De Peel in 2018 verrichte onderzoek naar vrijetijdseconomie wordt uitgevoerd. - In 2019 onderzoekt het Innovatiehuis De Peel hoe vorm te geven aan Peelmktmarketing.
Beoogde effecten	- Gemert-Bakel is een aantrekkelijke toeristisch-recreatieve gemeente. - Gemert-Bakel heeft de basis op orde met goede routestructuren. - Gemert-Bakel draagt bij aan de totstandkoming van een UNESCO Geopark.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Het actieprogramma Geopark Peelhorst in ontwikkeling is opgesteld. Op basis van dit actieprogramma is een inschatting gemaakt voor een jaarlijkse bijdrage van € 10.000 voor de deelnemende gemeenten. De extra bijdrage wordt ingezet voor de inhuur van een programmamanager, voor communicatie, evenementen en voor bijdragen in de regionale projecten. De kosten voor de aanleg van een half verhard fietspad naast de bestaande zandweg bedragen € 61.000. Bijbehorende kapitaallasten komen dan neer op € 3.050 in het eerste jaar na de investering.

↑Doel 8	Regionaal samenwerken op gemeentegrens overschrijdende thema's.
Resultaten 2019	Brainport: - Als Gemert-Bakel en De Peel zijn we in 2019 in gesprek met Brainport over de uitvoering van de agendapunten die we in 2018 aangeleverd hebben voor de Nationale Actieagenda Brainport. Metropoolregio Eindhoven (MRE): - Als Gemert-Bakel en De Peel zijn we in 2019 in gesprek met de MRE over de uitvoering van het thema strategie economie, waarvoor we in 2018 agendapunten aangeleverd hebben. - In 2019 vervolgen we het onderzoek breedbandring Eindhoven. De Peel: - In 2019 is het werkprogramma Innovatiehuis De Peel opgesteld en zijn de projecten benoemd. - Bereikbaarheidsagenda: Als Gemert-Bakel hebben we in 2019 een bijdrage geleverd aan het thema mobiliteit.
Beoogde effecten	- Slagen van het Innovatiehuis De Peel en via hier de koppeling maken met Brainport. - Een betere verbinding tussen ondernemers, overheid en onderwijs. - De bereikbaarheid én de leefbaarheid in de regio te behouden en te verbeteren. En dat op een gezamenlijke, duurzame en slimme manier.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Niet van toepassing.

↑Doel 9	Onze recreatieve fietsroutestructuren zijn eind 2019 fysiek op orde.
Resultaten 2019	• De bewegwijzering is op orde. • De routes zijn onderhouden. • De routestructuren zijn opgenomen in GBI.
Beoogde effecten	• Onze routes zijn voor onze recreanten helder en duidelijk. • Er wordt meer gebruik gemaakt van de routes. • De routes zorgen voor stimulering van de lokale ondernemers in recreatie en toerisme.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Niet van toepassing.

↑Doel 10	Voor eind 2019 zijn de verkeersknelpunten bij de scholen en schoolroutes in beeld.
Resultaten 2019	We houden een inventarisatie van de verkeersknelpunten bij scholen en schoolroutes en verwerken dit in een rapport en doen aanbevelingen inclusief financiële consequenties.
Beoogde effecten	Er is sprake van een veiligere schoolomgeving.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	In de begroting 2019 is hiervoor eenmalig € 5.000,- opgenomen.

↑Doel 11	Eind 2019 is er een nieuw speelbeleidsplan opgesteld.
Resultaten 2019	Wij stellen een nieuw speelbeleidsplan toegespitst op verschillende doelgroepen.
Beoogde effecten	• Spelen draagt bij aan het verbeteren van gezondheid. • Inzicht over het betrekken van burgers en inzet bij de gemeentelijke speellocaties. • Er zijn speelvoorzieningen die aansluiten bij de behoefte in de wijk.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Niet van toepassing.

Totaaloverzicht portefeuille Economie & Sport

x (€1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lasten	6.267	5.817	6.333	6.141	6.086	6.344	6.236
Baten	4.274	3.139	3.123	3.201	3.201	3.201	3.201
Saldo	-1.993	-2.678	-3.210	-2.940	-2.885	-3.143	-3.035

Toelichting belangrijkste verschillen in 2019 ten opzichte van 2018

Lasten			
i Meer lasten afval	+	€ 58.000	Structureel
i Economische ontwikkeling	+	€ 93.000	Structureel
i Mobiliteit	+	€ 15.000	Structureel
i Unesco Geopark	+	€ 10.000	Structureel
i Lagere lasten sportparken	-	€ 170.000	Structureel
i Diverse (technische) verschillen lasten	-	€ 97.000	Incidenteel
i Lagere kosten bezuinigingen	-	€ 101.000	Structureel/incidenteel
Totaal verschil lasten	-	€ 192.000	
Baten			
i Meer baten afval (hoger tarieven afvalstoffenheffing)	+	€ 228.000	Structureel
i Lagere huurbaten sportaccomodaties	-	€ 116.000	Structureel
i Diverse (technische) verschillen baten	-	€ 34.000	Structureel
Totaal verschil baten	+	€ 78.000	Structureel

Financiën & Volkshuisvesting

§2.5 Portefeuille Financiën & Volkshuisvesting

↑ Inleiding

De portefeuillehouder van dit programma is Mevr. M.C.H. de Ruiter- van Hoof en de portefeuille bevat de volgende taken:

- Financiën
- Bouwgrondexploitatie
- Grondzaken en -aankopen
- Vastgoed
- Volkshuisvesting
- Duurzaamheid
- Kasteel
- Cultuur

Verbonden partijen

- Beheerstichting Golfbaan Stippelberg
- Belastingssamenwerking Oost-Brabant (BSOB)
- BNG Bank

Doelen programma Financiën & Volkshuisvesting

De portefeuille kent tien doelen. Voor ieder doel is benoemd wat de resultaten zijn voor 2019, wat het beoogd effect is en of in deze begroting extra middelen daarvoor zijn toegekend.

Financiën & Volkshuisvesting

1: Wij voeren de Samenwerkingsagenda Duurzaamheid uit met onze partners.

2: In 2019 gaan we de woningbouwplanning uitvoeren en deze monitoren.

3: In 2019 spelen we beter in op de woonwensen van (nieuwe) inwoners er (arbeids-)migranten.

4: Wij storten in 2019 een bedrag van €500.000 in de algemene reserve ter verbetering van het weerstandsvermogen.

5: De gemeentelijke lasten voor inwoners en bedrijven van de gemeente Gemeert-Bakel stijgen niet meer dan noodzakelijk.

6: De gemeentelijke producten zijn in 2019 kostendekkend.

7: In 2022 hebben wij inzicht in de kosten, opbrengsten en mogelijkheden tot verduurzaming van onze maatschappelijke kernaccomodaties, dienstgebouwen en overige gebouwen.

8: Wij krijgen een positief oordeel van de provincie (financiële toezichthouder) over de begroting 2019 en een goedkeurende verklaring van de accountant over de jaarrekening 2018.

9: De gemeenteraad wordt 2x per jaar op een transparante wijze geïnformeerd over de bouwgrondexploitatie.

10: Wij realiseren de in 2019 geplande verkopen van de bouwgrondexploitatie.

Toelichting op de hiervoor beschreven doelen

Financiën

De inkomsten en uitgaven van de gemeente dienen in balans te zijn. Structurele uitgaven betalen we uit structurele inkomsten. We realiseren een sluitende begroting.

Met ingang van 1 januari 2018 is het preventief toezicht van de provincie vervallen. Op dit moment is er echter nog onvoldoende financiële ruimte om grote tegenvallers op te vangen. Actief blijven werken aan een positieve reserve blijft om die reden nodig. De aanwezige buffer is op dit moment nog onvoldoende. Om tegenvallende resultaten zoals de 3D's in het Sociale Domein te kunnen opvangen zijn passende maatregelen nodig. Eventuele (incidentele) voordelen die zich gedurende het begrotingsjaar aandienen zullen zoveel als mogelijk aangewend worden om de algemene reserve aan te vullen om zo toe te werken naar een gezond weerstandvermogen. In deze begroting is een verhoging van 3% OZB toegepast (bovenop de inflatie) en toegevoegd aan het Sociale Domein vanwege de risico's op de open einde regelingen.

Duurzaamheid

De gemeenteraad heeft in december 2017 het koersdocument Duurzaamheid vastgesteld. Op basis hiervan is in 2018 gestart met het gezamenlijk opstellen van een samenwerkingsagenda Duurzaamheid 2019-2023. Het is een agenda van vier partijen: Overheid (gemeente), Ondernemers, Onderwijs en de Ondernemende burger (de vier O's). De focus ligt hierbij op: Bewustwording, Mobiliteit, Energie en Circulaire economie. In de samenwerkingsagenda duurzaamheid zijn doelstellingen en acties benoemd waarvan de uitvoering bijdraagt aan het bereiken van de ambities uit het vastgestelde Koersdocument. Daarnaast voeren we de landelijke wetgeving uit, de vastgestelde Wet Voortgang Energie Transitie (VET) en de Klimaatwet.

Naast alle maatregelen die op dit moment al zijn ingezet vinden er voor de eigen dienstgebouwen, kernaccommodaties en overige gebouwen nog nadere onderzoeken plaats die ons de benodigde informatie verschaffen over de mogelijkheden van verduurzamen. Deze informatie is nodig om daarin weloverwogen investeringsbeslissingen te nemen (kosten, baten en terugverdientermijnen).

Volkshuisvesting en woningbouwplanning

We hebben in 2016 een woonvisie opgesteld. Na overleg met Stichting Huurdersbelang zijn prestatieafspraken met Goed Wonen vastgesteld. De prestatieafspraken bevatten de inzet van Goed Wonen om bij te dragen aan hetgeen de gemeente heeft vastgesteld in de woonvisie. De prestatieafspraken worden volgens wettelijke verplichting in 2019 opnieuw geactualiseerd en vastgesteld. Om de ontwikkelingen ten aanzien van wonen te kunnen volgen stellen we jaarlijks een woonmonitor op.

In 2018 worden strategische keuzes gemaakt op welke plaatsen in de gemeente woningen worden gerealiseerd en waar arbeidsmigranten gehuisvest mogen worden. Via het woningbouwprogramma wordt bijgehouden in hoeverre het aantal gewenste woningen in een bepaalde periode ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd. Aanvragen voor huisvesting van arbeidsmigranten worden ambtelijk afgehandeld op basis van de keuzes die in 2018 zijn gemaakt.

Er is een betere planning en sturing noodzakelijk voor de woningbouwplanning en de differentiatie daarvan. Dit is noodzakelijk om betere sturing te geven aan de uitgifte van gronden en voor het maken van prestatieafspraken met Goed Wonen in relatie tot onze sociale woningbouwplanning. Voor een goede planning is het noodzakelijk om een woningbouwprogramma op te stellen en deze te monitoren. Daarnaast willen strategisch overleg voeren met de provincie over onze woningbouwplanning. In de Regio De Peel hebben we afstemmingsoverleg met betrekking van wonen. We onderzoeken of er beleidskeuzes noodzakelijk zijn met betrekking tot de transformatie van de bestaande woningvoorraad.

↑Doel 1	We voeren de Samenwerkingsagenda Duurzaamheid uit met onze partners
Resultaten 2019	- In 2019 hebben we duurzaam gedrag gestimuleerd bij inwoners en bedrijven en hierin een voorbeeldfunctie genomen. Denk aan afvalscheiding, LED verlichting en actieplan duurzame inkoop. - Bij alle projecten die binnen de gemeente starten is gekeken naar aspecten van duurzaamheid. De duurzaamheidsparagraaf in college- en raadsvoorstellen is geactualiseerd en aangescherpt. - Duurzaamheid is een vast bespreekpunt bij overleggen met dorps- en wijkraden, onderwijs, ondernemersverenigingen en inwoners. - Vanaf 1 juli 2018 worden nieuwbouwwoningen niet meer aangesloten op het aardgasnet, tenzij er zwaarwegende omstandigheden aanwezig zijn. Vastgesteld beleid hiervoor wordt uitgevoerd. - De meest geschikte locaties voor zonnepanelen (daken en weilanden) in het buitengebied zijn in 2019 geïnventariseerd (doorontwikkeling visie zonneparken). - Mogelijkheden om aan te sluiten bij projecten circulaire economie van Innovatiehuis de Peel zijn verkend. - Het regionaal zonnepanelenproject de Groene zone heeft er toe geleid dat voor 1 januari 2020 alle 267 plekken zijn ingevuld.
Beoogde effecten	- Meer bewustwording en urgentiebesef creëren bij de benoemde doelgroepen: Onderwijs, Ondernemers, Ondernemende burger en Overheid (de 4 O's). - Onze leefomgeving klimaat-neutraler, energie-neutraler en sociaal duurzamer maken. En daarmee de beweging naar een toekomstbestendig Gemeert-Bakel versterken.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Hiervoor is jaarlijks € 50.000,- opgenomen in de begroting 2019 voor uitvoeren van (gemeentelijk deel) van de samenwerkingsagenda Duurzaamheid.

↑Doel 2	In 2019 gaan we de woningbouwplanning uitvoeren en deze monitoren.
Resultaten 2019	- In 2019 zijn nieuwe prestatieafspraken gemaakt met Goed Wonen. - In 2019 hebben we zicht op de realisatie op de gebouwde woningen volgens de planning in het woningbouwprogramma. - In 2019 sturen we op woningbouwprogrammering (op wat we, wanneer en waar gaan bouwen). - In 2019 sturen we op regionale afstemming 'wonen in de Peel' om de gestelde doelen van het college te behalen. - In 2019 staan we open voor experimentele bouw mogelijkheden.
Beoogde effecten	- We voldoen aan de woningbouwbehoefte van onze inwoners. - We zorgen voor vitale kernen in onze gemeente
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Niet van toepassing.

↑Doel 3	In 2019 spelen we beter in op de woonwensen van (nieuwe) inwoners en (arbeids)migranten.
Resultaten 2019	- Per 1 januari 2019 voeren we de strategische keuzes uit die gemaakt zijn voor de locaties waar woningen gebouwd kunnen worden. - Per 1 januari 2019 voeren we het beleid Huisvesting Arbeidsmigranten uit.
Beoogde effecten	- Duidelijke kaders voor nieuwe initiatieven. - Duurzame invulling van de opgave volkshuisvesting.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Niet van toepassing.

↑Doel 4	Wij storten in 2019 een bedrag van €500.000 in de algemene reserve ter verbetering van het weerstandsvermogen.
Resultaten 2019	- De meerjarenbegroting 2019-2022 is sluitend. - We hebben minimaal een begrotingsoverschot van € 500.000 dat wij storten in de algemene reserve voor de opbouw van het weerstandsvermogen.
Beoogde effecten	- De gemeente Gemert-Bakel kan geïnventariseerde financiële tegenvallers opvangen zonder dat dit leidt tot bezuinigingen of verhoging van tarieven. - De gemeente Gemert-Bakel is een financieel gezonde gemeente.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Er wordt jaarlijks € 500.000 gestort in de algemene reserve.

↑Doel 5	De gemeentelijke lasten voor inwoners en bedrijven van de gemeente Gemert-Bakel stijgen niet meer dan noodzakelijk.
Resultaten 2019	Wij verhogen de tarieven voor hondenbelasting en toeristenbelasting in 2019 enkel met inflatie. De tarieven afvalstoffenheffing en rioolheffing zijn kostendekkend. De tarieven OZB stijgen 3% bovenop de inflatie.
Beoogde effecten	Inwoners vinden de lokale woonlasten acceptabel.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Een verhoging van 3% OZB bovenop de inflatie geeft € 222.000 meer inkomsten welke worden ingezet voor de risico's binnen de drie decentralisaties. Verder wordt afval kostendekkend gemaakt, dit levert € 170.000 op voor de begroting.

↑Doel 6	De gemeentelijke producten zijn in 2019 kostendekkend.
Resultaten 2019	Wij verhogen de leges in 2019 tot het niveau waarop alle gemeentelijke producten kostendekkend zijn.
Beoogde effecten	De kosten van gemeentelijke producten worden niet (gedeeltelijk) gefinancierd vanuit de algemene middelen.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	In de begroting 2019 zijn € 300.000 aan extra opbrengsten uit leges ingeboekt.

↑Doel 7	In 2026 hebben wij inzicht in de kosten, opbrengsten en mogelijkheden tot verduurzaming van onze maatschappelijke kernaccommodaties, dienstgebouwen en overige gebouwen.
Resultaten 2019	Er vinden in 2019 onderzoeken plaats naar de kosten, opbrengsten en mogelijkheden tot verduurzaming van vijf maatschappelijke kernaccommodaties, dienstgebouwen en overige gebouwen.
Beoogde effecten	Wij hebben de benodigde informatie om investeringsbeslissingen op het gebied van verduurzaming gemeentelijk vastgoed te baseren.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	In de begroting 2019 is jaarlijks €17.500 opgenomen voor het uitvoeren van bovenstaande onderzoeken (8 jaar lang).

↑Doel 8	Wij krijgen een positief oordeel van de provincie (financiële toezichthouder) over de begroting 2019 en een goedkeurende verklaring van de accountant over de jaarrekening 2018.
Resultaten 2019	- Voor 2019 vallen wij onder het repressieve toezicht van de provincie. - De jaarrekening 2019 is getrouw en rechtmatig en voorzien van een goedkeurende accountantsverklaring.
Beoogde effecten	Wij voldoen aan de, aan ons als lokale overheid opgelegde, financiële regelgeving.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Niet van toepassing.

↑Doel 9	De gemeenteraad wordt 2x per jaar op een transparante wijze geïnformeerd over de bouwgrondexploitatie.
Resultaten 2019	- De gemeenteraad ontvangt, juli en december, een rapportage over de stand van zaken bouwgrondexploitatie inclusief risicoanalyses. - Wij vernieuwen in 2019 de rapportage over de bouwgrondexploitatie. - De gemeenteraad evalueert in 2019 de vernieuwde rapportage.
Beoogde effecten	Inzichtelijker maken van risico's en mogelijke keuzes voor college en gemeenteraad.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Niet van toepassing.

↑Doel 10	Wij realiseren de in 2019 geplande verkopen van de bouwgrondexploitatie.
Resultaten 2019	- Delen van de verkoopresultaten in de bouwgrondexploitatie via (sociale) media na realisatie. - In 2019 voeren we de marketingstrategieën voor De Vrije Erven en Smartpark Gemert verder uit. - We leveren ook in 2019 maatwerk in kaveloppervlakte en financiering van gemeentelijke bouwgronden. - Een raadsvoorstel is aangeleverd voor het vaststellen van (regio) concurrerende bouwgrondprijzen in november 2019. - We onderbouwen in 2019 de behoefte aan woningen en bedrijfs- en woonkavels. - In 2019 vindt minimaal twee keer overleg met stakeholders (o.a. makelaars, Goed Wonen, private- project ontwikkelaars) plaats. - In 2019 blijven wij gebruik maken van het klantvolgsysteem ten behoeve van een beter relatiebeheer.
Beoogde effecten	- Voldoen aan de ruimtevraag van inwoners en ondernemers voor het stimuleren van de leefbaarheid en de lokale economie. - Voorkomen verliezen op de bouwgrondexploitatie.
Extra middelen 2019 voor bereiken resultaten	Er zijn geen extra middelen vanuit de begroting nodig. Op het moment dat er kosten zijn, komen deze ten laste van de grondexploitatie.

Totaaloverzicht portefeuille Financiën & Volkshuisvesting

x (€1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lasten	12.510	9.196	8.013	7.390	7.160	5.303	5.239
Baten	11.665	13.945	8.326	8.109	7.571	5.657	5.489
Saldo	-845	4.748	313	719	411	354	250

Toelichting belangrijkste verschillen in 2019 ten opzichte van 2018

Lasten			
 Verduurzaming overige eigen gebouwen	+	€ 17.500	Structureel
 Extra controle toeristenbelasting	-	€ 15.000	Structureel
 Onderhoudskosten gebouwen	+	€ 570.000	Incidenteel
 Bouwgrondexploitatie	-	€ 897.000	Incidenteel
 Diverse (technische) verschillen	-	€ 185.500	Structureel
 Lagere kosten bezuinigingen 2019	-	113.000	Structureel
Totaal verschil lasten	-	€ 623.000	
Baten			
 Verlaging huurinkomsten gemeentewerf Bakel	-	€ 11.000	Structureel
 Beëindiging huurovereenkomst Viskiosk Ridderplein	-	€ 11.000	Structureel
 Storting vanuit voorziening gebouwen	+	€ 570.000	Incidenteel
 Minder rente-inkomsten Stichting Volkshuisvesting Nederland	-	€ 21.000	Structureel
 Bouwgrondexploitatie	-	€ 897.000	Incidenteel
 Lagere opbrengst pacht landbouwgronden	-	€ 9.000	Structureel
 Meer opbrengsten bezuinigingen 2019	+	€ 162.000	Incidenteel
Totaal verschil baten	-	€217.000	

§2.6 Beleidsindicatoren

↑ Nieuw onderdeel

Vanaf 2017 is het verplicht om beleidsindicatoren in de begroting op te nemen. De bedoeling hiervan is dat voor de gemeenteraad meer inzicht ontstaat dat vervolgens gebruikt kan worden in de beleidsafwegingen bij de begroting. De raad, burgers, bedrijven, organisaties, media en andere belanghebbenden in gemeenten, kunnen daarnaast de beleidsresultaten ook vergelijken met de beleidsresultaten in andere gemeenten. Dit kan via www.waarstaatjegemeente.nl.

In deze begroting zijn de indicatoren van Gemert-Bakel (G-B) vergeleken met Nederland (NL), Noord-Brabant (N-B), Helmond en de overige vier peelmunicipaliteiten (Asten, Deurne, Laarbeek en Someren). Opnamedatum van de cijfers is 24 september 2018.

Berekening gemiddelde woonlasten

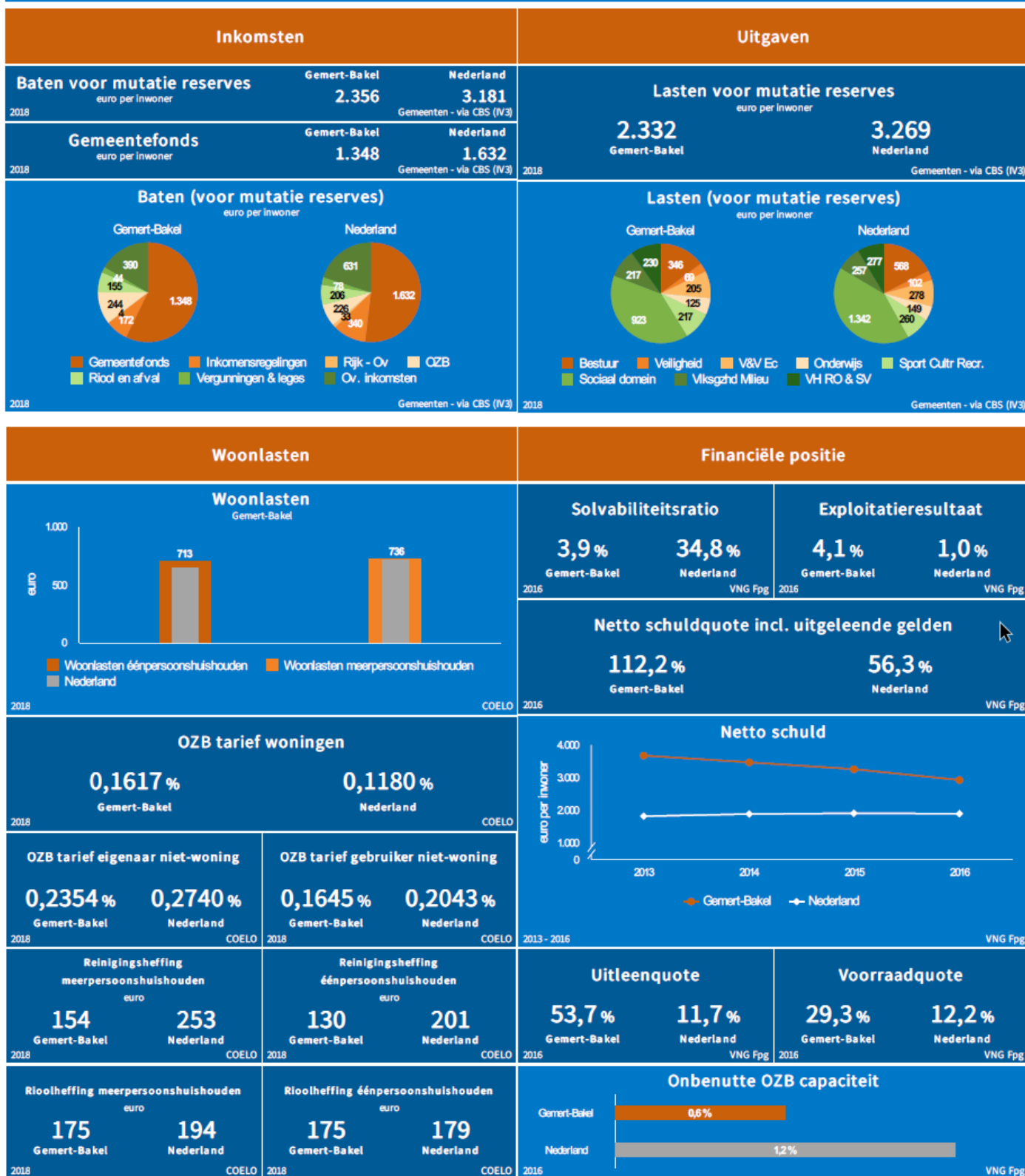
De woonlasten worden door www.waarstaatjegemeente.nl berekend met een voor iedere gemeente met een gelijke standaardaanbieding restafval per jaar per inwoner. Zoals uit deze kengetallen blijkt ligt deze aanbieding in Gemert-Bakel bijna vier keer zo laag als in het gemiddelde in Noord-Brabant, maar hier wordt door 'waarstaatjegemeente' dus niet mee gerekend. Daarnaast wordt in het gemiddelde van Noord-Brabant rekening gehouden met het aantal inwoners van een gemeente. De lokale lasten van bijvoorbeeld Eindhoven tellen daarom zwaarder mee in het gemiddelde dan die van bijvoorbeeld Helmond.

Beleidsindicatoren

Indicator	G-B	NL	N-B	Helmond	Peel (4)	Periode	Eenheid
Formatie	5,11	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	2017	<i>fte per 1.000 inwoners</i>
Bezetting	5,19	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	2017	<i>fte per 1.000 inwoners</i>
Apparaatkosten	443,51	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	2017	<i>kosten per inwoner</i>
Externe inhuur	6,9 / 766.625	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	2017	<i>kosten als % van totale loonsom / totale kosten inhuur externen</i>
Overhead	6,49	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	2017	<i>% van totale lasten</i>
Woonlasten éénpersoonshuishouden	713	649	622	752	639	2018	euro
Woonlasten meerpersoonshuishouden	736	721	687	752	719	2018	euro
WOZ-waarde woningen	240	216	234	198	254	2017	<i>dzd euro</i>
Nieuwbouw woningen	12,4	7,2	6,8	3,9	6,4	2016	<i>aantal per 1.000 woningen</i>
Fijn huishoudelijk restafval	50	189	146)	191	79	2016	<i>kg per inwoner</i>
Hernieuwbare elektriciteit	2,8	12,6	16,9	0,6 (2015)	3,0	2016	%
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	0,8	2,1	1,8	3,1	0,7	2017	<i>aantal per 1.000 inwoners</i>
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	3,4	5	5,1	7,7	3,0	2017	<i>aantal per 1.000 inwoners</i>

Indicator	G-B	NL	N-B	Helmond	Peel (4)	Periode	Eenheid
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	2	2,9	2,7	4,4	2,2	2017	aantal per 1.000 inwoners
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	4,2	4,8	4,6	6,7	3,4	2017	aantal per 1.000 inwoners
Verwijzingen Halt	239	131	176	153	130	2017	per 10.000 inw. 12-14jr
Hardekern jongeren	0	1,3	0,9	2,1	0,8	2014	per 10.000 inw.
Jongeren met delict voor rechter	0,9	1,5	1,2	2,1	1,1	2015	%
Ziekenhuisopname n.a.v. verkeersongeval met een motorvoertuig	15	8	8	13	10	2015	%
Ziekenhuisopname n.a.v. vervoersongeval met een fietser	10	9	10	8	11	2015	%
Demografische druk	69,3	69,6	70,2	67,9	73,5	2018	%
Niet-wekelijkse sporters	42,7	48,7	46,8	50,6	48,1	2016	%
Banen	596	758	773	722	660	2017	per 1.000 inw. 15-64jr
Vestigingen	152	140	135	119	162	2017	per 1.000 inw. 15-64jr
Netto arbeidsparticipatie	69,8	66,7	67,9	65,5	69,3	2017	%
Bruto gemeentelijk product (verwacht/gemeten)	90,0	100,0	95,0	146,0	102,8	2013	index
Functiemenging	48,1	52,4	53,3	52,1	50,4	2017	%
Bijstandsuitkeringen	22,5	41,1	31,8	49,9	19,7	Tweede half jaar 2017	per 1.000 inw. 18jr eo
Aantal re-integratievoorzieningen	3,6	29	18,4	11,9	5,1	Tweede half jaar 2017	per 1.000 inw. 15-65jr
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	28	57	54	86	35	Tweede half jaar 2017	per 1.000 inw.
Kinderen in armoede	3,3	6,6	5,4	7,2	3,7	2015	%
Voortijdige schoolverlaters (VO+MBO)	1,2	1,7	1,6	1,9	1,3	2016	%
Jeugdwerkeloosheid	2,05	1,52	1,48	2,95	1,62	2015	%
Absoluut verzuim	0,45	1,82	2,66	2,63	0,37	2017	per 1.000 inw. 5-18 jr
Relatief verzuim	6,06	26,58	17,12	10,71	9,43	2017	per 1.000 inw. 5-18 jr
Jongeren met jeugdhulp	7,6	9,7	9,3	9,5	8,5	Tweede half jaar 2017	% van alle jongeren tot 18 jaar
Jongeren met jeugdreclassering	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3	Tweede half jaar 2017	%
Jongeren met jeugdbescherming	0,6	1	0,9	0,9	0,6	Tweede half jaar 2017	%

Gemeentelijke financiën

3. Paragrafen

Sommige informatie staat versnipperd in de begroting over de verschillende portefeuilles. Met de paragrafen krijgt de gemeenteraad deze informatie integraal aangeboden om het inzicht en daarmee de besluitvorming te verbeteren. De BBV stelt een aantal paragrafen verplicht. Daarnaast staat het een gemeente vrij daar eigen paragrafen aan toe te voegen.

Verplichte paragrafen:

- Lokale heffingen;
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering;
- Verbonden partijen;
- Grondbeleid.

Eigen paragrafen:

- Investeringsen;
- Bezuinigingen;
- Subsidies;
- Programmamanagement;
- Plannen in ontwikkeling.

§3.1 Lokale heffingen

↑ In de paragraaf lokale heffingen wordt inzicht gegeven in de opbrengsten, de lasten voor de burger en hoe deze lasten zich verhouden tot de buurgemeenten.

Opbrengsten (x€1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Afvalstoffenheffing	1.972	1.728	1.752	2.196	2.196	2.196	2.196
Rioolheffingen	2.248	2.214	2.248	2.306	2.365	2.425	2.425
Toeristenbelasting	218	305	305	310	314	319	324
Totaal heffingen	4.438	4.247	4.305	4.812	4.875	4.940	4.945
OZB	7.161	7.150	7.287	7.789	7.959	8.135	8.311
Baatbelasting	1	1	0	0	0	0	0
Reclamebelasting	45	44	45	45	45	45	45
Hondenbelasting	156	150	152	155	157	159	161
Totaal belastingen	7.388	7.345	7.484	7.989	8.161	8.339	8.517
Totaal leges	1.998	1.827	1.607	1.705	1.705	1.705	1.705
Kwijtscheldingsbeleid	-138	-120	-120	-120	-120	-120	-120
Saldo	13.686	13.299	13.276	14.386	14.621	14.864	15.047

Toelichting

In bijlage 1 is per categorie aangegeven welke tarieven er gehanteerd worden. De legesinkomsten stijgen als gevolg van het kostendekkend maken van de leges zoals opgenomen in de Kadernota 2019. Omdat reisdocumenten vanaf 2014 voor 10 jaar worden verstrekt in plaats van de voormalige termijn van 5 jaar is er wel een sterke daling (2/3) te zien in de opbrengsten van deze producten met ingang van 2019. In de meerjarenbegroting 2016-2019 was met een daling destijds al rekening mee gehouden.

Kostendekkendheid lokale tarieven

Leges en heffingen mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. Om dit te bepalen worden de baten afgezet tegen de lasten die de gemeente toerekent aan de betreffende dienst.

Heffingen (x€1.000)		Baten	Lasten	Dekking
Rioolheffing		2.306	2.306	100%
Afvalstoffenheffing		2.196	2.196	100%
Leges (x€1.000)		Baten	Lasten	Dekking
 Titel 1	Algemene dienstverlening	430	516	83%
 Titel 2	Fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning	1.158	1.158	100%
 Titel 3	Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	100	100	100%
Totaal leges (titel 1, 2 en 3)		1.682	1.774	95%

Zie bijlage 11 voor een toelichting op de kostendekkendheid van de leges.

Wat merkt de inwoner ervan?

De raad stelt in december 2018 de tarieven voor de gemeentelijke belastingen voor 2018 vast. In de begroting is rekening gehouden met de volgende wijzigingen:

- OZB stijgt 3% bovenop de inflatie van 1,5%;
- Areaaluitbreiding OZB van € 53.000 per jaar (geen invloed tarief);
- De rioolheffing stijgt met 1,5%;
- De afvalstoffenheffing stijgt met 3,9%*;
- Het tarief toeristenbelasting en hondenbelasting stijgt met 1,5%.

Eigen woningen	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
<i>Bij waarde woning</i>	€239.000	€239.000	€ 239.000	€ 240.000			
OZB eigenaar	€ 398	€ 398	€ 398	€ 422			
Rioolheffing	€ 175	€ 177	€ 175	€ 178			
Afvalstoffenheffing	€ 183	€ 154	€154	€ 160			
Totaal	€ 756	€ 729	€ 727	€ 760			
Niet-woningen							
<i>Bij waarde niet-woning</i>	€374.000	€374.000	€ 374.000	€ 374.000			
OZB eigenaar	€ 832	€ 832	€ 832	€ 882			
OZB gebruiker	€ 644	€ 644	€ 644	€ 683			
Rioolheffing	€ 175	€ 177	€ 175	€ 178			
Afvalstoffenheffing	€ 149	€ 130	€ 130	€ 159			
Totaal	€ 1.800	€ 1.783	€ 1.781	€ 1.902			
Huurwoningen							
Rioolheffing	€ 175	€ 177	€ 175	€ 178			
Afvalstoffenheffing	€ 183	€ 154	€154	€ 160			
Totaal	€ 358	€ 331	€ 329	€ 338			
Overige							
Hondenbelasting	€ 50	€ 50	€ 50,75	€ 51,50			
Toeristenbelasting (per overnachting)	€ 1,25	€ 1,25	€ 1,25	€ 1,27			

*Het vastrechtstarief van de afvalstoffen voor woningen stijgt naar verwachting met € 16. De prijs per lediging stijgt ook variërend van € 0,69 per lediging (rest 40 liter) tot € 4,15 per lediging (rest 240 liter). Het aantal ledigingen neemt echter af vandaar deze stijgingen niet volledig terug te zien zijn in de vergelijkingscijfers.

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert jaarlijks een overzicht van alle lokale lasten. De laatste versie (2018) is hier te vinden ⇒ detailoverzicht lokale lasten in 2018. In dit Excel overzicht zijn alle lokale tarieven opgenomen inclusief leges.

§3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

↑ De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing bevat een inventarisatie van risico's, een inventarisatie van het weerstandsvermogen en de kengetallen.

Risicomatrix

In totaal zijn er 24 risico's opgenomen in het risicoprofiel. Onderstaande risicomatrix geeft weer hoe de gekwantificeerde risico's gespreid zijn voor wat betreft de inschatting van de kans op optreden en de maximale financiële impact. In deze paragraaf wordt een specificatie gegeven van de risico's, inclusief niet-gekwantificeerde risico's.

> €750.000		3	1, 2	
€250.000 < x < €750.000		4, 5		
€100.000 < x < €250.000	8	6, 10		7
< €100.000	9	11		
Impact / Kans	25%	50%	75%	90%

Belangrijkste financiële risico's Gemeente Gemeert-Bakel

Nr.	Risico	Kans	Impact incidenteel	Impact structureel
1.	 Projectrisico's bouwgrondexploitatie	75%	€ 2.580.000	
2.	 Decentralisatie taken rijksoverheid	50%	€ 850.000	
3.	 Winstneming Bakel Neerakker	50%	€ 772.000	
4.	 De verkoop van gronden en panden (risico's vastgoedmarkt)	50% 25%	€ 290.000 € 290.000	
5.	 Het overschrijden van het budget bij openeindregelingen	50%		€ 296.000
6.	 Het verkrijgen van minder financiële middelen uit het Gemeentefonds dan oorspronkelijk geraamd	50%		€ 215.000
7.	 Aanleverplicht afval	90%	€ 180.000	
8.	 Golfbaan	50%		€ 150.000
9.	 Verruiming BTW-sportvrijstelling	25%	€ 119.000	
10.	 Verstrekte geldleningen en hypotheken	25%	€ 83.000	
11.	 Overige risico's	50%	€ 40.000	€ 45.000
Totaal			€ 5.204.000	€ 706.000
Structureel (2019 – 2022, impact x 4 jaren)				€ 2.824.000
Benodigde weerstandsvermogen			€ 8.028.000	
De genoemde percentages en bedragen zijn indicatief.				

Inventarisatie weerstandsvermogen

De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, te dekken. De weerstandscapaciteit bestaat uit:

Bestanddeel weerstandsvermogen	Incidenteel	Structureel
Algemene Reserve	x	
Bestemmingsreserve	x	
Voorzieningen	x	
Onbenutte belastingcapaciteit		x
Vrije begrotingsruimte	x	x
Kostenreductie		x

De weerstandscapaciteit van de gemeente dient nog met een volgend bedrag aangevuld te worden:

Benodigd weerstandsvermogen	€ 8.028.000
Huidig weerstandsvermogen	€ 3.243.000
Stand algemene reserve per 1-9-2018	€ 0
Egalisatiereserve Sociaal Domein (risico decentralisatie)	€ 0
Voorziening afval	€ 280.000
Algemene reserve bouwgrond	€ 2.451.000
Vrije begrotingsruimte (begroting jaarschijf 2019)	€ 512.000
Weerstandsvermogen nog aan te vullen	€ 4.785.000

Kengetallen

Het BBV bepaalt dat gemeenten verplicht een aantal kengetallen moeten opnemen in de begroting en jaarrekening om inzicht te geven in de financiële positie. In [i](#) bijlage 14 zijn de definities en toelichting op deze kengetallen opgenomen. Via www.waarstaatjegemeente.nl kunnen de kengetallen worden vergeleken met andere gemeenten, Noord-Brabant en Nederland.

Kengetal	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Netto schuldquote	174%	168%	153%	159%	163%	162%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	120%	119%	106%	114%	120%	121%
Solvabiliteitsratio	3%	4%	4%	5%	6%	7%
Structurele exploitatieruimte	-3%	2%	2%	2%	4%	4%
Grondexploitatie	30%	17%	10%	7%	6%	0%
Belastingcapaciteit (COELO)	113%	102%	104%	104%	104%	104%

(Groen goede score. Oranje gemiddelde score. Rood lagere score)

§3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

↑ In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen worden de beleidsuitgangspunten en systematiek ten aanzien van het onderhoud van kapitaalgoederen beschreven. In bijlage 3 is een verdere specificatie te vinden.

Door op ⇨ te klikken gaat u nu het laatst vastgestelde beheerplan van het desbetreffende kapitaalgoed (indien digitaal beschikbaar op de gemeentelijke website).

Beheerplannen	Stortingen (x€1.000)							Datum vastgesteld door raad	Niveau raming
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
 Groen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	21-11-2013	100%
 Riool	234	513	413	35	137	231	310	15-12-2016	100%
 Openbare verlichting	408	292	295	299	302	305	305	⇨05-02-2015	100%
 Spelen	71	74	71	72	72	72	72	⇨10-12-2015	100%
 Wegen	952	775	831	955	1.067	1.080	1.093	⇨01-02-2018	100%
 Sportparken	117	121	124	127	131	131	131	⇨05-10-2017	100%
 Gebouwen	n.v.t.	n.v.t.	1.021	218	218	218	218	⇨13-07-2017	100%

Bij het sluitend maken van de begroting 2019-2022 zijn er geen bezuinigingen toegepast op de kwaliteit van de openbare ruimte.

Te actualiseren beleids- beheerplannen 2019-2022

In deze collegeperiode wordt bij de actualisatie van beheerplannen de nadruk gelegd op de integraliteit tussen de diverse beheerplannen. Zo heeft het bomenbeleid invloed op de mate van wortelopdruk en daarmee het Wegenbeheerplan en het Watertakenplan. De beheerplannen die voor actualisatie in aanmerking komen worden integraal opgepakt. In 2018 zijn het watertakenplan en het beleids- en beheerplan openbare verlichting aan uw raad voorgelegd. In 2021 wordt een evaluatie opgesteld van het op 1 februari 2018 vastgestelde Wegenbeheerplan.

Integrale meerjarenplanning 2019-2022

De uitwerking van de beheerplannen vindt via onderhoudsbestekken en projecten plaats. Deze projecten worden in toenemende mate gebiedsgericht en integraal aangepakt. Met technisch onderhoud als basis, kunnen we bijvoorbeeld klimaatadaptatie en bewonersparticipatie in een bredere context benaderen.

Een voorbeeld hiervan is de herinrichting van de Presidentenbuurt vanaf 2018, waarbij alle beheerdisciplines worden betrokken. Daarmee worden riolering, wegen, groen, spelen, verkeer en openbare verlichting aangepakt. De bewoners van deze buurt worden met de “Gemertse Ideeënteam” (bewonersparticipatie) nauw betrokken bij de herinrichting.

Voor de komende jaren staan onder andere de projecten “Gemert-Noord”, “De Vlinkert Bakel”, “Verbinding De Mortel-Bakel” en de “Afwaardering Hoofdwegen Gemert” op de planning.

§3.4 Financiering

↑ In de paragraaf financiering legt de gemeente de verwachtingen en het beleid voor de financieringsrisico's vast.

Rentelasten in begroting

Voor 2019 is het verwachte saldo van de rentelasten € 4,1 miljoen. Dit is een gewogen gemiddelde rente van 3,7% over de vaste leningportefeuille van € 110,6 miljoen. Hiervan is € 35 miljoen doorgeleend (zorginstelling, corporatie, werknemers, startersleningen woningmarkt, verenigingen, stichtingen). Na aftrek van de rentebaten van € 1,1 miljoen van deze doorverstrekte geldleningen, resteert een netto rentelast van € 3 miljoen.

Deze rentelasten van € 3 miljoen worden toegerekend aan de verschillende investeringen (activa) van de gemeente. Daarbij wordt een rente-omslagpercentages gehanteerd die is gebaseerd op de vernieuwde notitie rente van de BBV. De percentages zijn afhankelijk van de soort financiering. Het toegerekende rentepercentage voor integraal gefinancierde activa bedraagt 2,5%, voor activa uit de bouwgrondexploitatie 3,4% en voor activa waarvoor specifieke financiering is aangetrokken wordt de specifieke rente gehanteerd.

Renteverwachting

De rentepercentages voor financiering voor de korte termijn zijn laag. De verwachting is dat deze op termijn wat gaan oplopen aangezien de Europese Centrale Bank het huidige stimuleringsprogramma wil afbouwen. De lange rentetarieven zijn nog altijd laag. De verwachting is dat deze ook wat gaat oplopen.

In de begroting 2019 wordt voor kapitaallasten van nieuwe investeringen uitgegaan van een rekenrente van 2,5%.

Wettelijke eisen: renterisiconorm, kasgeldlimiet, schatkistbankieren

Renterisico

De renterisiconorm is gericht op de risico's op de lange financiering.

Bijgaand een overzicht van de renterisiconorm en het renterisico (bedragen x € 1 miljoen):

Renterisiconorm (x € 1 miljoen)	2019	2020	2021	2022
Stand van het begrotingstotaal	70,3	70,3	70,3	70,3
Renterisiconorm (20% van begrotingstotaal)	14,1	14,1	14,1	14,1
Renterisico op de vaste schuld*	7,9	7,1	7,0	7,0
Ruimte onder de renterisiconorm	6,2	7,0	7,1	7,1

* Totaal lastensaldo voor mutatie reserves.

**Renterisico vaste schuld: som van de aflossingen en renteherzieningen op langlopende geldleningen.

Het verwachte renterisico op de lange financiering blijft naar verwachting ruim onder de renterisiconorm

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is de norm die betrekking heeft op de risico's van korte financiering. Er mag maximaal structureel tot een limiet van afgerond € 6,0 miljoen kort gefinancierd worden. Dit is 8,5% van het begrotingstotaal (totaal lasten voor mutatie reserves) van € 70,3 miljoen. Gezien het rentevoordeel maakt de gemeente zo maximaal mogelijk gebruik van kasgeldleningen.

Schatkistbankieren

Gemeenten zijn verplicht om tegoeden boven een drempelbedrag uitsluitend bij het Rijk of andere decentrale overheden weg te zetten. Het primaire doel is het beperken van de staatsschuld. De gemeente heeft in 2019 geen structurele liquiditeitsoverschotten.

§3.5 Bedrijfsvoering

Algemeen

↑ In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de bedrijfsvoering van de gemeente. Het welslagen van de programma's is daarom mede afhankelijk van de kwaliteit van de bedrijfsvoering. De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in ontwikkelingen en activiteiten in 2019. Dit wordt gedaan aan de hand van de volgende thema's:

- Financiën
- Personeel & organisatie
- Huisvesting
- Informatie & automatisering
- Communicatie
- Juridische zaken

Financiën

De Planning en Control-cyclus

Doelstelling van planning & control is het beheersen van de beleidsvorming, de uitvoering van dit beleid en de financiële middelen die hiervoor beschikbaar zijn. De gemeenteraad stelt kaders en doelen vast. Het vaststellen van deze kaders en doelen vindt onder andere plaats via een aantal verordeningen, beleidsnota's en beheerplannen. Een overzicht hiervan is opgenomen in de bijlage specificatie bedrijfsvoering . De uitvoering hiervan wordt gedurende het jaar gevolgd. Indien noodzakelijk worden deze kaders en doelen bijgesteld op basis van tussentijdse evaluaties. Daarmee wordt het een cyclus en spreken we van een planning & control-cyclus, deze vind je in de bijlage specificatie bedrijfsvoering .

In 2019 hanteren wij dezelfde goedkeurings- en rapporteringstolerantie als in 2018. Informatie over de vaststelling van het accountantsprotocol en de normenkaders voor de jaarrekening 2018 zijn te vinden in de bijlage .

Visie herstelplan eigen vermogen 2012-2025

De reservepositie van de gemeente Gemert-Bakel is al enige jaren kwetsbaar. Daarom heeft de gemeenteraad op 5 april 2012 het herstelplan eigen vermogen 2012-2025 vastgesteld. Om tot financieel herstel te komen zijn daar vijf maatregelen benoemd:

1. Een structureel sluitende meerjarenbegroting;
2. De algemene reserve van de gemeente te laten groeien naar het benodigde weerstandsvermogen via eenmalige opbrengsten of herbestemmingen reserves en voorzieningen;
3. Beperken nieuwe uitgaven en investeringen;
4. Het verlagen van risico's;
5. Stimuleren economische ontwikkelingen.

Om dit te realiseren zijn 31 uitgangspunten geformuleerd. Het herstelplan is aangemerkt als een dominant kader. Dit houdt in dat besluitvorming in 2019 wordt getoetst aan deze uitgangspunten.

Tenslotte is in dit herstelplan onder het kopje 'decentralisatie taken rijksoverheid in Gemert-Bakel' het volgende uitgangspunt geformuleerd:

"Extra kosten en uitgaven moeten worden afgedekt uit de extra inkomsten die daarvoor worden ontvangen. De uitvoering van deze taken worden lokaal opgepakt waar het kan en regionaal waar gewenst."

Het uitgangspunt dat kosten gedekt dienen te worden uit de rijksinkomsten is in deze begroting 2019 losgelaten voor het Sociale Domein.

Repressief toezicht Provincie

Voor het begrotingsjaar 2019 voldoet de gemeente Gemert-Bakel aan alle criteria voor het gebruikelijk repressief toezicht van de provincie. Deze criteria zijn:

- Een positieve algemene reserve;
- De meerjarenbegroting 2019-2022 is uiterlijk de laatste jaarschijf van de meerjarenraming structureel en reëel in evenwicht;
- Begroting 2019 inzenden voor 15 november 2018.

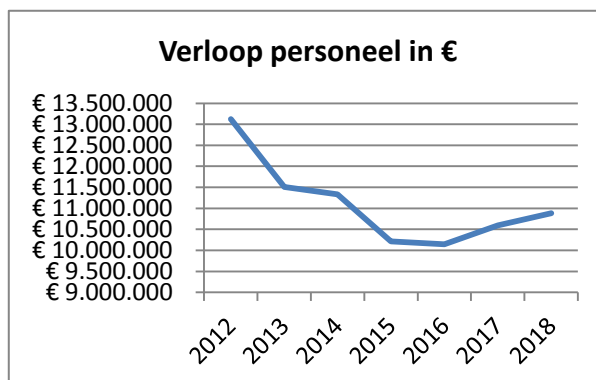
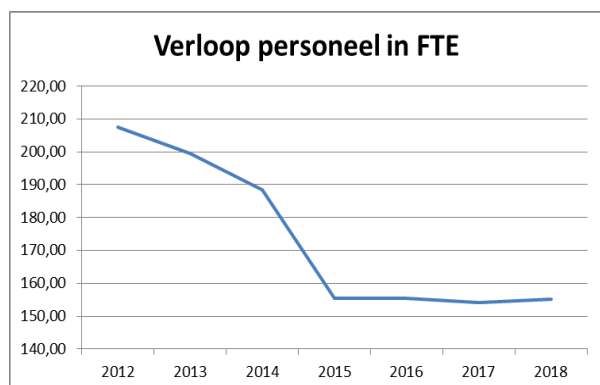
Personeel en organisatie

Organisatie

De organisatie wordt in 2019 aangestuurd door een algemeen directeur, een adjunct directeur en zeven managers. Speerpunten binnen de organisatie zijn: heldere rollen en relaties met duidelijke verantwoordelijkheden, beter sturen op organisatieniveau en meer integraal werken, betere oriëntatie op de samenleving, resultaatgerichter werken, samenhang klantgerichtheid en publieksfuncties verbeteren. Een organogram van de organisatie vind je in de bijlage specificatie bedrijfsvoering .

Personele omvang

De reorganisatie in 2013, het generatiepack en uitstroom van personeel is de oorzaak van de daling in 2013 en 2014. Het begrote aantal Fte's in 2019 bedraagt 165,71 FTE. De hieraan verbonden kosten zijn € 12.019.243.. De stijging in lasten ten opzichte van 2018 wordt veroorzaakt door de nieuwe cao zoals die in juli 2017 overeen is gekomen. en 10,58 FTE aan opvoedondersteuners die in eigen dienst is genomen (eerst via externe inzet) om een besparing te realiseren.

Peelsamenwerking

De vijf peelmunicipaliteiten Gemert-Bakel, Laarbeek, Deurne, Asten en Someren hebben zich vanaf 1 januari 2017 verenigd in de GR "Peelmunicipaliteiten". De organisatie van de Peelmunicipaliteiten is gehuisvest in Deurne en draagt zorg voor de uitvoering van de drie decentralisaties in het Sociale Domein: Wet Maatschappelijke Ondersteuning, Jeugdwet en BMS . De medewerkers die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering worden lokaal aangestuurd en werken vanuit de gemeente Gemert-Bakel. De Participatiewet wordt uitgezonderd door de gemeenschappelijke regeling Senzer.

Huisvesting, Informatie & Automatisering, Communicatie en Juridische zaken

De thema's in de bovenstaande titel zijn allemaal ondersteunend voor de bedrijfsvoering van de gemeente Gemert-Bakel. Per thema is informatie terug te vinden in de bijlage specificatie bedrijfsvoering .

§3.6 Verbonden partijen

↑ De paragraaf verbonden partijen benoemt de partijen waarmee de gemeente in een juridische context samenwerkt. Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente een financieel en bestuurlijk belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel in het bestuur van een gemeenschappelijke regeling en/of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld aan de verbonden partij. De term verbonden partij is een begrip uit de BBV (Besluit begroting en verantwoording), de WGR (Wet gemeenschappelijke regelingen), het Burgerlijk wetboek en de Europese regelgeving. Het is van belang om de risico's en kaders bij de verbonden partijen in beeld te hebben. Daarnaast worden steeds meer uitvoerende taken buiten de deur, in samenwerkingsverbanden, uitgevoerd. Bijvoorbeeld milieu (ODZOB), Veiligheid (VRBZO), sociaal domein (GR Peelgemeenten) en belastingen (BSOB).

Regionale samenwerking is actueel en opgenomen in de programmabegroting 2019. Zo is de gemeente deelnemer aan negen gemeenschappelijke regelingen en daarnaast ook van andere samenwerkingsverbanden. In 2018 is hier de regionale samenwerking Innovatiehuis Peel en BSOB bij gekomen. In deze begroting is aangegeven welke bijdragen worden verleend aan de diverse vormen van regionale samenwerking. Kaderstelling door de raad is van belang om grip te kunnen houden op de verbonden partijen. Net als in 2018 zal ook in 2019 gewerkt worden met kadernota's voor de 4 gemeenschappelijke regelingen: MRE, VRBZO, GGD en ODZOB. In het coalitieakkoord voor periode 2018-2022 "Samen meer bereiken, met elkaar, voor elkaar." is de volgende tekst opgenomen over samenwerking:

Een toenemend aantal maatschappelijke opgaven (o.a. duurzaamheid, bereikbaarheid, vitaal platteland, tekorten jeugdzorg, etc.) is alleen op te lossen wanneer gemeenten, provincies, waterschappen en Rijk als één overheid samenwerken richting partners. Wij willen dan ook sterk inzetten op die samenwerking, niet alleen lokaal met onze eigen gemeenteraad, maar ook samen met de gemeenten in De Peel en het MRE, de provincie, het waterschap en het Rijk. Een gezamenlijke, bestuurlijke aanpak die past bij de aanpak van maatschappelijke opgaven van deze tijd. Dit is wat inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven van hun contact met de overheid verwachten.

De provincie heeft via het proces (veer)krachtig bestuur aan de gemeente gevraagd welke taken lokaal en welke bovenlokaal (sub-regio Peel of regio Zuidoost) worden opgepakt. Hiervoor is een strategische visie Krachtig Gemert-Bakel 2030 vastgesteld waarin wordt aangegeven op welk schaalniveau's de maatschappelijke opgaven worden opgepakt.

Verbonden partijen (x€1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gemeenschappelijke regelingen / Dienstverleningsovereenkomsten							
1. Gemeente Laarbeek	23	16	23	23	23	23	23
2. Senzer	11.405	11.578	11.164	11.100	11.110	11.121	11.310
3. Peelgemeenten	0	1.904	1.591	1.660	1.680	1.649	1.691
4. Blink	1.154	1.595	1.967	1.967	1.967	1.967	1.967
5. GGD	478	469	478	495	495	495	495
6. MRE	294	291	295	299	299	299	299
7. ODZOB	641	883	785	785	785	785	785
8. VRBZO	1.164	1.298	1.460	1.529	1.529	1.529	1.529
9. BSOB	n.v.t.	n.v.t.	464	391	391	391	391
Stichtingen en verenigingen							
10. Beheerstichting Golfbaan Stippelberg	0	0	0	0	0	0	0
11. Dim pact	159	161	166	166	166	166	166
12. BIZOB	119	116	105	105	105	105	105
13. Innovatiehuis De Peel	n.v.t.	24	72	72	72	72	72
14. Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost	7	7	7	7	7	7	7
Vennootschappen en coöperaties							
15. Brabant Water NV	0	0	0	0	0	0	0
16. BNG Bank	64	75	58	58	58	58	58

Meer informatie

In bijlage 5 zijn de aard van activiteiten, bestuurlijke betrokkenheid, risico's, financiële positie en omvang deelname per verbonden partij omschreven.

§3.7 Grondbeleid

Verwachte resultaten en geïnvesteerd vermogen

↑ De gemeente heeft in totaal voor € 35,7 miljoen geïnvesteerd in de bouwgrondexploitatie. In bijlage 6 is een specificatie te vinden van alle grondexploitaties en de financiële resultaten daarvan.

De economie zit in een positieve spiraal en bij de burgers en ondernemers is er weer vertrouwen om in de economie te investeren. Ook in Gemert-Bakel merken wij dit aan de hand van de verschillende initiatieven en grondverkoop. Op dit moment heeft de gemeente in alle kernen kavels of woningen beschikbaar. Hierbij dient opgemerkt te worden dat het aantal beschikbare kavels voor zelfbouwers in Gemert en Bakel minimaal is. De gemeente is bereid zoveel mogelijk in te spelen op de markt wensen. De grootste risico's loopt de gemeente Gemert-Bakel in de grondexploitaties Vrije erven, Keizersberg en Smartpark gezien de hoogte van het geïnvesteerde vermogen. In de paragraaf weerstandsvermogen zijn de risico's hierop verder toegelicht.

Risico's bouwgrondexploitatie

De gemeente kent binnen de bouwgrondexploitatie nog drie projecten met een hoger risicoprofiel:

- Smartpark Gemert (hoog geïnvesteerd vermogen);
- Keizersberg Elsendorp (hoog geïnvesteerd vermogen in combinatie met marktrisico);
- De Vrije Erven De Mortel (hoog geïnvesteerd vermogen in combinatie met marktrisico).

In de paragraaf weerstandsvermogen is een nadere toelichting gegeven op deze exploitaties.

Bedrijventerreinen

De huidige economische bedrijvenmarkt is sterk veranderd, niet langer vragen de ondernemers, als vanzelf om grond (bouwkavel of locatie). Het is aan de gemeente en partners om kandidaat ondernemers te verleiden. Het geïnvesteerde vermogen van Smartpark Gemert is met € 10.000.000 duidelijk de hoogste van alle gemeentelijke exploitaties. Daarom is in 2016 een plan gestart voor vermarkting van deze locatie (⇒ www.smartparkgemert.nl).. Het risico zit hem niet alleen in de verkoop van eigen kavels maar met name ook opbrengsten vanuit kavels door derden die via het exploitatieplan verhaald worden.

Woningbouw

De gemeente Gemert-Bakel heeft in elke kern van haar gemeente bouwgrond voor kavels of woningen beschikbaar. Hierdoor zijn de verkooprisico's goed verspreid. Voor het plan De Vrije Erven in De Mortel is vindt aparte marketing plaats (⇒ www.devrijeerven.nl). Bij de jaarrekening 2017 is de verwachte opbrengst van dit plan in overleg met de accountant naar beneden bijgesteld.

Visie herstelplan eigen vermogen

Voor de huidige grondvoorraad zal de gemeente deze actieve rol blijven vervullen om het geïnvesteerde vermogen terug te gaan verdienen. Voor toekomstige exploitaties zal de gemeente een grondpolitiek op maat voeren. Dit betekent dat de uitvoering van grondexploitaties wordt overgelaten aan de markt of dat er een mengvorm komt waarin de gemeente ook participeert.

Afschaffing van de categorie 'Niet In Exploitatie Genomen Gronden' (NIEGG)

Met ingang van 2016 is de categorie NIEGG door gewijzigde regelgeving komen te vervallen. Gebieden dienen of in exploitatie genomen te worden of als reguliere grond in de balans opgenomen te worden. Reguliere gronden kennen strengere waarderingsregels. Voor het voldoen aan deze regels is een overgangsregeling opgesteld welke loopt tot 2019. Uitbreiding De Rips is overgebracht naar gronden en dient in 2019 gewaardeerd te worden tegen landbouwgrond of opnieuw in exploitatie te worden gebracht met een maximale exploitatieduur van 10 jaar als richtlijn. Wij lopen hier maximaal een risico van € 1.160.897 op het moment deze gronden uiterlijk in 2019 niet in exploitatie worden genomen. Dit is ook opgenomen in de risicoparagraaf van deze begroting.

Berekeningsgrondslagen

De volgende grondslagen zijn gebruikt bij de calculaties voor de bouwgrondexploitatie:

Rente (BBV)	3,4%	
Discoteringsvoet contante waarde (BBV)	2,0%	
Opbrengststijging	0%	
Inflatie kosten bouwrijp en woonrijp maken	2%	
Kavelprijs sociale woningbouw per m2	€ 240	
Grondprijzen bedrijventerreinen per m2	€ 125	
Ruimte voor Ruimte bouwtitel	€ 115.000	
Grondprijzen woningbouw per m2	Vrije sector kavel < 200 m2	Vrije sector kavel > 200 m2
Gemert en Bakel	€ 260	€ 280
Handel, De Mortel en Milheeze	€ 250	€ 270
Elsendorp en De Rips	€ 230	€ 250

De grondprijzen zijn die zoals gehanteerd voor 2018. Er wordt in 2018 een onderzoek uitgevoerd naar de marktprijzen van kavels.

De opslagpercentages voor voorbereiding en toezicht zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren. Dit betekent dat 19% van de kosten van bouwrijp en woonrijp maken voor uitbreidingslocaties is en 25% van de kosten van bouwrijp en woonrijp maken voor inbreidingslocaties.

Rentetoerekening

Aangezien wij niet werken met projectfinancieringen binnen de grondexploitatie dient het rentepercentage van het gewogen gemiddelde rentepercentage van de leningenportefeuille aangehouden te worden. Dit is voor 2019 een percentage van 3,4%. Voor het contant maken van de bouwgrondexploitaties schrijft de BBV het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank verplicht. Deze bedraagt 2%.

Winstnemering

Vanaf maart 2018 is het verplicht de Percentage of completion methode (Poc) toe te passen bij winstnemingen op de bouwgrondexploitatie. Voor het bepalen van de tussentijdse winst is door BBV aansluiting gezocht bij een algemeen aanvaardbare methodiek (bedrijfsleven, fiscaal). De Poc-methode houdt rekening met de fase waarin de grondexploitatie, zowel wat betreft de opbrengsten als de kosten, verkeert. Daarnaast is deze methode eenvoudig toepasbaar en kan eenduidig worden gehanteerd. Hiermee wordt aangesloten bij de doelstelling van de vernieuwing van het BBV namelijk een betere onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten.

Invoering vennootschapsbelasting grondexploitaties

Overheden zijn door een wetswijziging vanaf 2016 voortaan Vpb-plichtig voor hun ondernemersactiviteiten. Doel hiervan is het scheppen van een gelijk speelveld tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. Daartoe moeten overheden die winst behalen met activiteiten die concurreren met de 'markt', voortaan vennootschapsbelasting gaan betalen.

Naar verwachting blijft de heffing van vennootschapsbelasting bij onze gemeente beperkt tot de activiteiten binnen de gemeentelijke bouwgrondexploitatie. De kosten kunnen worden bijgeschreven op de betreffende exploitatie en heeft als gevolg een lagere winst op die exploitatie (winstverdampt). In de huidige berekeningen van de bouwgrondexploitatie is dit bedrag nog niet opgenomen. Over de toepassing van de regelgeving bij gemeenten zijn landelijk nog geen definitieve standpunten ingenomen (juli 2017) en daarom is definitief uitsluitel nog niet mogelijk.

§3.8 Investerings

↑ De volgende investeringen zijn opgenomen in de meerjarenbegroting 2019-2022. Indien investeringen worden geactiveerd geeft dit kapitaallasten (rente en afschrijving). Deze kapitaallasten gaan lopen het jaar na realisering van de investering.

Investerings zijn op basis van beheerplannen of aparte raadsbesluiten zoals kadernota of begroting. De raad autoriseert met het vaststellen van de begroting de investeringskredieten (artikel 5 Financiële verordening gemeente Gemeert-Bakel). Waar een * staat zal de gemeenteraad nog een sepeeraat voorstel tot kredietvotering worden voorgelegd (zwemmen)..

Investerings (x€1.000)	2019	2020	2021	2022
Gebouwen				
Groot onderhoud ten laste van voorziening	570	462	198	157
Investerings (activeren)	945	1.522	250	465
Sport				
Groot onderhoud ten laste van voorziening	119	141	209	190
Investerings (activeren)	483	327	309	0
Zwemmen*				
Wegen				
Groot onderhoud ten laste van voorziening	750	861	637	346
Investering overige (activeren)	1.691	3.743	5.168	5.263
Presidentenbuurt (activeren)	635	582	749	284
Dr. de Quayweg (activeren)	1.105	0	0	0
Fietspad Dr. de Quayweg (activeren)	910	0	0	0
Aanpassing hoofdwegen n.a.v. Noord-Om, investering (activeren)	1.578	1.689	867	1.133
Mobiliteit, snelfietsroute Gemeert-Helmond, investering (activeren)	0	0	0	975
Riolering				
Gemeentelijk Watertakenplan 2019 investering (activeren)	1.730	3.734	2.007	2.146
Overige				
Groot onderhoud en vervanging speeltoestellen ten laste van voorziening	66	183	45	58
Groot onderhoud en vervanging openbare verlichting ten laste van voorziening	226	230	235	239
Vervanging bruggen, investering (activeren)	0	15	28	17
Totaal	14.398	13.918	11.436	10.087

§3.9 Bezuinigingen

↑ In deze paragraaf zijn de bezuinigingen uit 2019 op een rij gezet.

BEZUINIGINGEN					
Programma	Categorie	2019	2020	2021	2022
SD	Overig	242V	242V	242V	242V
SD	Wmo	106V	106V	106V	106V
SD	Algemeen beheer	97V	97V	97V	97V
SD	Gezondheid en preventie	87V	87V	87V	87V
SD	Jeugd	79V	79V	79V	79V
SD	Onderwijs	74V	24V	24V	24V
SD	Vervoer	33V	33V	33V	33V
SD	Minima	51N	78N	78N	78N
SD	Totaal	667V	589V	589V	589V
Begroting breed	Inkomsten	405V	224V	222V	419V
Begroting breed	Investerings later	267V	67V	0	0
Begroting breed	Verlagen budgetten	162V	167V	147V	147V
Begroting breed	Aanpassingen kadernota	124V	37N	30N	25V
Begroting breed	Reserves en voorzieningen	105V	90V	30V	0
Begroting breed	Lucht uit begroting	94V	94V	94V	94V
Begroting breed	Totaal	1.157V	605V	463V	685V
TOTAAL SD EN BEGROTING BREED		1.824	1.195	1.053	1.275

Geen bezuiniging op zorgverstrekkingen

Er hebben geen bezuinigingen plaatsgevonden op de zorgvoorzieningen zoals GR Peelgemeenten deze namens onze gemeente verstrekt. Het zorgniveau blijft daarmee in stand. Daarnaast zou een bezuiniging op dergelijke kosten niet via een algemene taakstelling kunnen worden ingeboekt maar is een reële onderbouwing vereist.

Lucht uit de begroting bedraagt 10,36% van de bezuinigingen

De afgelopen jaren is er steeds een overschot op de jaarrekeningen van de gemeente geweest, exclusief de drie decentralisaties. Deze voordelen bestonden voornamelijk uit incidentele voordelen zoals verkopen van panden en uit budgetoverschotten. Bij deze budgetoverschotten is nu op basis van voornamelijk de jaarrekening 2016 en jaarrekening 2017 bepaald of hier een structurele aframing kan plaatsvinden. Dit is nu samengebracht onder de categorie "lucht uit de begroting". Deze overschotten zijn grotendeels ontstaan door sturing op de kosten (bijvoorbeeld terugdringen meer uren accountant, sturen kosten leerlingenvervoer) of dat er bij nader inzien minder behoefte blijkt te zijn aan de beschikbare producten (bijvoorbeeld steunfonds, doventolk).

Begroting breed is er voor € 94.000 afgeraamd als lucht. Binnen het Sociale Domein valt € 95.000 als lucht in de begroting aan te duiden. Dit is in totaal € 189.000 aan aframingen op basis van voorgaande jaren. Op de totale bezuinigingen van € 1.824.000 betreft dit 10,36%.

§3.10 Subsidies

↑ In deze paragraaf een overzicht van de begrote subsidies. In bijlage 14 staat een specificatie van de subsidies per categorie. Dit op basis van het laatste beschikte jaar (2018).

Naam	2018
 Vrijwilligersorganisaties	€ 253.122
 Gemeenschapshuizen	€ 210.604
 Gesubsidieerde instellingen	€ 3.543.256
 Lokale omroep	€ 15.734
Totaal saldo verstrekte subsidies	€ 4.022.716

Subsidies en gemeentelijke exploitatiebijdragen

De gemeente heeft met ruim 100 vrijwilligersorganisaties en 12 professionele instellingen een structurele subsidierelatie.

Vrijwilligersorganisaties

Uitgangspunt van het coalitieakkoord is dat de subsidie voor vrijwilligersorganisaties op het huidige niveau moet blijven. In 2015 heeft daarom een structurele bijraming van € 90.000 plaatsgevonden om op niveau te blijven. In 2019 blijft het subsidieniveau gehandhaafd.

Professionele instellingen

De professionele instellingen worden gesubsidieerd op grond van de algemene subsidieverordening en dienen daartoe voor 1 mei in het voorafgaande jaar een aanvraag in. De aanvraag is voorzien van een inhoudelijke en financiële onderbouwing of offerte. Op basis van de aanvraag wordt in overleg met de instelling toegewerkt naar een subsidiebeschikking, waarin meetbare afspraken worden vastgelegd over de te behalen resultaten. Dit vormt de basis voor een krachtige verantwoording waarom maatschappelijke doelen wel of niet zijn gehaald.

Verantwoording vindt plaats via kwartaalgesprekken, een halfjaarrapportage en de jaarrapportages. Het accent ligt op het dorps - en wijkgericht werken, het verbinden van formele en informele netwerken: het realiseren van een zo sterk mogelijke nuldelijnszorg. Dit met het doel dat Gemeert-Bakel een sluitend netwerk heeft om de taken lokaal te kunnen opvangen die door de decentralisaties van het Rijk bij de gemeenten zijn neergelegd. Voor subsidies aan gemeenschappelijke regelingen wordt verwezen naar de paragraaf verbonden partijen.

Bezuinigingen

In deze begroting zijn een viertal bezuinigingen voorzien met ingang van 2019 op subsidies.

Ontvanger	Korting	2019	2020	2021	2022
LEV	10%	135V	135V	135V	135V
OZB monumenteigenaren	50%	55V	55V	55V	55V
Natuurorganisaties	50%	15V	15V	15V	15V
Molenstichting	10%	7V	7V	7V	7V
Totaal		212V	212V	212V	212V

§3.11 Programmamanagement (Werken aan opgaven)

↑ Al ons werk binnen de gemeente Gemert-Bakel begint bij het herkennen van de ambitie, het doel, of het resultaat dat je nastreeft. Als we dat scherp hebben kan de juiste aanpak gekozen worden. Oftewel de 4-P's: Proces Programma Project en Procedure.

Programmamanagement passen we toe wanneer de focus vooral ligt op het bereiken van SMART-doelen. Het is een aanpak waarbij we de inspanningen samenhangend en gepland uitvoeren en waarbij grip ontstaat op het bereiken van doelen.

De gemeente wil haar doelen bereiken in samenwerking met de omgeving. Dit doen we op verschillende manieren, bijvoorbeeld door omgevingsmanagement, inwonersparticipatie, draagvlakanalyses, stakeholdersanalyses, goede communicatie en wisselwerking met de omgeving.

Denk daarbij aan meer inwonersparticipatie, meer dorpsinbreng in Bakel en Gemert, meer economische bedrijvigheid door een beter ondernemersklimaat, een vitaal platteland, projecten die goed ingepast zijn in hun omgeving, een sterkere positie in het Innovatiehuis de Peel, etc.

Om deze doelen te bereiken is een integrale aanpak nodig. Er is sprake van betrokkenheid van meerdere portefeuillehouders en verschillende ambtelijke teams. Bovendien geldt de regel van buiten naar binnen werken. Dit betekent werken in verbinding met de samenleving. We willen samen meer bereiken, met elkaar, voor elkaar.

Programmamanagement biedt hierbij uitkomst. Het management van de gemeente Gemert-Bakel helpt de broodnodige samenhang, samenwerking en synergie te realiseren via programmamanagement. In de vorige collegeperiode is daarom gestart met het werken aan opgaven, daar geven we nu een vervolg aan.

§3.12 Plannen in ontwikkeling

↑ Deze paragraaf is bedoeld om inzicht te verschaffen in plannen die in gang zijn gezet maar waar op voorhand (behoudens eventueel procesgeld) geen extra middelen in de begroting voor zijn opgenomen. In de begroting is hiervoor nog niets geraamd omdat het nog niet duidelijk is of dit nodig is en/of het investeringsbedrag nog onbekend is. Dit inzicht kan meegenomen worden in de beoordeling van het meerjarenperspectief van deze begroting. De plannen in ontwikkeling betreffen:

- Bereikbaarheidsagenda;
- Verduurzamen van meer gemeentelijke vastgoed;

Hieronder een korte toelichting per plan. Daarnaast een toelichting op het coalitieakkoord.

Bereikbaarheidsagenda

Op 6 oktober 2016 heeft de gemeenteraad van Gemert-Bakel ingestemd met de bereikbaarheidsagenda "Brainport Duurzaam Slim Verbonden". Hiermee onderschrijft de raad de principes en ambities van de bereikbaarheidsagenda en stemt zij in met de intergemeentelijke werkwijze om gezamenlijk op een slimme manier de bereikbaarheidsproblematiek in de regio op te pakken. Bovendien heeft de raad de intentie uitgesproken om, voor de financiering van de bijdrage van de gemeente Gemert-Bakel, middelen te zoeken binnen de begroting in de periode 2016-2030. De provincie heeft voor cofinanciering hiervan 55,75 miljoen euro beschikbaar voor de betreffende tien gemeenten.

Voor de regiobrede projecten uit de bereikbaarheidsagenda is vanaf de begroting 2018 structureel een bedrag van € 67.000 opgenomen. Dit bedrag is niet gewijzigd in de begroting 2019. Voor de routegebonden (lokale) projecten zijn in de begroting 2019 nu voor vier jaar middelen opgenomen voor een aantal studies voor een bedrag van € 15.000 per jaar. Daarnaast zijn er in de begroting 2019-2022 middelen opgenomen voor de snelfietsroute Gemert-Helmond. Na aftrek van subsidie wordt voor de snelfietsroute een nettobijdrage voor Gemert-Bakel verwacht van € 975.000. Dit wordt omgezet in kapitaallasten van € 49.000 die gaan lopen in het jaar na de investering, in dit geval 2022.

Voor andere routegebonden projecten zijn nog geen middelen opgenomen in de begroting 2019-2022 omdat deze projecten nog niet concreet zijn. Vanuit het bereikbaarheidsakkoord wordt daarvoor tenminste een investeringslast van verwacht. Deze staat bij een afschrijvingsduur van 40 jaar voor een kapitaallast van maximaal € 80.000. Daarmee zijn de totale routegebonden projecten voor Gemert-Bakel voor 50% gedekt. De overige 50% is afhankelijk van de onderlinge afspraken tussen de betrokken partijen en eventuele overige subsidies. Daarover kan pas concreet een bedrag worden opgenomen in de begroting als een project uitvoeringsgereed is.

Verduurzamen van meer gemeentelijk vastgoed

Op 20 april 2017 heeft de gemeenteraad het beleidsplan gebouwen vastgesteld. Daarin is als uitgangspunt opgenomen dat investeringen in duurzaamheid vooral worden toegepast in dienstgebouwen en maatschappelijke kernaccommodaties. In overige gebouwen wordt alleen geïnvesteerd in duurzaamheid als deze investering naar verwachting kan worden terugverdiend door de gemeente.

Op 13 juli 2017 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen waarin het college gevraagd inzichtelijk te maken wat de kosten zijn als verduurzaming ook toegepast wordt bij de categorie overige gebouwen en huisvesting verenigingen en stichtingen (niet commercieel). Dit vanuit de voorbeeldfunctie die de overheid heeft in het aanjagen van het vergroenen van gemeentelijke accommodaties.

In deze begroting 2019-2022 is daarom geld opgenomen om per gebouw te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn. De baten van duurzaamheidsinvesteringen komen ten gunste van de gebruiker van het pand door besparingen op energie. Op een enkele uitzondering na is de gemeente geen gebruiker van de overige panden. Uitgangspunt is dat de kosten van de duurzaamheidsinvesteringen (bestaande uit afschrijving en rente) jaarlijks in rekening worden gebracht bij de gebruiker. Vooralsnog wordt om deze reden geen bedrag geraamd ten laste van begroting voor afschrijving en rente.

Coalitieakkoord

In het coalitieakkoord staat opgenomen dat enkel uitgewerkte plannen worden opgenomen in de begroting. De eerste twee jaar van een nieuw coalitie staan in zijn algemeenheid in het teken van plannen maken en de uitvoering daarvan voorbereiden. Daarom staan in deze begroting nog niet alle voornemens uit het coalitieakkoord opgenomen. Op het moment dat deze voornemens concreet zijn uitgewerkt zullen ze op dat moment in de begroting betrokken en worden afgewogen tegen de dan beschikbare middelen en oplossingen.

4. Financieel overzicht

§4.1 Begrotingsuitgangspunten

Deze begrotingsuitgangspunten maakten deel uit van de Kadernota 2019 zoals vastgesteld in de gemeenteraad van 5 juli 2018.

RICHTLIJNEN BEGROTING 2019																																														
Richtlijnen begroting 2019	Omschrijving																																													
Kerngegevens/ groei van de gemeente	In de begroting is rekening gehouden met groei van de inwonersaantallen en het aantal woningen. Ten aanzien hiervan is uitgegaan van de volgende aantallen																																													
	Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022																																								
	Inwonersaantal per 1-1	30.340	30.470	30.630	30.785	30.920																																								
	Aantal woningen per 1-1	12.847	12.967	13.087	13.207	13.327																																								
Loonkosten-ontwikkeling	De huidige cao gemeenten loopt tot 1 januari 2019. Onbekend is nog wat de stijging van de persoonslasten zullen worden in 2019. Wij sluiten wat betreft stijging persoonslasten daarom aan bij prognoses die het Centraal Planbureau heeft afgegeven in het “Centraal Economisch Plan 2018”. Daar wordt uitgegaan van een stijging van 2,3% op contractlonen en 0,9% op de pensioenpremies. Deze kosten zijn niet opgenomen in de voorliggende Kadernota omdat compensatie voor loonkosten plaatsvindt in de meicirculaire 2018.																																													
Prijzontwikkeling budgetten	Het Centraal Planbureau verwacht voor 2019 een gemiddelde inflatie stijging van 1,5% per jaar (overheidsconsumptie). Aan de lastenkant verhogen wij budgetten, evenals voorgaande jaren, niet standaard met een inflatiepercentage. Gezien de financiële positie van de gemeente Gemert-Bakel vinden wij het acceptabel dat er een percentage voor inflatie van 1,5% wordt toegepast aan de batenkant. Uitzondering hierop is het tarief afvalstoffenheffing. Dit staat ook verder toegelicht in de paragraaf lokale heffingen. De tarieven stijgen dan als volgt: <table><tr><th>Inkomst</th><th>2019</th><th>2020</th><th>2021</th><th>2022</th></tr><tr><td>OZB</td><td>4,5%*</td><td>1,5%</td><td>1,5%</td><td>1,5%</td></tr><tr><td>Toeristenbelasting</td><td>1,5%</td><td>1,5%</td><td>1,5%</td><td>1,5%</td></tr><tr><td>Hondenbelasting</td><td>1,5%</td><td>1,5%</td><td>1,5%</td><td>1,5%</td></tr><tr><td>Afval</td><td>3,9%</td><td>1,5%</td><td>1,5%</td><td>1,5%</td></tr><tr><td>Riool</td><td>1,5%</td><td>1,5%</td><td>1,5%</td><td>1,5%</td></tr><tr><td>Leges</td><td>1,5%</td><td>1,5%</td><td>1,5%</td><td>1,5%</td></tr><tr><td>Overige</td><td>1,5%</td><td>1,5%</td><td>1,5%</td><td>1,5%</td></tr></table>						Inkomst	2019	2020	2021	2022	OZB	4,5%*	1,5%	1,5%	1,5%	Toeristenbelasting	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	Hondenbelasting	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	Afval	3,9%	1,5%	1,5%	1,5%	Riool	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	Leges	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%	Overige	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%
Inkomst	2019	2020	2021	2022																																										
OZB	4,5%*	1,5%	1,5%	1,5%																																										
Toeristenbelasting	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%																																										
Hondenbelasting	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%																																										
Afval	3,9%	1,5%	1,5%	1,5%																																										
Riool	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%																																										
Leges	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%																																										
Overige	1,5%	1,5%	1,5%	1,5%																																										

	Op de reclamebelasting is geen inflatiestijging toegepast. De gemeente int namelijk reclamebelasting maar deze wordt terug ter beschikking aan de ondernemers gesteld. Het doorberekenen van inflatiestijging heeft daarom geen effect op de gemeentelijke begroting. Met betrekking tot riolering wordt er in 2018 aan de gemeenteraad een nieuw riooltakenplan voorgelegd. Daaruit volgen mogelijke andere tarieven. De genoemde 1,5% tariefstijging kan daarom nog positief of negatief afwijken afhankelijk van de dan gemaakte keuzes. ** De gemeenteraad heeft voor begrotingsjaar 2018 besloten incidenteel geen inflatiecorrectie toe te passen. Dit had geen structureel karakter en daarom moet de inflatiecorrectie voor 2018 alsnog worden doorgerekend in 2019. Dit was een percentage van 1,5%. Dit komt naast de inflatiestijging van 2019, ook 1,5%. In totaal stijgt de OZB hierdoor met 3% in 2019 ten opzichte van 2018. Daarboven komt een extra stijging van 3% OZB voor de risico's binnen de drie decentralisaties.
Afschrijven	Voor de afschrijvingsmethodiek en de afschrijvingstermijnen zijn de bepalingen gevolgd zoals vastgesteld in de gemeentelijke financiële verordening van juli 2017. In deze verordening is bepaald dat er gestart wordt met afschrijven in het jaar volgend op het gereedkomen van de investering. De provincie heeft ons erop gewezen dat in dat geval er sprake is van een incidentele bate, die opgenomen dient te worden in het overzicht van incidentele baten en lasten. Wij zullen hier rekening mee houden.
Overhead-percentage	Om de gemeenteraad op eenvoudige wijze meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead van de organisatie heeft de BBV met ingang van 2017 verplicht dat de overhead apart opgenomen wordt in de begroting. Deze overhead maakt geen onderdeel meer uit van de portefeuilles zelf. In de portefeuilles staan enkel de kosten die betrekking hebben op het primaire proces. Overhead bestaat volgens de BBV uit: 1. Leidinggevenden primair proces (hiërarchisch). 2. Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie. 3. P&O / HRM. 4. Inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement). 5. Interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie. 6. Juridische zaken. 7. Bestuurszaken en Bestuursondersteuning. 8. Informatievoorziening en automatisering (ICT). 9. Facilitaire zaken en Huisvesting. 10. Documentaire informatievoorziening (DIV). In het BBV is één uitzondering gemaakt op het verplicht centraal begroten en verantwoorden van overhead. Dit betreft de toerekening van overhead aan grondexploitaties en te activeren investeringen. Deze uitzondering is gemaakt, omdat het niet toerekenen van overhead aan dergelijke investeringen anders zou leiden tot een financiële wijziging van de begroting. Voor de tariefbepaling uren ten behoeve van gesloten financieringen dient daarom een overheadpercentage te worden bepaald. De rekensom die hiervoor wordt gehanteerd is de totale overheadkosten op basis BBV gedeeld door de directe loonkosten.

Rente nieuwe leningen	De rentetarieven voor nieuwe leningen zijn onverminderd laag. Op dit moment zijn de actuele tarieven: <table border="1"> <thead> <tr> <th>Tarieven BNG (september 2018)</th><th>%</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1-maands lening</td><td>-/- 0,38%</td></tr> <tr> <td>10 jaar</td><td>0,81%</td></tr> <tr> <td>25 jaar</td><td>1,57%</td></tr> </tbody> </table> De tarieven zijn nauwelijks gestegen ten opzichte van 2017. Algemeen wordt verwacht dat de tarieven richting 2019 zullen stijgen, hoewel dat voorgaande jaren ook de verwachting was en niet is uitgekomen is gerekend met een rentepercentage van 0,5% voor kort geld (< 1 jaar) en bij nieuwe investeringen met een rentepercentage van 2,5% voor lang geld (> 1 jaar).	Tarieven BNG (september 2018)	%	1-maands lening	-/- 0,38%	10 jaar	0,81%	25 jaar	1,57%
Tarieven BNG (september 2018)	%								
1-maands lening	-/- 0,38%								
10 jaar	0,81%								
25 jaar	1,57%								
Rente bouwgrond-exploitatie en gesloten financieringen	De toe te rekenen rente aan de bouwgrondexploitatie wordt bepaald op basis van de door de commissie BBV voorgeschreven rekenwijze in de "Notitie grondexploitaties 2016". Voor 2019 komt dit percentage uit op 3,4%.								
Onvoorziene uitgaven	In de begroting 2018-2021 is een jaarlijks bedrag opgenomen van € 70.000 voor de post Onvoorziene uitgaven. Dit bedrag is ongewijzigd voor de begroting 2019-2022. Gegeven het karakter van de post Onvoorziene uitgaven moet deze voor alle mogelijke zaken aangewend kunnen worden. Het BBV geeft geen nadere regels voor het omgaan met de post Onvoorziene uitgaven. Door de raad zijn in de financiële verordening geen beperkingen aan de bestedingsrichting van de post Onvoorziene uitgaven opgenomen. De post Onvoorziene uitgaven wordt, uit het oogpunt van een verantwoord financieel beleid, aangewend voor incidentele uitgaven. De gemeenteraad besluit over uitgaven uit de post Onvoorziene uitgaven. Het college is wel gemandateerd over de post Onvoorziene uitgaven te mogen beschikken als de uitgave niet meer bedraagt dan € 5.000. Via de financiële rapportages wordt de raad periodiek geïnformeerd over het verloop van de post Onvoorziene uitgaven.								
Algemene uitkering	Voor de berekening van de algemene uitkering wordt voor de begroting 2019 uitgegaan van de septembercirculaire 2018 van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (constante prijzen). Het oormerken van specifieke extra middelen gaat niet standaard maar is een separate afweging.								
Toerekening ambtelijke kosten aan bouwgrond-exploitatie	Net zoals voorgaande jaren is de toerekening van ambtelijke kosten aan de bouw-grondexploitatie gemaximaliseerd op € 500.000 per jaar.								
Drie decentralisaties in het Sociaal Domein	De drie decentralisaties in het Sociaal Domein (jeugd, WMO, participatie) zijn vanaf de meerjarenbegroting 2019-2022 reëel geraamd. De directe koppeling met de ontvangen rijksmiddelen is hierbij losgelaten.								

§4.2 Financieel overzicht 2018

Onderstaande tabel is een samenvatting van de financiële begroting 2019. De opzet hiervan is in 2017 gewijzigd als gevolg van nieuwe BBV-regelgeving. Voortaan maken een aantal posten in de begroting zoals overhead en onvoorzien geen onderdeel meer uit van de portefeuilles maar worden ze apart gepresenteerd. Doel hiervan is het vergroten van het inzicht.

Onderdeel (x€1.000)	Lasten	Baten	Saldo
1. Algemene zaken	5.805	581	-5.224
2. Sociaal Domein & Volkshuisvesting	35.674	6.034	-29.639
3. Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer	10.888	3.863	-7.025
4. Economie & Sport	6.141	3.201	-2.940
5. Financiën & Vastgoed	6.541	7.857	1.316
Algemene dekkingsmiddelen	416	51.474	51.058
Overhead	7.111	492	-6.618
Bedrag voor heffing vennootschapsbelasting	0	0	0
Onvoorzien	70	0	-70
Saldo van baten en lasten	72.645	73.503	859
1. Algemene zaken (R)	225	448	223
2. Sociaal Domein & Volkshuisvesting (R)	0	76	76
3. Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer (R)	213	165	-48
4. Economie & Sport (R)	0	0	0
5. Financiën & Vastgoed (R)	849	252	-597
Totaal stortingen en onttrekkingen reserves	1.287	941	-346
Resultaat	73.932	74.445	513

<i>Incidentele baten en lasten*</i>	343	509	-161
<i>Structureel resultaat*</i>	73.368	73.715	347

* Op verzoek van de provincie (zie ⇒ handreiking) worden de incidentele baten en lasten niet enkel in de bijlage gepresenteerd maar ook in het financieel overzicht. Op die manier kan beoordeeld worden of en in hoeverre er sprake is van een structureel sluitende begroting. Zie hiervoor bijlage 7. De provincie beoordeeld namelijk niet of er sprake is van een sluitende begroting maar of er sprake is van een structureel sluitende begroting.

Overhead

Om de gemeenteraad op eenvoudige wijze meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead van de organisatie heeft de BBV met ingang van 2017 verplicht dat de overhead apart opgenomen wordt in de begroting. In bovenstaande tabel is het totale bedrag aan overhead af te lezen. Deze overhead maakt geen onderdeel meer uit van de portefeuilles zelf. In de portefeuilles staan enkel de kosten die betrekking hebben op het primaire proces.

Overhead bestaat volgens de BBV uit:

1. Leidinggevenden primair proces (hiërarchisch).
2. Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie.
3. P&O / HRM.
4. Inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement).
5. Interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie.
6. Juridische zaken.
7. Bestuurszaken en Bestuursondersteuning.
8. Informatievoorziening en automatisering (ICT).
9. Facilitaire zaken en Huisvesting.
10. Documentaire informatievoorziening (DIV).
11. Managementondersteuning primair proces.

De exacte definiëring van bovenstaande elf onderdelen is landelijk nog in ontwikkeling.

In het BBV is één uitzondering gemaakt op het verplicht centraal begroten en verantwoorden van overhead. Dit betreft de toerekening van overhead aan grondexploitaties en te activeren investeringen. Deze uitzondering is gemaakt, omdat het niet toerekenen van overhead aan dergelijke investeringen anders zou leiden tot een begrotingstekort.

EMU-saldo en overzicht incidentele baten en lasten

De BBV, verplicht een overzicht van het EMU-saldo.

De begroting van Gemert-Bakel (en alle andere gemeenten in Nederland) is opgesteld volgens het voorgeschreven stelsel van baten en lasten. Het EMU saldo gaat niet uit van baten en lasten, maar gaat uit van ontvangsten en uitgaven van de gemeente. Dit betekent een berekening op kasbasis. Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. Daarom zijn wij verplicht dit saldo in onze begroting te presenteren.

Voor de beoordeling van deze begroting heeft dit overzicht geen waarde. Dit overzicht wordt pas relevant op het moment Nederland een begrotingstekort van hoger dan 3% heeft en het Rijk gemeenten aanspoort (eventueel via sancties) binnen het voorgeschreven EMU saldo te blijven. Het saldo wordt sinds 2004 opgenomen en een dergelijke situatie heeft zich sindsdien niet voorgedaan.

§4.3 Reserves & voorzieningen

Algemene reserve

Tot 2016 had de gemeente Gemert-Bakel een negatieve algemene reserve. Via de ⇒ nota reserves & voorzieningen 2016 en de positieve resultaten tot en met 2016 is deze negatieve reserve volledig ingelopen.

Algemene reserve	Stand
Verwacht per 31-12-2018 na de 2 ^e financiële rapportage 2018	€0
Verwacht per 31-12-2019	€ 500.000
Verwacht per 31-12-2020	€1.000.000
Verwacht per 31-12-2021	€ 1.500.000
Verwacht per 31-12-2022	€ 2.000.000

Doelstelling is om weer over algemene reserve te beschikken die voldoende op peil is om de risico's van de gemeente af te dekken. Om dit te bereiken is door de gemeenteraad op 14 juli 2016 een motie ⇒ aangenomen die oproept om vanaf 2017 jaarlijks minimaal € 500.000 te storten in de algemene reserve.

In bovenstaande prognose van het verloop van de algemene reserve is geen rekening gehouden met de verwachte winsten of onvoorziene verliezen uit de bouwgrondexploitatie. Mocht een verlies of winst behaald worden dan is dat een incidenteel nadeel of voordeel in de betreffende jaarrekening en wordt dit respectievelijk onttrokken aan of gestort in de algemene reserve bouwgrondexploitatie. Deze algemene reserve bouwgrondexploitatie heeft op dit moment een stand van € 2,45 miljoen. Dit na benodigde aanvulling van de algemene reserve met € 267.000 na de 2^e financiële rapportage 2018.

Overige reserves en voorzieningen

Uitgangspunten voor de overige reserves en voorzieningen zijn:

- Vereenvoudiging waar mogelijk voor beter overzicht;
- Geen reserves of voorzieningen zonder duidelijke bestemming;
- Geen overschotten binnen reserves of voorzieningen zonder duidelijke bestemming.

Dit is vastgelegd in de ⇒ nota reserves & voorzieningen 2016.

De financiële positie van de gemeente vraagt onder meer om een goede integrale afweging van de schaars beschikbare middelen. Door maximaal middelen over te dragen naar de algemene reserve kan een dergelijke integrale afweging beter plaatsvinden. Verder hoe minder reserves en voorziening hoe meer overzicht en minder administratieve werkzaamheden.

§4.4 Prognosebalans gemeente Gemeert-Bakel

ACTIVA	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vaste activa						
Materiele vaste activa	83.000	91.000	89.000	97.000	104.000	110.000
Immateriële vaste activa	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Financiële vaste activa	39.000	36.000	34.000	33.000	31.000	30.000
	122.000	128.000	124.000	131.000	137.000	141.000
Vlottende activa						
Vorraden	25.000	12.000	7.000	5.000	4.000	0
Uitzettingen <1 jaar	8.000	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000
Overlopende activa	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
	37.000	23.000	18.000	16.000	15.000	11.000
Balanstotaal activa	159.000	151.000	142.000	147.000	152.000	152.000
PASSIVA		2018	2019	2020	2021	2022
Vaste passiva						
Eigen vermogen (reserves)	6.000	5.000	6.000	7.000	8.000	10.000
Voorzieningen	14.000	14.000	13.000	13.000	13.000	13.000
Langlopende schulden	117.000	115.000	108.000	111.000	114.000	116.000
	137.000	134.000	127.000	131.000	135.000	139.000
Vlottende passiva						
Vlottende schuld	13.000	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000
Overlopende passiva	9.000	8.000	6.000	7.000	8.000	5.000
	22.000	17.000	15.000	16.000	17.000	14.000
Balanstotaal passiva	159.000	151.000	142.000	147.000	152.000	153.000

Toelichting:

Met ingang van 2017 is het verplicht een prognose balans op te maken van het begrotingsjaar.

De geprognosticeerde balans moet tenminste de posten bevatten die nodig zijn om het EMU-saldo er eenduidig uit af te kunnen leiden. Het EMU-saldo kan worden afgeleid van het saldo van de mutaties in de vorderingen en in de schulden. (de veranderingen in de reserves en voorzieningen blijven buiten beschouwing)

Bijlagen

BEGROTING 2019

Gemeente Gemert-Bakel

Bijlage 1: Specificatie lokale heffingen

↑Tarieven

Lokale heffing	2016	2017	2018	2019
OZB woningen	0,166687%	0,166687%	0,161726%	0,171429%
OZB niet-woningen (eigenaren)	0,222455%	0,233798%	0,235428%	0,249553%
OZB niet-woningen (gebruikers)	0,172236%	0,166518%	0,164464%	0,174331%
Afvalstoffenheffing	€ 183	€ 154	€ 154	€ 160
Rioolheffing	€ 175	€ 177	€ 175	€ 178
Toeristenbelasting	€ 1,25 per overnachting	€ 1,25 per overnachting	€ 1,25 per overnachting	€ 1,27 per overnachting
Reclamebelasting	€ 375	€ 375	€ 375	€ 375
Hondenbelasting	€ 50 voor één hond	€ 50 voor één hond	€ 50,75 voor één hond	€ 51,50 voor één hond

De OZB tarieven zijn een voorlopige indicatie en afhankelijk van de inschatting van de totale WOZ waarde voor 2019.

Ook de tarieven voor afvalstoffenheffing en rioolheffing worden pas in december 2018 door de gemeenteraad definitief vastgesteld.

Bijlage 2: Specificatie risico's

↑ In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt gelet op de risico's die voor kunnen komen. Artikel 11 BBV geeft dan ook een financiële buffer te creëren om onvoorziene gebeurtenissen te dekken.

Risico	1. ↑ Projectrisico's bouwgrondexploitatie
Toelichting	De economie zit in een positieve spiraal en bij de burgers en ondernemers is er weer vertrouwen om in de economie te investeren. Ook in Gemert-Bakel merken wij dit aan de hand van de verschillende initiatieven en grondverkoop. Mocht ondanks deze positieve spiraal er echter weer een tegenslag komen dan bestaan er risico's voor het vertraagd of onverkoopbaar zijn van gronden en woningen. De risico's bestaan uit renteverliezen, herbestemming van gronden met de daaraan verbonden herwaarderingsverliezen en meer plankosten door de herontwikkeling. Op dit moment heeft de gemeente in alle kernen kavels beschikbaar. Hierbij dient opgemerkt te worden dat het aantal beschikbare kavels voor zelfbouwers in Gemert en Bakel minimaal is. De gemeente is bereid zoveel mogelijk in te spelen op de markt wensen. Binnen de grondexploitatie bestaan een drietal projecten met een hoger risicoprofiel. Dit zijn Smartpark Gemert, Keizersberg en Mortel De Vrije Erven. Het totaal geïnvesteerde vermogen van deze drie plannen bedraagt € 20,3 miljoen wat ongeveer 56% van de totale bouwgrondexploitatie is. Jaarlijks wordt op deze plannen ruim € 730.000 rente bijgeschreven. De totaal getroffen voorziening voor de plannen bedraagt € 5,9 miljoen. Een toelichting op de risico's per project: <u>Smartpark Gemert (bedrijventerrein):</u> Voor dit plan is een exploitatieplan opgesteld. Dit plan kent vooral een marktrisico, gezien het geïnvesteerde vermogen van € 10 miljoen. Dit marktrisico geldt voor de door de gemeente zelf te ontwikkelen kavels, maar met name ook voor opbrengsten vanuit kavels door derden die via het exploitatieplan verhaald worden. Om het risico te beperken is in 2016 gestart met een marketingplan "Smartpark Gemert" voor stimuleren verkopen. Dit lijkt effect te sorteren aangezien de interesse voor het kopen van een bedrijfskavel de laatste tijd enorm is toegenomen. Het risico zit hem echter niet alleen in de verkoop van eigen kavels maar met name ook opbrengsten vanuit kavels door derden die via het exploitatieplan verhaald worden. Deze verkopen zijn nog steeds zorgelijk. <u>Keizersberg:</u> In het kader van de pilot Reconstructie Zandgronden is een agrarisch bedrijf aan de Keizersberg aangekocht. Om ontwikkelingen mogelijk te maken zijn de betreffende percelen aangewezen als zoekgebied stedelijke ontwikkeling. Het bestemmingsplan dient hier op te worden aangepast. Er is dus naast een marktrisico, gezien de hoeveelheid kavels, ook nog een risico voor ruimtelijke procedure. <u>Mortel De Vrije Erven:</u> Door de marktomstandigheden zijn in 2011 tot en met heden geen kavels verkocht in het plangebied. Om het negatief exploitatieresultaat niet verder te laten oplopen zijn maatregelen getroffen. Er is een marketingstrategie "De Vrije Erven" opgesteld voor deze exploitatie welke eind 2016 van start is gegaan. In de huidige exploitatie staan er verkopen tot en met 2020 gepland. Inzet van de marketingstrategie is deze verkopen te realiseren. In 2017 heeft de gemeenteraad besloten de kavelprijs van twee kavels te verlagen om verkoop te stimuleren. Tot op heden heeft deze verlaging geen effect gesorteerd. De prijs in de exploitatieberekening is daarom over

	de hele linie verlaagd naar een gemiddelde van € 173 m2. Afhankelijk van de verkopen is een toekomstige verdere verlaging niet uit te sluiten. De impact van het risico is € 2.580.000 wat net zoals in voorgaande jaren berekend is op basis van drie factoren, namelijk het marktrisico, waarderingsrisico en organisatorisch risico.
Kans	75%
Impact	€ 2.580.000 (incidenteel)

Risico	2. ↑Decentralisatie taken rijksoverheid
Toelichting	In 2015 zijn drie grote decentralisaties ingevoerd. Het gaat om de invoering van de WMO, de decentralisatie van de jeugdzorg en de invoering van de participatiewet. Voor alle drie de decentralisaties waren dat nieuwe taken en voor een deel onbekende doelgroepen. Voor de regelingen geldt dat zij zijn doorgevoerd met een efficiencykorting en dat een structurele verandering binnen het uitvoeringsstelsel vereist is. Om binnen de beschikbare budgetten te blijven, wordt de uitvoering van deze taken lokaal opgepakt waar het kan en regionaal waar moet. Soberheid en sociale innovatie staan voorop, niettemin zijn er wettelijke grenzen aan de mate van soberheid waarmee een gemeente deze regelingen kan inrichten. In 2015 is de gemeente ruim binnen de beschikbare budgetten gebleven. Voor het opvangen van de toekomstige risico's is een egaliseringsreserve Sociaal Domein gevormd. In juli 2016 heeft de gemeenteraad de "Nota Reserves en Voorzieningen 2016" vastgesteld waarin staat dat de egaliseringsreserve bedoeld is om eventuele tekorten binnen de 3D's in een bepaald jaar te verrekenen met eventuele overschotten in een ander jaar. Bij bestemming jaarrekeningsaldo 2016 en 2017 is aanspraak gemaakt op de egaliseringsreserve om de tekorten in 2016 en 2017 op te vangen. Daarmee is de egaliseringsreserve reeds volledig uitgenut. <u>Algemeen beeld</u> De drie decentralisaties zijn open einde regelingen. De verstrekkingen die GR Peelgemeenten namens de gemeente aan zorgkosten doet bedragen afgerond € 11 miljoen per jaar. Dit is een substantieel (15%) deel van onze begroting. Deze combinatie van open einde regelingen en de omvang van de uitgaven maakt dat de drie decentralisatie een groot financieel risico vormen voor de gemeentelijke begroting. De gemeente heeft nauwelijks weerstandsvermogen om deze risico's op te vangen. Daarom wordt nu bovenop de inflatie een OZB verhoging van 3% doorgevoerd. Dit geeft € 222.000 aan meer inkomsten die gebruikt worden om de risico's van de drie decentralisaties op de begroting te verkleinen. <u>Jeugd</u> De verwachting is dat ook in 2018 er een flinke overschrijding op jeugd is. Sturing geschiedt vanuit inkoop door GR Peelgemeenten en DVO Eindhoven (21 voor de jeugd). Inkoopafspraken liggen echter voor meerdere jaren vast en tarieven staan regionaal en landelijk al sterk onder druk. We kunnen hier vanuit de toegang via het gebiedsteam op sturen door zoveel mogelijk naar oplossingen in het informele netwerk en lokale veld te zoeken of in de geval dat dit op een verantwoorde wijze kan hulpvragen in de wacht zetten. De wettelijke zorgplicht blijft echter altijd bestaan en als op basis van het deskundige oordeel van de professionals jeugdhulp nodig is, dan moet dit geboden worden. Zeker als de veiligheid van kinderen in het geding is. Tot slot biedt de jeugdwet ruimte aan huisartsen, medisch specialisten en justitieel kader om te verwijzen naar jeugdhulp. De gemeente is dan niet de verwijzende partij in de toegang tot voorzieningen voor jeugdhulp. In de gevallen ligt het initiatief bij de zorgaanbieders om te bepalen welke producten van jeugdhulp ingezet worden

WMO en Jeugd

Te noemen kansen zijn investering in informele netwerken, steunpunten en het inzetten van extra expertise in het gebiedsteam voor een goede triage van hulpvragen in een vroegtijdig stadium. De gemeente zet hier doelbewust op in om de risico's in de zorgvraag van inwoners te kunnen inperken. Het beroep op huishoudelijke zorg is afgenomen mede door deze maatregel. Ten slotte wordt ingezet op substitutie, dat wil zeggen dat naar lokale, goedkopere oplossingen wordt gezocht waar een ondersteuningsvraag is. Tevens ontstaan nieuwe initiatieven zoals zorg-coöperaties en initiatieven voor dagbesteding of vrijetijdsbesteding voor kwetsbare inwoners. Inwoners zorgen dan zelf voor passende ondersteuning in het informele netwerk. Door deze initiatieven voorkomen we een beroep op de dure zorg of stellen dit beroep uit. Tot slot investeert de gemeente in preventie, vroegsignalering en sociale weerbaarheid voor jeugd, om het ontstaan van (extra) hulpvragen terug te dringen en te voorkomen.

Door samenwerking in de Peel en een efficiëntere bedrijfsvoering wordt getracht (binnen de beschikbare budgetten) de ondersteuning aan inwoners te realiseren. Daarnaast kunnen zaken lokaal in samenhang worden georganiseerd.

WMO

Een risico is het niet adequaat kunnen invullen van de verhuisplicht bij duurdere woningaanpassingen door krapte op de woningmarkt als het gaat om aangepaste woningen of gemakkelijker aan te passen woningen. Het aantal verzoeken tot woningaanpassing is onvoorspelbaar. Op het gebied van zorg bestaat de mogelijkheid dat zorgaanbieders failliet gaan waardoor voor een hogere prijs zorg ingekocht moet worden. Daarnaast geven de nieuwe loonschalen binnen de cao Huishoudelijke Verzorging aanleiding tot het aanpassen van de tarieven HO zodat de kosten hoger zullen uitvallen. Nog niet duidelijk is met welke kostenstijging we te maken krijgen. Ten slotte kan het zijn dat een grotere groep inwoners een beroep doet op ondersteuning door de gemeente, mede tegen het licht van het beleid om per 1 januari 2018 de eigen bijdrage binnen de gemeente te verlagen. Dit wordt nog meer benadrukt door de landelijke invoering van het abonnementstarief WMO per 1 januari 2019. Hierdoor bestaat het risico van een aanzuigende werking op de aanvragen WMO. In 2012 en 2013 zijn er diverse beleidsaanpassingen geweest, zoals het aanscherpen van de voorwaarden voor verstrekking van individuele voorzieningen, herdefiniëring van de doelgroep en herbeoordeling van algemeen gebruikelijke voorzieningen. Dit heeft geleid tot duidelijke besparingen. De financiële positie vraagt op dit moment om een verdere versobering, waarbij de wettelijke grenzen die aan de zorg verbonden zijn in acht moeten worden genomen.

Participatiewet

Bij economisch herstel komen er nieuwe kansen op de arbeidsmarkt waar ook de onderkant van kan profiteren. Echter dat is niet vanzelfsprekend. Het gaat om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt die voor langere tijd aan de zijkant hebben gestaan. Instrumenten als garantiebanen, beschut werk en loonkostensubsidie kunnen daarbij helpen. Een deel van deze groep heeft echter een arbeidsvermogen van minder dan 30% en zijn aangewezen op (arbeidsmatige) dagbesteding.

In de gemeente Gemert-Bakel loopt het project "Jeugd dat werkt" om de instroom van jongeren tegen te gaan. Dit project wordt uitgevoerd binnen de reguliere middelen van Senzer. Het project wordt ieder kwartaal gemonitord en leidt tot nu toe tot goede resultaten. Met Senzer worden jaarlijks nieuwe afspraken gemaakt over lokale leerwerkprojecten in verschillende vakgebieden (bouw, logistiek, groen, techniek) waar het aanleren van vaardigheden en beroepsmatig toegepaste kennis bij kunnen dragen aan het toeleiden van uitkeringsgerechtigden naar werk.

Voor de eerste 5% overschrijding op BUIG-gelden is de gemeenten risicodragers. Senzer voert voor ons de BUIG uit. Dit betekent dat zij zorgt voor de verstrekkingen

	van de uitkeringen en het inzetten van loonkostensubsidie als instrument. Daarbij gaan zij voor 2018 uit van een rijksbijdrage voor Gemeert-Bakel van € 5.205.036. Uitgangspunt van de gemeenschappelijke regeling Senzer is dat de risico's gezamenlijk gedeeld worden. <u>Totaal 3D's</u> 10% van het totaal budget van € 16.992.858 in 2019 (meicirculaire 2018) voor nieuwe taken Wmo, Jeugd en Participatie wordt als incidenteel risico aangemerkt met een kans van 50% dat het risico zich manifesteert. Omdat de begroting SD 2019 gebaseerd is op realisatie 2016, 2017, verwachte prognose 2018 en een extra buffer van 3% OZB neemt de kans op overschrijding af. De kans kan daarmee weer verlaagd worden van 75% naar 50%. Daarmee is het echter nog wel steeds een substantieel risico voor de begroting.
Kans	50%
Gevolg	€ 1.699.285 -> 10% van het totaal budget nieuwe taken wordt als risico aangemerkt.
Impact	€ 849.642 (incidenteel)

Risico	3. ↑Winstneming Bakel Neerakker
Toelichting	De verplichte toepassing van de POC-methode voor winstneming heeft als gevolg dat er in de jaarrekening 2017 winst is genomen op Bakel Neerakker. Deze winstneming is risicovol omdat er nog onduidelijk is wat de planvorming zal gaan worden voor dit gebied door de projectontwikkelaar. Daarom wordt er in het weerstandsvermogen mee gerekend dat de winstneming van € 1.544.000 niet volledig gerealiseerd wordt.
Kans	50%
Impact	€ 772.000 (incidenteel)

Risico	4. ↑De verkoop van gronden en panden (risico's vastgoedmarkt)
Toelichting	<u>Verkoop van gronden en panden</u> In het verleden zijn veel gronden en panden verworven. Per 31 december 2017 heeft de gemeente Gemeert-Bakel € 36,5 miljoen geïnvesteerd in de bouwgrondexploitatie. Daarnaast zijn panden en gronden aangekocht welke geen relatie hebben met de bouwgrondexploitatie. De boekwaarde van deze gronden en panden bedraagt per 31 december 2017 € 5.800.000. Het in bezit hebben van relatief veel gronden en panden brengt (financiële) risico's met zich mee. Aan herbestemming van gronden zijn herontwikkelingskosten en eventuele afwaarderingsverliezen verbonden. Wanneer afzet van de panden en gronden achterblijft, is de gemeente drager van de rentelasten. Bij iedere jaarrekening wordt gekeken naar de marktwaarde van de in bezit zijnde panden en 'Ruimte voor Ruimte' titels. Waar nodig, wordt de boekwaarde verlaagd naar die marktwaarde. We zien dat het economisch herstel van de markt doorzet in 2017. De afgelopen jaren is mede gezien de risico's bewust een beleid gevoerd om panden af te stoten als er geen reden was deze in bezit te houden. Via de financiële rapportages zijn de daaraan verbonden boekverliezen of boekwinsten verwerkt. Van de voorraad woningen niet zijnde bouwgrond en gronden bijzondere bestemming is een risico opgenomen van 10% over de boekwaarde, zijnde € 580.000. <u>Plan "Uitbreiding De Rips"</u> Door het ontbreken van concrete plannen wordt de "Uitbreiding De Rips" (potentieel

	30 woningen) op de balans overgebracht van 'voorraden onderhanden werk betreffende grondexploitatie' naar 'materieel vast activa'. Voor materieel vaste activa gelden andere waarderingsregels. Voorheen zou een dergelijk plan als 'niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG)' worden aangemerkt, maar die categorie is in 2016 komen te vervallen. In het BBV is hiervoor een overgangsregeling opgenomen tot 2019. In 2019 moet dit complex definitief worden gewaardeerd naar waarde landbouwgrond (€ 145.000) of alsnog in exploitatie worden genomen. De huidige boekwaarde van de grond bedraagt € 1.305.898. Bij afwaardering naar landbouwgrond zou dit een afboeking van € 1.160.898 geven. De kans wordt op 25% geschat dat de grond niet in exploitatie wordt genomen en daarmee een afwaardering moet plaatsvinden.
Gevolg	• Verkoop van gronden en panden: € 580.000 • Plan "Uitbreiding De Rips": € 1.160.898
Kans en Impact	• Verkoop van gronden en panden: 50% / € 290.000 (incidenteel) • Plan "Uitbreiding De Rips: 25% / € 290.000 (incidenteel)

Risico	5. <u>Het overschrijden van het budget bij opneindregelingen</u>
Toelichting	Dit betreft de opneindregelingen niet zijnde de drie decentralisaties uit 2015. <u>Leerlingenvervoer</u> Vanaf 2010 is een aantal maatregelen genomen om een besparing op het leerlingenvervoer van in totaal € 260.000 te realiseren. De jaarschijf 2014 was het laatste jaar met een taakstelling. Voor het jaar 2018 was € 592.000 beschikbaar voor het leerlingenvervoer. Hierop wordt een overschot van ruim € 32.000 gerealiseerd is de verwachting. Het huidige contract is met 1 jaar verlengd tot 1 augustus 2019. De kosten van leerlingenvervoer blijven echter altijd afhankelijk van het aantal leerlingen. De kans op overschrijding is wel klein. De gemeente werkt ook hard aan de implementatie van passend onderwijs zodat alle kinderen het juiste onderwijs ontvangen. <u>Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)</u> Dit betreft respectievelijk advies en cliëntondersteuning, bevorderen maatschappelijke deelname en individuele voorzieningen. Cliëntondersteuning wordt zoveel mogelijk in het informele netwerk aangeboden. Professionele ondersteuning gebeurt via verstrekking van subsidies. Bij een toename van de vraag zullen de kosten eveneens toenemen (dit is inherent aan een opneindregeling welk dit is).
Kans	50%
Gevolg	€ 592.000 -> inschatting
Impact	€ 296.000 (structureel)

Risico	6. <u>Het verkrijgen van minder financiële middelen uit het Gemeentefonds dan oorspronkelijk geraamd</u>
Toelichting	Het gemeentefonds bestaat uit drie componenten: - Algemene uitkering - Integratie-uitkering Sociaal Domein - Decentralisatie- en integratie-uitkeringen De eerste component is de algemene uitkering. Stijging of daling van deze uitkering als gevolg van ontwikkelingen op de rijksbegroting noemen we het Trap-op-trap af principe. Daarnaast kent de algemene uitkering een 60-tal maatstaven zoals bijv.

	inwoneraantallen en woningen. Als de maatstaven wijzigen dan heeft dat effect op de hoogte van de algemene uitkering. De tweede component is de Integratie uitkering Sociaal Domein welke de middelen bevat voor Jeugdzorg, Participatiewet en de nieuwe Wmo-taken. Deze middelen berekenen we 1-op-1 door aan de budgetten binnen programma 2. Vanaf 2019 is het grootste gedeelte van de Integratie uitkering Sociaal Domein overgeheveld naar de algemene uitkering. Hiervoor zijn 26 maatstaven aan de algemene uitkering toegevoegd. Nog niet alle delen van de integratie-uitkering gaan per 2019 over. De volgende onderdelen blijven achter en worden op een later moment overgeheveld. IUSD Wmo 2015 onderdeel Beschermd wonen IUSD Jeugd onderdeel Voogdij/18+ IUSD Participatie onderdelen: voorheen Wajong en WSW regulier werk De derde component is de decentralisatie- en integratie uitkeringen (Wmo bestaand). Deze uitkeringen zijn in principe vrij besteedbaar en hebben elk hun eigen verdelingsmodel. Zij zijn aan een bepaald doel verbonden bijv. voor armoedebestrijding en asielinstroom. Binnen onze gemeente worden ze veelal geormerkt voor het doel waarvoor ze ter beschikking worden gesteld. Uitkeringen uit het gemeentefonds zijn een belangrijke inkomstenpost voor de gemeente. Bij de gevolgbevestiging is het risico op 1% van de totaalinkomsten van het Gemeentefonds gezet, met een kans van 50% dat het risico zich voordoet. De meicirculaire 2018 bedroeg € 43.036.000. De algemene uitkering is de afgelopen jaren geen constante factor gebleken. In 2023 doet het Rijk een uitname uit het gemeentefonds i.v.m. een nieuw tranche van de opschalingskorting. De opschalingskorting is opgelegd om gemeenten te stimuleren om efficiënter te werken. Voor onze gemeente betreft dit een korting van € 203.000 in 2023, € 413.000 in 2024 en € 631.000 in 2025.
Kans	50%
Gevolg	€ 430.360 -> 1% van de totaalinkomsten van € 43.036.000 uit de Meicirculaire 2018
Impact	€ 215.000 (structureel)

Risico	<u>7. ↑ Aanleverplicht afval</u>
Toelichting	Attero-Zuid en de Brabantse gemeenten hebben een juridisch conflict omdat de gemeenten minder afval hebben aangeleverd dan contractueel afgesproken. Jaarlijks zou 510.000 ton restafval ingezameld worden, maar omdat huishoudens afval goed scheiden viel dat sinds 2011 behoorlijk lager uit. Attero had over de periode 2011- 2014 een naheffing opgelegd aan de gemeenten. Deze naheffing hoeft op basis van een definitieve uitspraak van het gerechtshof niet betaald te worden. Attero heeft tevens een vordering neergelegd over 2015. Het Nederlands Arbitrage Instituut heeft hierin een tussenvonnis gewezen, voorlopig ten voordele van Attero. Dit was gezien eerdere uitspraken een grote verrassing. Daarbij komt dat het betreffende contract loopt t/m 31-1-2017, zodat er over 2016 ook een vordering te verwachten valt. Een voorzichtige inschatting is dat de totale kosten over periode 2015-2016 voor de gemeente ongeveer € 200.000 bedraagt. De zaak loopt nog, maar gezien het tussenvonnis is de kans gesteld op 90%. Bij de bepaling van de minimale hoogte van de voorziening afvalstoffenheffing is met dit risico rekening gehouden.

Kans	90%
Gevolg	€ 200.000 -> de eventuele naheffing over contractperiode 2015-2016
Impact	€ 180.000 (incidenteel)

Risico	8. <u>↑Golfbaan</u>
---------------	----------------------------

Toelichting	De gemeente is een erfpachtovereenkomst aangegaan en heeft een hypothecaire geldlening verstrekt aan de exploitant van de golfbaan, Beheerstichting Golfbaan Stippelberg. Vanwege eerdere slechte financiële resultaten heeft de gemeenteraad op 2 oktober 2014 besloten tot een set van maatregelen om zo de erfpacht en hypotheeklasten fors te verlagen. Het geïnvesteerde vermogen is weliswaar voor de gemeente met ruim 1,6 miljoen euro toegenomen maar het acute risico van een faillissement is afgewend door het raadsbesluit. Daarbij is het toezicht van de gemeente geïntensiveerd. De inkomsten (ondermeer horeca en leden) van de golfbaan laten nu een stijgende lijn zien. Door overschrijding van de personeelslasten was de jaarrekening 2017 van de golfbaan negatief. In 2018 is een klein overschot begroot door de golfbaan. Een belangrijk risico is dat in 2019 een nieuw, nu nog onbekend, rentepercentage gaat lopen. De kosten voor de erfpacht en hypotheek kunnen in de toekomst daarom weer gaan stijgen voor de beheerstichting. Daarnaast zijn in de begroting van de beheerstichting nog geen kosten voor groot onderhoud voorzien. Het genoemde structurele risicobedrag van € 150.000 is het risico voor de gemeente op verlaging van de erfpacht of het noodzakelijk moeten verstrekken van een exploitatiesubsidie mochten de jaarrekeningen van de golfbaan structureel negatief zijn zonder uitzicht op verbetering. De kans is verhoogd van 25% naar 50% omdat ook de jaarrekening in 2017 negatief is uitgepakt.
Kans	50%
Gevolg	€ 300.000 -> het jaarlijks door de beheerstichting te betalen bedrag aan erfpacht en hypotheek in 2015-2019
Impact	€ 150.000 (structureel)

Risico	9. <u>↑Verruiming BTW-sportvrijstelling</u>
---------------	--

Toelichting	In 2018 is de BTW op sport in gevallen waar sprake is van een sportstichting nog aftrekbaar. Als gevolg van Europese jurisprudentie is alle BTW op sport met ingang van 1 januari 2019 niet meer aftrekbaar. De aanpassing van deze regelgeving heeft grote nadelige financiële gevolgen voor gemeenten en stichtingen in Nederland. De BTW op sport wordt wederom een kostenpost waardoor de exploitatie, toekomstige aanleg of vervanging van sportvelden duurder wordt. Het Rijk heeft aangegeven de gemeenten en sportstichtingen hiervoor te compenseren via een specifieke uitkering Sport (SPUK Sport). Hoe die compensatie voor individuele gemeenten eruit zal komen zien is nog onduidelijk. Verder is er nog geen duidelijkheid over een (eventuele) overgangsregeling bij de wetswijziging, bijvoorbeeld ten aanzien van herziening van btw op investeringen. Naar verwachting wordt hierover op Prinsjesdag meer duidelijk. Zonder compensatie zou dit in het slechtste geval tot een naheffing van BTW van € 475.000 kunnen leiden. Omdat het niet duidelijk is hoe deze compensatie eruit gaat zien is dit onderdeel toch meegenomen in de risico-inventarisatie. De kans is vanwege de aangekondigde compensatie verlaagd van 50% naar 25%. Hierdoor wordt de impact € 119.000.
Kans	25%

Gevolg	€ 475.000 -> eventuele naheffing
Impact	€ 119.000 (incidenteel)
Risico	10. ↑Verstrekte geldleningen en hypotheke
Toelichting	De gemeente heeft in het verleden leningen verstrekt aan een woningcorporatie, zorginstelling, werknemers, starters op de woningmarkt en verschillende stichtingen en verenigingen. Als financier loopt de gemeente hierover risico's. Het economisch herstel is hierop positief van invloed. De gemeente heeft per 31 december 2017 ongeveer € 33,2 miljoen aan leningen uitstaan. Bij de gevolgbepaling is het risico op 1% van de uitstaande leningen gesteld, met een kans van 25% dat het risico van niet aflossen zich voordoet.
Kans	25%
Gevolg	€ 332.000 -> 1% van de uitstaande leningen
Impact	€ 83.000 (incidenteel)

↑Overige risico's

Risico	↑Reguliere planschadeclaims
Toelichting	Kosten planschades (+wettelijke rente) ten laste van de exploitatie: 2013 € 112.000, 2014 € 98.000, 2015 € 30.000, 2016 € 30.000, 2017 € 184.000. Artikel 6.1 Wet ruimtelijke ordening regelt planschade. Indien er door een planologische ingreep bijvoorbeeld het weg bestemmen van een gebruiksmogelijkheid planschade ontstaat, kan er een verzoek aan het college worden gedaan om de planschade te verhalen. Het risico is in de loop van de tijd afgenomen vanwege het structureel afsluiten van planschadeverhaalsovereenkomsten bij nieuwe particuliere plannen. De planschade kan bij deze particuliere plannen met dergelijke overeenkomsten verhaald worden op de initiatiefnemer van een ruimtelijk plan. Hiermee worden echter niet alle risico's afgewend. De gemeente heeft immers ook nog eigen ontwikkelplannen en de wettelijke taak om integrale bestemmingsplannen vast te stellen waaruit soms planschade voortkomt. Deze risico's worden verder beschreven bij de niet gekwantificeerde risico's onder: "<i>Planschadeclaims in relatie tot voorbereidingsbesluiten / bestemmingsplanwijzigingen</i>".
Kans	50%
Gevolg	€ 90.800 -> gemiddelde bedrag planschadeclaims periode 2013 t/m 2017
Impact	€ 45.000 (structureel)

Risico	↑Renteontwikkelingen/treasury
Toelichting	De rentestand is momenteel laag. Dit biedt op dit moment de mogelijkheid relatief goedkoop kort vreemd vermogen aan te trekken. Rentestijgingen kunnen tot hogere lasten leiden. Als risico is 2% van de totale verwachte jaarlijkse rentebetalingen genomen. De verwachte rentebetaling in 2019 bedraagt afgerond € 4.200.000.
Kans	25%
Gevolg	€ 84.000 -> 2% van de totale jaarlijkse rentebetalingen
Impact	€ 21.000 (incidenteel)

Risico	<u>↑GGD Brabant-Zuidoost</u>
Toelichting	Het bestuur van de GGD heeft in het verleden vastgesteld dat hun algemene reserve niet hoeft te worden aangevuld tot het volledige bedrag van de risico-inventarisatie (weerstandsvermogen). Voor de afdekking van de aanvullende risico's staan de gemeenten immers, als 'eigenaar' van de Gemeenschappelijke Regeling GGD Brabant-Zuidoost, garant. De niet gedekte risico's voor de GGD bestaan uit risico's binnen het programma Publieke Gezondheid en het programma Ambulancezorg. De GGD heeft deze risico's naar rato van het inwoneraantal verdeeld over alle deelnemende gemeenten. Gemert-Bakel loopt hier een risico voor een bedrag à € 77.400.
Kans	25%
Gevolg	€ 77.400 -> bepaald door de GGD bij jaarrekening 2017.
Impact	€ 19.000 (incidenteel)

↑Niet gekwantificeerde risico's

Risico	<u>↑Planschadeclaims in relatie tot voorbereidingsbesluiten / bestemmingsplanwijzigingen en reguliere schadeclaims</u>
Toelichting	<u>Planschadeclaims</u> Er is een tweetal voorbereidingsbesluiten genomen dat kan leiden tot bestemmingsplanwijzigingen waaraan planschaderisico's zijn verbonden. Artikel 6.1 Wet ruimtelijke ordening regelt planschade. Indien er door een planologische ingreep bijvoorbeeld het weg bestemmen van een gebruiksmogelijkheid planschade ontstaat, kan er een verzoek aan het college worden gedaan om de planschade te verhalen. Bij planologische besluiten dient hierbij dus altijd rekening te worden gehouden. Deze (specifieke) planschaderisico's kunnen niet op derden worden verhaald omdat de gemeente initiator is van de mogelijke bestemmingsplanwijzigingen. Bij grote planologische wijzigingen kan een planschade risicoanalyse worden opgesteld om vooraf een indicatie van de hoogte van de planschade in te schatten. <u>Reguliere schadeclaims</u> Risico's van schadeclaims naar aanleiding van besluiten die mogelijk niet in stand blijven.

Risico	<u>↑Dagvaarding Jos van Deurzen BV</u>
Toelichting	Jos van Deurzen (hierna: JvD BV) heeft de gemeente op 4 juni 2018 gedagvaard. Kort samengevat stelt JvD BV €14 miljoen schade te hebben geleden als gevolg van vertraagde en onrechtmatige besluitvorming door de gemeente Gemert-Bakel bij zijn omgevingsvergunningsaanvraag. De inschatting dat dit tot een werkelijk financieel risico leidt is nul.

Risico	<u>↑MACE</u>
Toelichting	MACE heeft in 2014 aangekondigd bij de gemeente een aansprakelijkheidsstelling van € 6.000.000 te willen indienen. In juli 2014 heeft de gemeente de aansprakelijkheidsstelling van MACE afgewezen. Er is tot september 2016 geen reactie op deze brief gekomen. Inmiddels heeft MACE een andere advocaat en deze heeft op 21 september 2016 per brief verteld dat MACE de aansprakelijkheidsstelling

	onverkort handhaaft.
Risico	<u>↑IGP</u>
Toelichting	Vanuit de driehoek: gemeente, Waterschap en De Peelhorst zijn in het convenant afspraken gemaakt over de verdeling van de kosten. Er is een risico bij een eventueel faillissement of het achterblijven van de zandwinning, die via de jaarlijkse toekomstige afdracht (maatschappelijke bijdrage) een belangrijke dekking vormt voor de gedane investeringen in het IGP-project.
Risico	<u>↑Verbonden partijen</u>
Toelichting	De gemeente wil via verbonden partijen gemeentelijke doelstellingen realiseren, meestal met als doel efficiencyvoordelen en kennisdeling. In de paragraaf verbonden partijen is hiervan een overzicht weergegeven. De gemeente is daarbij financieel gebonden. Dit brengt risico's met zich mee. Bijvoorbeeld op het moment dat een dergelijke partij verliezen lijdt of fors moet inkrimpen. De risico's per verbonden partij zijn aangegeven in de paragraaf verbonden partijen, met uitzondering van de partijen waarin de gemeente alleen een financieel belang heeft.
Risico	<u>↑Vennootschapsbelasting</u>
Toelichting	Gemeenten moeten vanaf 1 januari 2016 vennootschapsbelasting (Vpb) betalen over de fiscale winst die zij met ondernemingsactiviteiten realiseren. Het doel van de wetwijziging is om oneerlijke concurrentie tussen privaatrechtelijke- en publiekrechtelijke ondernemingen te voorkomen. Hiermee komt het Rijk tegemoet aan bezwaren van de Europese Commissie. Uit onze inventarisatie blijkt dat alleen bij onze bouwgrondexploitatie sprake is van Vpb-plicht. Rekening houdend met verliesverrekening is een Vpb-last berekend die over de jaren gemiddeld nihil is. De berekeningen zijn gemaakt op basis van de huidige (in overleg met onze fiscaal adviseur) ingenomen Vpb-standpunten. De onzekerheid betreft de uiteindelijke definitieve standpunten die de belastingdienst gaat innemen over Vpb bij gemeenten.
Risico	<u>↑BTW-koepelvrijstelling</u>
Toelichting	De BTW-koepelvrijstelling geldt onder meer voor decentrale overheden zoals gemeenten, waterschappen en provincies, maar ook voor woningcorporaties, banken en verzekeraars. Zij kunnen er vanuit kostenbesparing soms voor kiezen om hun werkzaamheden samen uit te voeren in een samenwerkingsverband (de koepel). Het samenwerkingsverband verricht dan diensten aan haar deelnemers en deze zijn belast met BTW. Door de koepelvrijstelling kunnen decentrale overheden in een samenwerkingsverband diensten aan hun leden vrijstellen van BTW. Als gevolg van arresten van het Europese Hof zou deze koepelvrijstelling alleen nog maar voor specifiek benoemde prestaties van algemeen belang gelden zoals medische zorg, ziekenhuisverpleging, maatschappelijk werk en sociale zekerheid, prestaties door bejaardentehuizen en het geven van onderwijs. Dit perkt de vrijstelling zoals deze in Nederland wordt toegepast flink in. De zorg voor een goede en veilige waterhuishouding zou bijvoorbeeld niet meer als prestatie van algemeen belang gelden, waardoor werkzaamheden als deze voor waterschappen duurder kunnen worden. Een eerder aangekondigde inperking van deze koepelvrijstelling als direct gevolg van deze arresten van het Europese Hof, aangekondigd door het vorige kabinet per 1 januari 2019, wordt opgeschort. Omdat de inperking van de koepelvrijstelling grote

	financiële consequenties kan hebben voor gebruikers van de koepelvrijstelling gaat het kabinet zich samen met andere Europese lidstaten hard maken voor reparatie via Europese regelgeving. Indien de inperking van de koepelvrijstelling doorgaat, is het aannemelijk dat samenwerkingsverbanden BTW gaan factureren. Deze BTW zal verwerkt worden als compensabele BTW binnen het BTW-compensatiefonds. Dit zou kunnen leiden tot financiële gevolgen voor gemeenten in zijn algemeenheid vanwege de plafondregeling van het BTW-compensatiefonds.
--	--

Risico	<u>Metropoolregio Eindhoven</u>
Toelichting	De nieuwe organisatie Metropoolregio Eindhoven (MRE) is een kleine organisatie die het bestuurlijk proces strategisch en organisatorisch ondersteunt. Als gevolg van de vermindering van het personeelsbestand en het beleid met betrekking tot Het Nieuwe Werken zijn er aanzienlijke frictiekosten. De intentie van het MRE is om deze lasten in het tijdvak tot 2021 volledig af te bouwen. Voor de afbouw zijn de risico's afgedekt door de vorming van de voorziening Reorganisatie SRE (besluit Regioraad juni 2013) op de balans van het MRE. De voorziening wordt jaarlijks opnieuw beoordeeld en geactualiseerd door het MRE om vast te stellen dat deze voorziening toereikend is om de uitgaven van de reorganisatie te bekostigen. In 2017 heeft een onderzoek plaatsgevonden naar het functioneren van de Metropoolregio en is de samenwerkingsrelatie met het regionaal platform geëvalueerd. Uit dit onderzoek is gebleken dat er te weinig draagvlak is als gevolg van de complexe overlegstructuur, onduidelijkheid bij bestuurders over hun rol en taak en de geringe binding van de eigen gemeentes met de regio. In januari 2018 is daarom naar aanleiding van dit onderzoek begonnen met de 'Update Metropoolregio Eindhoven'. In deze 'Update' maken de 21 deelnemende gemeenten onderlinge afspraken over de toekomst van de samenwerking. Deze worden vastgelegd in een samenwerkingsakkoord en een nieuwe bestuursstructuur waar veel draagvlak voor is en waar de 21 gemeenten zich echt eigenaar van voelen. De planning is dat het Algemeen Bestuur van de MRE in maar 2019 het Samenwerkingsakkoord Metropoolregio Eindhoven ondertekent.

Risico	<u>Aansprakelijkheid loonbelasting derden</u>
Toelichting	De gemeente besteedt werkzaamheden uit aan externe partijen en huurt personeel in via payroll constructies. Vanaf 1-1-2018 is een overeenkomst MSP (Managed Service Provider) afgesloten met een onderneming. Hierin worden alle zelfstandigen zonder personeel (ZZP'ers) en de overige inhuur ondergebracht om financiële en juridische risico's uit te sluiten. In het regeerakkoord is het voorstel opgenomen van het kabinet om de wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (DBA) te vervangen door een nieuwe wet per januari 2020. De wet DBA blijft tot die tijd van kracht, maar handhaving is opgeschort tot 1-1-2020. Momenteel is nagenoeg alle inhuur/ZZP'ers gecontracteerd via MSP en is het risico voor de gemeente geminimaliseerd.

Risico	<u>Individueel Keuze Budget (IKB)</u>
Toelichting	Iedere medewerker van de gemeente Gemert-Bakel heeft per 1 januari 2017 naast het salaris ook de beschikking gekregen over een vrij besteedbaar budget, het Individueel Keuze Budget (IKB). De bronnen voor het IKB zijn de vakantie-uitkering, de eindejaarsuitkering, de levensloopbijdrage en het toegevoegde bovenwettelijk verlof van 14,4 uur, deze uren zijn omgezet in geld. Dit geld kan, net als de rest van het budget worden ingezet voor het terugkopen van verlof of juist voor andere doelen zoals aanschaf van een fiets, opleiding of vakbondscontributie.

Risico	<u>⬆️ Invoering omgevingswet</u>
Toelichting	De Omgevingswet vervangt het huidige systeem van omgevingsrecht. De wet treedt naar verwachting in januari 2021 in werking. Kern van de stelselherziening vormt de integratie van alle sectorale wetten op het gebied van de fysieke leefomgeving. Onder meer de Wet ruimtelijke ordening, de Wabo, de Crisis- en Herstelwet, de Wet natuurbeheer, de Waterwet en grote delen van de Wet milieubeheer en de Monumentenwet gaan op in de Omgevingswet. De Omgevingswet nodigt overheden uit om meer integraal te gaan werken en om ruimte te geven aan initiatieven uit de samenleving via uitnodigingsplanologie. De Omgevingswet heeft gevolgen voor de planningspraktijk van gemeenten. De nieuwe integrale instrumenten en de snellere procedures dwingen gemeenten om na te denken over de inzet van deze instrumenten en over het aanpassen van interne en externe werkprocessen. De toegenomen flexibiliteit en afwijkingsmogelijkheden onder de Omgevingswet zorgen er voor dat de afwegingsverantwoordelijkheid sterk verschuift van het bestemmingsplan naar het moment van reguliere vergunningverlening. Dit vereist andere kennis, competenties en werkwijzen. Behalve de benodigde interne capaciteit voor de voorbereiding en anticipatie op de nieuwe omgevingswet is een zorgvuldig implementatietraject noodzakelijk. Hiervoor kan het zijn dat op onderdelen inhuur van externe kennis vereist zal zijn. Daarnaast zal er wel extern advies worden gevraagd op velerlei gebied, waaronder ook met betrekking tot de digitalisering en informatievoorziening ("open data"). Tegelijkertijd ontstaat er een capaciteitsinzet van bepaalde teams met een bekostigingsmethodiek waarvoor dekking moet worden gezocht. Omdat de daadwerkelijke impact van de Omgevingswet nu nog niet te voorzien is zal dit gedurende het implementatietraject steeds duidelijker worden. De Omgevingswet is voor een deel een doorontwikkeling van bestaande ambities en zijn er in zoverre geen extra kosten. De komende jaren zullen de kosten wel hoger worden. Er zullen kosten voor ICT-voorzieningen, opleidingen en trainingen en aanpassingen van de bedrijfsprocessen moeten worden gemaakt. Omdat nog niet duidelijk is welke afspraken over compensatie de VNG hierover gaat maken met de minister is nog niet duidelijk over welke bedragen gesproken dient te worden.

Risico	<u>⬆️ Meldplicht datalekken</u>
Toelichting	Op grond van de nieuwe Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) geldt een meldplicht in geval van een datalek. Dit houdt in dat uiterlijk binnen 72 uur, de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) op de hoogte moet worden gesteld van elk datalek dat resulteert in een aanzienlijke kans op of ernstige nadelige gevolgen heeft voor de bescherming van persoonsgegevens. Er is sprake van een datalek als onbedoeld toegang wordt verkregen tot persoonsgegevens of sprake is van vernietiging, wijziging of vrijkomen van persoonsgegevens. Daarnaast is ook sprake van een datalek indien onrechtmatig gegevens worden verwerkt. Dit geldt ook voor een datalek bij organisaties die persoonsgegevens verwerken waarvoor de gemeente verantwoordelijk is, zoals bijvoorbeeld gemeenschappelijke regelingen en ICT-bedrijven. Onder de nieuwe AVG kan de AP boetes opleggen tot €20 miljoen of 4% van de jaarlijkse wereldwijde omzet per overtreding indien niet wordt voldaan aan de

meldplicht datalekken.

Het risico voor de gemeente is de boete die zij eventueel kan krijgen voor het niet voldoen aan deze meldplicht. Tot op heden zijn dergelijke boetes door de AP nooit opgelegd, dus is het moeilijk een inschatting te maken hoe groot de kans is dat onder de nieuwe AVG de boetes wel worden opgelegd en hoe hoog het bedrag zal zijn.

Bijlage 3: Specificatie onderhoud kapitaalgoederen

Beschrijving per categorie

↑ De kapitaalgoederen vindt u hieronder per beheerplan weergegeven. Onder het kopje beleidskader wordt aangegeven welke beheer- en beleidsplannen zijn vastgesteld door de gemeenteraad.

Daarna wordt een korte schets gegeven van de huidige stand van zaken. Tenslotte staan de jaarlijkse stortingen en onttrekkingen weergegeven. Voor verloop van de jaarlijkse storting is een verklaring gegeven. Voor de jaarlijkse onttrekkingen voor het grote onderhoud is dit niet gedaan omdat deze per definitie grillig verloopt afhankelijk voor de dat jaar geplande werkzaamheden.

BEHEERPLANNEN KAPITAALGOEDEREN								
Beheerplan	↑1. Groen							
Beleidskader	Groenbeheerplan 2013							
	De gemeenteraad heeft bij verschillende bezuinigingsrondes in 2010 tot en met 2013 besloten om structureel te bezuinigen op de budgetten voor onderhoud van het openbaar groen. Om te kunnen voldoen aan deze taakstellende bezuinigingen zijn beheersniveau's en -frequenties van een aantal beheergroepen en beheergebieden neerwaarts aangepast. Het vigerende groenbeheerplan Gemert-Bakel 2007 is daarmee op 21 november 2013 geactualiseerd. Daarbij is de volgende kwaliteit benoemd: Toegepaste kwaliteit in Gemert-Bakel: Niveau B: Voldoende kwaliteit. Standaard functioneel, eenvoudig en degelijk, voldoende onderhoudt, wel wat op aan te merken, redelijk netjes. Dit is de kwaliteit voor zowel centra, woongebieden en hoofdwegen. In de begroting is daarnaast structureel € 20.000 opgenomen voor onkruidbestrijding beheerniveau A in het centrum van Gemert en Bakel. Er is geen voorziening groen daarom vindt er geen jaarlijkse storting plaats. Het groenonderhoud wordt betaald uit de reguliere budgetten binnen de begroting.							
Financiële consequenties	(x€1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Onttrekking	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	Storting	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Verklaring verloop storting	n.v.t.							
Portefeuille	Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer							
Beheerplan	↑2. Riool							
Beleidskader	Gemeentelijk watertakenplan 2019-2023 (nog niet vastgesteld bij het aanbieden van deze begroting).							
	In 2018 is gewerkt aan een nieuw gemeentelijk watertakenplan waarin zowel het rioleringsplan als ook het waterplan zijn opgenomen. Vooruitkijken naar uitdagingen is essentieel in het waterbeheer. Het plan is een goed en wettelijk verplicht planinstrument om mee te kunnen bewegen met de trends en ontwikkelingen binnen dit vakgebied. Zo is er bijvoorbeeld sprake van meer extreme neerslag door klimaatverandering, een veranderende verhouding tussen overheid en burgers en verandering in de wetgeving. Naast het inspelen op de nieuwe ontwikkelingen hebben we de taak om onze rioolbeheertaken te blijven vervullen. De aanleg van riolering en afvalwaterzuivering heeft enorm bijgedragen aan de volksgezondheid. Hoewel we dit gegeven in de dagelijkse praktijk weleens dreigen te vergeten (we doen gewoon ons werk.) zullen we altijd hygiënisch verantwoord met gebruikt water om blijven gaan.							

	In dit plan brengen we de opgaven voor de komende planperiode in beeld en laten we zien op welke wijze we hier strategisch invulling aan geven.							
Financiële consequenties	(x€1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Onttrekking	27	28	0	0	0	0	0
	Storting	234	513	413	35	137	231	310
Verklaring verloop storting	De jaarlijkse storting is een saldering en afhankelijk van het saldo van de totale post riolering dat jaar. Dit kan fluctueren.							
Portefeuille	Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer							

Beheerplan	⇧3. Openbare verlichting							
Beleidskader	Beleidsplan Openbare Verlichting 2015-2018							
	In februari 2015 is een nieuw beleids- en beheerplan Openbare verlichting vastgesteld. Hierin is het benodigde jaarlijkse budget voor onderhoud en vervanging bepaald aan de hand van de technische levensduur. Daarnaast is in kaart gebracht wat de achterstand in vervangingen is. Structureel is budget ter beschikking gesteld om de achterstand in vervangingen van lichtmasten en armaturen in te lopen. Doel is dat de achterstand in vervangingen eind 2028 geheel is ingelopen. Om de voorziening eind 2028 positief te houden is er vanaf 1 januari 2016 een extra jaarlijkse storting van € 149.000 ingevoerd.							
Financiële consequenties	(x€1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Onttrekking	31	217	220	223	226	230	230
	Storting	408	292	295	299	302	305	305
Verklaring verloop storting	De raad heeft vanaf 2016 extra geld ter beschikking gesteld voor deze voorziening. In 2016 zijn de reserves en voorziening openbare verlichting samengevoegd waardoor de storting in 2016 eenmalig hoger is.							
Programma	Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer							

Beheerplan	⇧4. Spelen							
Beleidskader	Beheerplan spelen 2016-2022							
	In december 2015 is de beleids- en beheernotitie spelen 2016-2022 vastgesteld door de raad. Dit betrof een herijking van eerdere notitie die de periode 2012-2022 besloeg.							
	Binnen de jaarlijkse storting van afgerond € 71.000 is 10% (€ 7.036,60) beschikbaar voor een stimuleringsfonds speeltoestellen.							
Financiële consequenties	(x€1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Onttrekking	65	110	140	59	176	38	51
	Storting	71	74	71	72	72	72	72
Verklaring verloop storting	In 2017 is een eenmalige ontvangst in de voorziening gestort.							
Programma	Economie & Sport							

Beheerplan	↑5. Wegen											
Beleidskader	Wegenbeheerplan 2018-2027											
	Op 1 februari 2018 heeft de gemeenteraad het Wegenbeheerplan 2018-2027 vastgesteld. Hiermee voldoet de gemeente binnen de planperiode aan de richtlijnen van de provincie voor goed beheer. Met dit Wegenbeheerplan kiest de gemeenteraad voor ‘toekomstproof beheer’ voor alle verhardingen. Naast het, zo sober mogelijk, in standhouden van de openbare ruimte wordt gekeken naar verbetering van toekomstig gebruik, klimaat en beleving. Daarom worden ook veel projecten gebiedsgericht en integraal met andere vakdisciplines aangepakt. Als kwaliteitsniveau voor de wegen en fietspaden is ‘basis’ afgesproken. Voor voetpaden is kwaliteitsniveau ‘hoog’ vastgesteld, rekening houdend met het feit dat we ouder worden en langer thuis blijven wonen. Ter onderbouwing van het Wegenbeheerplan is in het najaar van 2017 een visuele wegininspectie uitgevoerd. Samen met de resultaten van eerder wegininspecties is een trend waarneembaar van afnemende kwaliteit. Deze trend is meegenomen in het huidige Wegenbeheerplan zoals vastgesteld in februari 2018. De ontstane achterstanden, met name op elementenverharding en fiets- en voetpaden, zullen in de komende jaren worden ingelopen.											
	Kwaliteit			A+/A		B		C		D		
	Omschrijving beeld			(Zeer) Goed		Voldoende		Matig		Te slecht		
	Elementenverharding		2017	79%		11%		2%		8%		
			2016	85%		9%		1%		5%		
			2014	95%		3%		1%		1%		
	Asfaltverharding		2017	67%		19%		2%		12%		
			2016	77%		10%		2%		11%		
			2014	97%		2%		0%		1%		
	Totale oppervlakte		2017	74%		14%		3%		9%		
	Financiële consequenties	(x€1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022			
Onttrekking		873	689	644	750	861	697	346				
Storting		952	775	831	955	1.067	1.080	1.093				
Verklaring verloop storting	Met ingang van 2017 is er nieuwe financiële regelgeving van kracht geworden (BBV). Alleen groot onderhoud kan nog uit een voorziening worden betaald. Investerings dienen voortaan te worden geactiveerd. Onder investeringen wordt verstaan aanleg van nieuwe wegen, herinrichting van wegen of revitaliseren van wegen. De storting in de voorziening is daardoor verlaagd, in de plaats daarvoor zijn in de begroting kapitaallasten opgenomen. De gemeenteraad heeft in februari 2018 besloten jaarlijks minimaal € 110.000 te storten in een reserve kapitaallasten wegen. Omdat dit een reserve betreft een geen voorziening is dit niet zichtbaar in bovenstaande financiële consequenties.											
Programma	Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer											

Beheerplan	⇧6. Sportparken							
Beleidskader	Beheerplan sport 2014 en beheerplan sportparken 2018 (nog niet vastgesteld bij aanbidding van deze begroting)							
Financiële consequenties	(x€1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Programmatisch onderhoud (onttrekking)	62	97	184	119	141	209	190
	Jaarlijkse storting	117	121	124	127	131	131	131
Verklaring verloop storting	In oktober 2017 is het nieuwe beheerplan sportparken vastgesteld. Op basis van de Nota Activering, waardering en afschrijving 2018 en de gewijzigde BBV worden renovaties en vervangingen geactiveerd en minder direct uit de voorziening betaald.. Daarvoor zijn kapitaallasten opgenomen in de begroting. Deze activeringen zijn opgenomen in de investeringsparagraaf en maken geen onderdeel uit van de hier getoonde onttrekkingen. De verhoging van de stortingen betreft inflatiecorrectie.							
Programma	Economie & Sport							

Beheerplan	⇧7. Gebouwen							
Beleidskader	Duurzaam meerjarig onderhoudsplan gebouwen 2018							
Financiële consequenties	(x€1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Programmatisch onderhoud (onttrekking)	n.v.t.	n.v.t.	392	570	462	198	157
	Jaarlijkse storting	n.v.t.	n.v.t.	1.021	218	218	218	218
Verklaring verloop storting	Het beheer van alle gebouwen is vanaf 2018 geconcentreerd in één voorziening. Voorheen was dit verdeeld over meerdere voorzieningen. Via het beheerplan gebouwen 2018 welke op 13 juli 2017 door de gemeenteraad is vastgesteld is dat gecentreerd. Dat verklaart de hoge storting in 2018, daarmee zijn de voorzieningen samengevoegd.							
Programma	Financiën en Volkshuisvesting							

Bijlage 4: Specificatie bedrijfsvoering

↑De Planning & Control-cyclus

De planning & control-cyclus 2019 wordt vormgegeven door middel van een viertal documenten:

- Kadernota;
- Begroting;
- Financiële rapportages (4 x per jaar);
- Jaarrekening.

Daarnaast worden voor intern organisatiegebruik nog concern- en teamplannen gemaakt. Verder verschijnt maandelijks managementinformatie met daarin de resultaten van de belangrijkste dienstverleningsprocessen. Deze wordt elk kwartaal aangevuld met economische indicatoren.

Verordeningen, beleidsnota's en beheerplannen

Verordeningen en beleidsnota's	Vastgesteld door gemeenteraad	Nieuwe vaststelling
Nota Grondbeleid	17-01-2014	2018
Nota Treasury	19-12-2013	2019
Nota Risicomanagement	11-12-2014	2019
Nota Reserves en voorzieningen	14-07-2016	2020
Financiële verordening	13-07-2017	2021
Nota activering, waardering en afschrijving	13-07-2017	2021

Beheerplannen	Vastgesteld door gemeenteraad	Nieuwe vaststelling
Beheerplan Openbare verlichting	05-02-2015	2019
Beheerplan Riolering	15-12-2016	2018
Beheerplan Spelen	10-12-2015	2020
Beheerplan Gebouwen	13-07-2017	2021
Beheerplan Sportparken	05-10-2017	2021
Beheerplan Wegen	01-02-2018	2022
Beheerplan Groen	21-11-2013	2019

↑Vaststellen accountantsprotocol en normenkader jaarrekening 2018

De gemeenteraad stelt het accountantsprotocol voor de jaarrekening vast. De goedkeurings- en rapporteringstolerantie van de jaarrekening 2018 worden ongewijzigd overgenomen voor het accountantsprotocol 2018.

Goedkeuringstolerantie

In 2018 hanteren wij de wettelijk maximale toegestane goedkeuringstolerantie van 1% voor fouten en 3% voor onzekerheden.

Rapporteringstolerantie

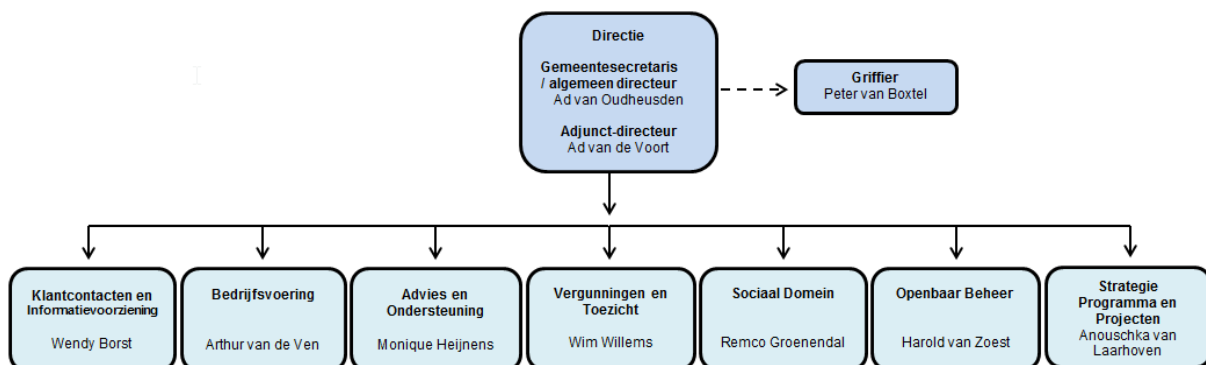
Om te voorkomen dat kleine afwijkingen gerapporteerd moeten worden, wordt voor 2018 de rapporteringstolerantie bepaald op 10% van de goedkeuringstolerantie. Dit betekent dat 10% van 1%, oftewel 1 %, van de begrote lasten (primitieve begroting) vóór resultaatbestemming, gebruikt wordt als

rapportagegrens. De afwijking geldt op productgroep niveau en daarover wordt gerapporteerd. Hierdoor ontstaat meer inzicht in de cijfers die onderdeel uitmaken van een programma.

In het kader van de Single Information en Single Audit (SiSa) zijn door het ministerie de volgende rapporteringtoleranties per specifieke uitkering voorgeschreven ten aanzien van de geconstateerde fouten bij de specifieke uitkeringen:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;
- € 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner of gelijk aan € 1.000.000 is;
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

↑ Organogram

↑ Huisvesting

In 2017-2018 is er veel veranderd in het gemeentehuis. De klimaatinstallatie is vervangen waardoor we een beter binnenklimaat hebben. Met de nieuwe installatie zijn ook flinke stappen gezet om de doelen met betrekking tot duurzaamheid van het pand te realiseren.

Ook de verlichting is vervangen door LED verlichting met bewegingssensoren. Voordelen hiervan zijn een hogere lichtopbrengst en een lager energieverbruik zowel door de LED verlichting als door de bewegingssensoren waardoor de verlichting niet onnodig brand.

De 1^e verdieping is verbouwd en biedt nu ruimte aan de teams OB/SPP/VT. Verder is er in de bestuursvleugel een kantoor bijgekomen waardoor er in de bestuursvleugel nu ook werkplekken zijn voor griffie, kabinet en communicatie. Tevens is er een ontwerp gemaakt om ook het achterste deel van de noordvleugel (1 verdieping) in te richten voor AO. Als dit wordt uitgevoerd is de 1^e verdieping volledig in de nieuwe stijl ingericht met open ruimtes die uitnodigen tot integrale samenwerking tussen de teams.

Met ingang van 1 juni 2018 heeft de politie haar intrek genomen in het gemeentehuis. De voormalige kantine, een deel van de keuken en een voormalige opslagruimte zijn ingericht voor de politie. Met de komst van de politie is ook het toegangscontrolesysteem en de alarminstallatie vernieuwd. Beide installaties zijn nu weer volledig van deze tijd waardoor het gemeentehuis goed beveiligd is en de verschillende gebruikers van het pand op eenvoudige wijze toegang hebben tot het voor hen gereserveerde gedeelte.

Voor 2019 wordt er gekeken naar de indeling van de ontvangsthal. Voor het gemeentearchief en de gemeentewerf staan voor 2019 geen wijzigingen op het programma.

↑ Informatisering & Automatisering

De gemeente staat de komende jaren voor een aantal veranderingen, zoals de invoering van de omgevingswet, bezuinigingen, regionale samenwerking, veranderingen op het gebied van Sociaal Domein en het digitalisering van de overheid.

Hiervoor is de inzet van ICT én de juiste informatievoorziening een onmisbare component.

In 2018 is daarvoor een nieuw informatiebeleid opgesteld, samen met de GR Peelgemeenten en de gemeente Laarbeek. Een beleid dat rekening houdt met wettelijke verplichtingen, zoals o.a. de Wet digitale overheid, de wet Hergebruik Overheidsinformatie, de Generieke Digitale Infrastructuur en landelijke ontwikkelingen zoals o.a. de Digitale Agenda 2020, GovRoam, E-depot, Digitale Selfservice (zie hieronder voor verdere toelichting) .

In 2019 staan de volgende trajecten op de agenda:

Flexibele organisatie

In Gemert-Bakel werken we al plaats- en tijdsafhankelijk, maar ook is het belangrijk dat de devices op afstand geïnstalleerd en bewerkt kunnen worden. Dit is bijvoorbeeld noodzakelijk wanneer een device kwijt is geraakt.

Govroam is een initiatief ván en vóór de overheid die het mogelijk maakt om op een eenvoudige manier de samenwerking tussen overheidsorganisaties te bieden voor het delen van internettoegang. Het is een authenticatie- en autorisatie-oplossing die gebruik maakt van bestaande toegangsnetwerken (zoals wifi). Het biedt medewerkers toegang tot internet in de eigen organisatie én bij alle andere deelnemende overheidsorganisaties. Na één keer inloggen, kan een medewerker overal online werken.

De GGI (gemeenschappelijke gemeentelijke infrastructuur) creëert een veilige, samenhangende digitale infrastructuur waardoor samenwerken tussen gemeenten en andere overheden beter, veiliger en gemakkelijker wordt. De GGI vormt de technische basis waarin toegewerkt wordt naar een gemeentelijke cloud, die uiteraard is aangesloten op de landelijke Generieke Digitale Infrastructuur (GDI). Het realiseren van een GGI schept de voorwaarden om op een goede, veilige en flexibele wijze de overstap te maken naar de cloud.

Datamanagement

Al onze gemeentelijke gegevens uit basis/kernregistraties en overige data, gecombineerd met de data vanuit andere bronhouders kunnen we gebruiken om gerichte (stuur)informatie te creëren, dit is een stap op weg naar een data-gestuurde gemeente.

Digitaal samenwerken

De gemeente werkt steeds meer samen met de burgers, bedrijven en ketenpartners. Het komt veelvuldig voor dat er bestanden uitgewisseld moeten worden. Dit moet natuurlijk op een veilige en betrouwbare manier, rekening houdend met de AVG wetgeving. Een digitaal samenwerkingsplatform zal in 2019 worden ingevoerd.

Moderne digitale dienstverlening

We leveren een betrouwbare en eigentijdse dienstverlening door samenwerking met onze klant, waarbij we de menselijke maat niet uit het oog verliezen. Dit doen we door te doen wat we zeggen en zeggen wat we doen. Afspraak is afspraak. Eigentijds is gericht op onderwerpen als digitalisering van producten en diensten, integrale samenwerking, (burger-participatie), pro-actief en tijdig handelen. Belangrijke doorontwikkelingen zijn de integratie van social media in de website, het stimuleren van selfservice, etc.

De aansluiting op de berichtenbox van MijnOverheid een noodzakelijk stap. Deze berichtenbox is een persoonlijke, beveiligde postbus voor digitale berichten van de overheid. In de Berichtenbox kunt je digitale berichten ontvangen, bewaren en beheren van onder meer de Belastingdienst, RDW, SVB, UWV en steeds meer gemeenten.

Ook is 'MijnOverheid lopende zaken', een landelijke voorziening waarbij veel gemeenten en overheidsorganisaties aangesloten zijn, een onderdeel waarop we in 2019 aansluiten. In 'Lopende zaken' ziet de burger bijvoorbeeld de status van zijn of haar vergunningaanvraag bij de gemeente.

Automatisering

Voor het uitvoeren van alle ICT-projecten is het belangrijk dat er een goede en moderne ICT-infrastructuur aanwezig is. In de 2^e helft van 2018 start de aanbesteding voor de vervanging van alle belangrijke netwerkcomponenten zoals dataopslag (SAN), serveromgeving (VM-ware) en de backup-

en recoveryssystemen. Het streven is om de vervanging van deze systemen begin 2019 afgerond te hebben. Voor wat betreft de software (besturingssystemen, databases, applicaties) worden updates naar nieuwere versies gefaseerd ingevoerd in de loop van 2019. Conform het I&A-beleid 2018-2020 zal bij natuurlijke vervangingsmomenten van software de optie 'Cloud' overwogen worden. Hiermee wordt gefaseerd ingespeeld op de landelijke ontwikkelingen, waarbij een verschuiving merkbaar is van lokale ICT-oplossingen richting Cloudoplossingen.

Informatieveiligheid & Privacy

Informatiebeveiliging gaat over fysieke-, organisatorische- en technische maatregelen die bijdragen aan de zorgvuldige omgang met informatie en gegevens van burgers en organisaties. Het doel van informatiebeveiliging is het waarborgen van vertrouwelijkheid, integriteit en beschikbaarheid van informatie. Bij risico's voor de gemeente kun je denken aan uitval van computers of telecommunicatiesystemen, het zoek raken van gegevensbestanden of het door onbevoegden raadplegen of manipuleren van bepaalde gegevens (datalek). Deze voorbeelden kunnen ernstige gevolgen hebben voor onze organisatie zoals inbreuk op vertrouwen, (politieke) imago schade, overtreding van wettelijke regelingen en schadeclaims door derden. Een eventueel datalek zou daarnaast kunnen leiden tot boetes.

Om informatiebeveiliging te borgen in de organisatie is in 2013 het informatiebeveiligings-beleid vastgesteld met een daaraan gekoppeld uitvoeringsplan om een passend beveiligingsniveau te realiseren. Om de continuïteit van dit proces te borgen, wordt ieder kwartaal een 'rapportage informatiebeveiliging' opgesteld en voorgelegd aan het management en de portefeuillehouder. Hierin wordt aandacht besteedt aan o.a. beveiligingsincidenten en meldingen, de uitvoering van het informatiebeveiligingsbeleid en ontwikkelingen op dit gebied.

Privacy gaat over de zorgvuldige omgang, uitwisseling en bescherming van (bijzondere) persoonsgegevens binnen en buiten de gemeentelijke organisatie. Per 25 mei 2018 is namelijk de nieuwe Europese privacywet, de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht. Deze verordening zorgt voor de versterking en uitbreiding van privacy rechten van burgers en voor meer verantwoordelijkheden en verplichtingen voor organisaties die persoonsgegevens verwerken. Eén van de verplichtingen voor de gemeente is het benoemen van een Functionaris Gegevensbescherming (FG). Dit is een interne toezichthouder op het gebied van privacy die direct aan het college van B&W kan rapporteren.

Het veld rond privacy en informatiebeveiliging voor gemeenten wordt steeds complexer. Dit komt onder andere door de decentralisatie van overheidstaken naar gemeenten, de gegevensuitwisseling met (keten)partners, de technische mogelijkheden, het gebruik van big en open data door gemeenten voor hun dienstverlening en de genoemde AVG. Privacy en informatiebeveiliging zijn daarom niet langer onderwerpen waar alleen ICT'ers en juristen mee bezig zijn: de veranderingen raken de hele gemeentelijke organisatie.

Ontwikkelingen

In het laatste kwartaal van 2018 wordt een nieuw informatieveiligheidsbeleid voor de periode 2019-2020 opgesteld en zullen de maatregelen en de planning in het huidige uitvoeringsplan informatiebeveiliging worden geëvalueerd en geactualiseerd.

Daarnaast dient de gemeente in 2019 wederom verantwoording af te leggen over informatieveiligheid binnen diverse processen via Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). Deze systematiek wordt voorgeschreven door het Rijk en heeft als doel om de auditlast te verminderen voor gemeenten. Het college van B&W legt ieder jaar verantwoording af over informatieveiligheid aan de gemeenteraad in het jaarverslag.

Op het gebied van privacy zal de gemeente in 2019 een vervolg maken met het implementeren van de AVG. Hierbij kan worden gedacht aan het bevorderen van privacybewustzijn, de ontwikkeling en toepassing van het privacybeleid en de uitvoering van risicoanalyses.

Om te voldoen aan de wettelijke verplichting in de AVG om een Functionaris Gegevensbescherming aan te stellen hebben in 2018 al een aantal ontwikkelingen plaatsgevonden. Zo worden ten tijde van het opstellen van deze begroting samen met de vier overige Peelgemeenten en de GR

Peelgemeenten twee FG's geworven. In het kader van samenwerking, kostenbesparing en efficiëntie is gekozen voor de gezamenlijke invulling van deze functies. Per organisatie is een tijdelijke FG aangewezen om te voorzien in de achtervang en te voldoen aan onze wettelijke verplichting tot de twee functies definitief zijn ingevuld. Verder is in 2018 gestart met de werving van een gezamenlijke Security Officer (CISO) en Privacy Officer (PO) voor de gemeente Laarbeek, gemeente Gemert-Bakel en de GR Peelgemeenten onder meer als uitvloeisel van de AVG en ENSIA. In deze begroting zijn voor deze drie functies extra middelen opgenomen voor een totaalbedrag van € 52.000.

↑Communicatie

In de advisering aan zowel bestuur als organisatie staat voor team communicatie strategische communicatie centraal. Aan elk team – en daarmee aan elke portefeuillehouder – is een communicatieadviseur verbonden. De insteek is om aan de voorzijde van een project of beleidsproces communicatie te integreren. Waar mogelijk betreft de gemeente inwoners bij haar processen (burgerparticipatie).

Taken van team communicatie zijn onder meer:

- strategisch communicatiebeleid
- advisering bestuur en organisatie
- perswoordvoering en uitvoering persbeleid
- monitoring en beheer social mediakanalen
- monitoring landelijke trends en doorvertaling maken naar gemeentelijk niveau
- crisiscommunicatie

Team communicatie heeft na het vaststellen van de strategische communicatievisie samen met bestuur en organisatie het social media beleid opgesteld. Vervolgens heeft in afstemming met de mediapartners ook het persbeleid een update gehad.

Communicatiemiddelen en -kanalen die team communicatie inzet, zijn onder meer: website, gemeenterubriek in Gemerts Nieuwsblad, social media, persberichten, nieuwsbrieven, publicaties in dag- en weekbladen en berichten via de lokale omroep.

↑Juridische zaken

Het team Juridische Zaken is intergemeentelijk georganiseerd. Medewerkers werken zowel voor de gemeente Gemert-Bakel en Laarbeek. Zij hebben ieder meerdere specialismen. In de advisering aan zowel bestuur als organisatie draait het voor het team juridische zaken om risicobeheersing en het zoeken naar mogelijkheden om initiatieven binnen de gemeente mogelijk te maken. De juridisch adviseur wordt zoveel mogelijk aan de voorzijde van een project of beleidsproces ingeschakeld om advies te verstrekken. Indien nodig maken we bij de behandeling van zaken en het procederen gebruik van een advocaat.

Taken van team juridische zaken zijn onder meer:

- juridische advisering bestuur en organisatie;
- organiseren, secretariaat voeren en opstellen jaarverslag van de intergemeentelijke bezwaarschriftencommissie (Gemert-Bakel en Laarbeek);
- beheer en bekendmaking regelgevingenbestand en mandaatregister;
- behandelen van bestuursrechtelijke zaken (bijvoorbeeld ingediende planschades en handhavingsprocedures) en behandelen van privaatrechtelijke zaken (bijvoorbeeld aansprakelijkstellingen);
- procederen: voeren van beroepsprocedures en rechtszaken namens de gemeente;
- opstellen van integraal veiligheidsbeleid, actualiseren APV en Bibob coördinatie;
- versterken van juridische kwaliteitszorg.

Team juridische zaken heeft een notitie juridische kwaliteitszorg opgesteld. Deze wordt stapsgewijs uitgevoerd. Het Lokaal Informatie overleg ten behoeve van een integraal onderzoek en behandeling van ondernemingszaken wordt doorontwikkeld en we gaan de Bibob toets op steeds meer werkvelden toepassen.

Bijlage 5: Specificatie verbonden partijen

↑ In deze bijlage is de vorm, de betrokken partners, het openbaar belang, bestuurlijke betrokkenheid, financiële prognose, de financiële bijdrage en de risico's per verbonden partij omschreven.

↑1. Gemeente Laarbeek

Vorm	Gemeenschappelijke regeling							
Partners	Laarbeek, Gemert-Bakel							
Openbaar belang	Intergemeentelijke samenwerking op verschillende terreinen. De volgende taken worden uitgevoerd door intergemeentelijke teams: • ICT • Personeel en Organisatie • Juridische zaken • Financiën							
Bestuurlijke betrokkenheid	Periodiek intergemeentelijk overleg tussen zowel college als MT. Gedurende het begrotingsjaar zal de bestuurlijke betrokkenheid niet wijzigen.							
Programma	1: Algemene zaken							
Website	⇒ https://www.laarbeek.nl/							
Prognose Financiën	Niet van toepassing							
Bijdrage 2019	De bijdrage van Gemert-Bakel is het saldo van de onderlinge verrekening van de intergemeentelijke teams financiële administratie, ICT, P&O en juridische zaken.							
Risico's	Alle risico's die horen bij het werkgeverschap blijven van toepassing.							
Financiële bijdrage (x€1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
	23	23	23	23	23	23	23	

↑2. Senzer (voorheen: Werkbedrijf Atlant de Peel)

Vorm	Gemeenschappelijke regeling							
Partners	Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Helmond , Laarbeek, Someren en Geldrop-Mierlo							
Openbaar belang	Als werkbedrijf voor de arbeidsmarktregio Helmond-De Peel voert Senzer de Participatiewet uit voor zeven gemeentes. Daarbij zijn ze de verbinder tussen de werkgever en de werkzoekende, redenerend vanuit de vraag van de werkgever die ze koppelen aan de (arbeids)kracht en talent van de werkzoekend. Daarnaast zijn ze vaste ketenpartner voor re-integratieactiviteiten voor bijstandsgerechtigden.							
Bestuurlijke betrokkenheid	Gemert-Bakel heeft twee zetels in het algemeen bestuur en één zetel in het dagelijks bestuur. De bestuurlijke betrokkenheid zal gedurende het begrotingsjaar niet wijzigen.							
Programma	2: Sociaal Domein							
Website	⇒ https://www.senzer.nl/							
Prognose Financiën	01-01-2019 (Bron: Ondernemingsplan 2019)				31-12-2019 (Bron: Ondernemingsplan 2019)			
- Eigen Vermogen	€ 16.981.000				€ 14.888.000			
- Vreemd Vermogen	€ 15.810.000				€ 16.624.000			
- Resultaat 2019	€ 0 (nog niet bekend)							
Bijdrage 2019	€ 11.100.228 Dit is inclusief de overgedragen rijks gelden voor participatie en BUIG. De gemeente draagt nu de BUIG middelen over aan Senzer. Voor- of nadelen op de BUIG gelden worden gedeeld met de deelnemende gemeenten.							
Risico's	De risico's worden gedeeld door de deelnemende gemeenten op basis van							

	het solidariteitsbeginsel. De uitvoering van de Participatiewet kent vele factoren die van invloed zijn op het (financieel) resultaat. Een behoorlijk aantal daarvan zijn voor Senzer niet beïnvloedbaar. Vooral het Rijksbeleid op de (macro)budgetten, quota doelgroepen en de verdeelsystematiek zijn daar voorbeelden van. Daarnaast is de mate van uitstroom cliënten naar werk mede afhankelijk van economische omstandigheden. Om deze redenen zal er in 2018 een herbezinning en herberekening plaatsvinden op het weerstandsvermogen in relatie tot de risico's. Senzer verwacht dat de huidige algemene reserve deze risico's af kan dekken.						
Financiële bijdrage	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
(x€1.000)	11.405	11.578	11.164	11.100	11.110	11.121	11.310

↑3. Peelgemeenten

Vorm	Gemeenschappelijke regeling						
Partners	Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Laarbeek en Someren.						
Openbaar belang	Gezamenlijke uitvoeringsorganisatie van de Peelgemeenten voor de uitvoering van gemeentelijke taken op het terrein van Wmo, Jeugd en BMS (Bijstand Minima Schulddienstverlening). Daarnaast zijn dienstverleningsovereenkomsten afgesloten met de gemeente Helmond en met Senzer.						
Bestuurlijke betrokkenheid	Gemert-Bakel heeft één zetel in het algemeen bestuur. Daarnaast zit de wethouder Sociaal Domein van alle deelnemende gemeente in de adviescommissie voor het dagelijks bestuur. De bestuurlijke betrokkenheid zal niet wijzigen gedurende het begrotingsjaar.						
Programma	2: Sociaal Domein						
Website	Niet van toepassing						
Prognose Financiën	01-01-2019 (Bron: Begroting 2019)			31-12-2019 (Begroting 2019)			
- Eigen Vermogen	€ 537.600 (inschatting)			€ 537.600 (inschatting)			
- Vreemd Vermogen	€11.627.700			€11.627.700			
- Resultaat 2019	€ 0 (nog niet bekend)						
Bijdrage 2019	De gemeente draagt in 2019 € 1.660.000 bij (waarvan €91.600 incidenteel)						
Risico's	Deelnemende gemeenten staan, als eigenaar van de GR Peelgemeenten, garant voor de afdekking van risico's. Op dit moment is nog geen nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing opgesteld. Dit wordt in de loop van 2018 opgepakt. De risico's blijven overigens beperkt, omdat het een uitvoeringsorganisatie betreft.						
Financiële bijdrage	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
(x€1.000)	0	1.904	1.591	1.660	1.680	1.649	1.691

↑4. BLINK

Vorm	Gemeenschappelijke regeling						
Partners	Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a. en Someren en Sita Gemeentelijke Dienstverlening B.V.						
Openbaar belang	Het in regionaal verband op professionele wijze zorg dragen voor gemeentelijke uitvoering van inzameling, sortering, verkoop en verwerking van grof en fijn huishoudelijk afval. Daarnaast zorgt BLINK voor de reiniging van de openbare ruimte en gladheidsbestrijding.						
Bestuurlijke betrokkenheid	Gemert-Bakel heeft één zetel in het algemeen bestuur en in het dagelijks bestuur. De bestuurlijke betrokkenheid zal niet wijzigen gedurende het begrotingsjaar.						
Programma	3: Ruimtelijke Ordening & Openbaar beheer						
Website	⇒ http://www.blink-grr.nl/						
Prognose Financiën	01-01-2017 (Bron: Jaarrekening 2017)			31-12-2017 (Bron: Jaarrekening 2017)			
- Eigen Vermogen	€ 0			€ 0			

- Vreemd Vermogen	€ 2.706.059				€ 4.244.634		
- Resultaat 2019	€ 0 (nog niet bekend)						
Bijdrage 2019	Er vindt geen financiële deelname plaats in het aandelenkapitaal. De financiële bijdrage bestaat uit de door Blink (SITA) in rekening gebrachte kosten van de afvalstromen.						
Risico's	BLINK beschikt niet over eigen vermogen om niet begrote en onvoorziene kosten te dekken. De opzet van BLINK als gemeenschappelijke regeling is dat risico's opgevangen worden door de deelnemende gemeenten in de jaarlijkse regulier exploitatie.						
Financiële bijdrage	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
(x€1.000)	1.154	1.595	1.967	1.967	1.967	1.967	1.967

↑5. GGD Brabant-Zuidoost

Vorm	Gemeenschappelijk regeling						
Partners	Deelnemende gemeenten binnen werkgebied Zuidoost-Brabant						
Openbaar belang	Gemeenschappelijke regeling ter behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de openbare gezondheidszorg inclusief jeugdgezondheidszorg. Op grond van de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid moet een gemeente een gezondheidsdienst instellen. Met deelname in de gemeenschappelijke regeling is hieraan voldaan. Financiering vindt plaats door bijdragen van deelnemende gemeenten en particulieren.						
Bestuurlijke betrokkenheid	Gemert-Bakel heeft één zetel in het algemeen bestuur en wijst daarnaast één plaatsvervangend lid voor dit bestuur aan. Het dagelijks bestuur van de GGD wordt door en uit het algemeen bestuur gekozen. De bestuurlijke betrokkenheid zal niet wijzigen gedurende het begrotingsjaar.						
Programma	2: Sociaal Domein						
Website	⇒ http://www.ggdbzo.nl/						
Prognose Financiën	01-01-2019 (Bron: Ontwerp Programmabegroting 2019)			31-12-2019 (Bron: Ontwerp Programmabegroting 2019)			
- Eigen Vermogen	€ 3.075.000			€ 2.475.000			
- Vreemd Vermogen	€ 13.225.000			€ 12.695.000			
- Resultaat 2019	€ 0 (nog niet bekend)						
Bijdrage 2019	De gemeente draagt in 2019 € 494.545 bij (blz. 78 Ontwerp Programmabegroting 2019)						
Risico's	Deelnemende gemeenten staan garant voor het afdekken van eventuele aanvullende risico's die de GGD Brabant-Zuidoost loopt. De belangrijkste risico's die worden onderkend zijn kostenstijging als gevolg van (belasting)wet- en regelgeving, beveiligingsproblemen en de stijging van salariskosten vanwege de gestegen pensioenpremie aan het ABP.						
Financiële bijdrage	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
(x€1.000)	478	469	478	495	495	495	495

↑6. MRE (Metropoolregio Eindhoven)

Vorm	Gemeenschappelijke regeling						
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel- De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.						
Openbaar belang	MRE is een gemeenschappelijke regeling met daarin 21 gemeenten uit Zuidoost-Brabant voor metropoolvorming op het gebied van ruimte, economie en mobiliteit. Het betreft de transitie van de stichting Peelnetwerk naar een nieuw economisch en ruimtelijk netwerk waarmee de uitdagingen op het gebied van economie, ruimte, leefbaarheid en mobiliteit in gezamenlijkheid worden opgepakt.						
Bestuurlijke betrokkenheid	Gemert-Bakel heeft één zetel in het Algemeen Bestuur. De bestuurlijke betrokkenheid zal gedurende het begrotingsjaar niet wijzigen.						

Programma	1: Algemene zaken						
Website	⇒ https://metropoolregioeindhoven.nl/						
Prognose Financiën	01-01-2019 (Bron: Programmabegroting 2019)				31-12-2019 (Bron: Programmabegroting 2019)		
- Eigen Vermogen	€ 3.124.664				€ 2.950.064		
- Vreemd Vermogen	€ 19.739.322				€ 17.376.596		
- Resultaat 2019	€ 0 (nog niet bekend)						
Bijdrage 2019	De gemeente betaald in 2019 totaal € 298.705 aan het MRE inclusief Brainport.						
Risico's	De Metropoolregio Eindhoven is een kleine, lichtvoetige organisatie waar geen uitvoerende, projectmatige activiteiten meer plaats vinden. De toekomstige risico's zijn daardoor beperkt, personele en apparaatskosten zijn de enige substantiële kostenposten. In de exploitatiesfeer is de organisatie bijna volledig afhankelijk van de bijdragen van de deelnemende gemeenten. Risico's die in de programmabegroting 2019 benoemd worden en die mogelijk in de toekomst ten laste van de algemene reserve zullen komen zijn een Europees subsidieproject Cradle to Cradle (€ 51.000,-) en de omvang reorganisatievoorziening personeel SRE (€ 96.000,-).						
Financiële bijdrage	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
(x€1.000)	294	291	295	299	299	299	299

↑7. ODZOB (Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant)

Vorm	Gemeenschappelijke regeling						
Partners	De Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB) is een regionale uitvoeringsdienst voor de gemeenten Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de-Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven, Waalre en de provincie Noord-Brabant.						
Openbaar belang	Het, ten behoeve van de deelnemers, gemeenschappelijk uitvoeren van taken op het gebied van het omgevingsrecht en om als verlengstuk van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan een leefbare en veilige werken leefomgeving van de regio Zuidoost-Brabant. Daarnaast is de omgevingsdienst door Gemert-Bakel in toenemende mate ingehuurd voor het toetsen van bouwplannen. Deze inhuur is niet meegenomen in de genoemde financiële bijdrage.						
Bestuurlijke betrokkenheid	De gemeenteraad wijst één lid en één plaatsvervangend lid aan voor het algemeen bestuur. Het dagelijks bestuur wordt door, en uit, het algemeen bestuur gekozen. De bestuurlijke betrokkenheid zal gedurende het begrotingsjaar niet wijzigen.						
Programma	3: Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer						
Website	⇒ https://www.odzob.nl/						
Prognose Financiën	01-01-2019 (Bron: Begroting 2019)			31-12-2019 (Bron: Begroting 2019)			
- Eigen Vermogen	€ 1.514.541			€ 1.514.541			
- Vreemd Vermogen	€ 5.345.511			€ 5.195.511			
- Resultaat 2019	€ 0 (nog niet bekend)						
Bijdrage 2019	De gemeente draagt in 2019 € 679.274 bij voor de taken.						
Risico's	Eventuele negatieve resultaten bij de jaarrekening kunnen geheel of gedeeltelijk naar rato ten laste gebracht worden van de gemeente.						
Financiële bijdrage	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
(x€1.000)	641	1.031	785	785	785	785	785

8. VRBZO (Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost)

Vorm	Gemeenschappelijke regeling						
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.						
Openbaar belang	Organisatie waarin brandweer, GHOR (Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio), meldkamer en Regionale Ambulancevoorziening samenwerken bij incidenten en rampen. Financiering door Rijk en gemeenten voor wat betreft brandweer/rampenbestrijding en door het COTG (Centraal Orgaan Tarieven Gezondheidszorg) en gemeenten bij ambulancevervoer.						
Bestuurlijke betrokkenheid	De burgemeester zit namens de gemeente in het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Zuidoost-Brabant. De bestuurlijke betrokkenheid zal gedurende het begrotingsjaar niet wijzigen.						
Programma	1: Algemene zaken						
Website	⇒ http://www.vrzob.nl/						
Prognose Financiën	01-01-2019 (Bron: Ontwerpbegroting 2019)				31-12-2019 (Bron: Ontwerpbegroting 2019)		
- Eigen Vermogen	€ 5.962.112				€ 5.377.112		
- Vreemd Vermogen	€ 35.014.318				€ 30.991.637		
- Resultaat 2019	-/ € 584.982 (ingeschat resultaat Ontwerpbegroting 2019, p. 31) te dekken uit reserve VRBZO						
Bijdrage 2019	De gemeente draagt in 2019 € 1.529.377 bij.						
Risico's	Gemeente is aansprakelijk voor tekorten op basis van aantal inwoners (50%) en aantal wooneenheden (50%) voor zover het de brandweertaken betreft en naar rato van aantal inwoners voor het ambulancevervoer.						
Financiële bijdrage	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
(x€1.000)	1.164	1.298	1.460	1.529	1.529	1.529	1.529

9. BSOB (Belastingsamenwerking Oost-Brabant)

Vorm	Gemeenschappelijke regeling						
Partners	Asten, Bernheze, Boekel, Deurne, Gemert-Bakel, Laarbeek, Landerd, Oss, Sint Anthonis, Someren, Uden, Waterschap Aa en Maas.						
Openbaar belang	Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB) is een samenwerkingsverband tussen waterschap Aa en Maas en elf Brabantse gemeenten op het gebied van gemeentelijke en waterschapsbelastingen.						
Bestuurlijke betrokkenheid	Gemert-Bakel heeft één zetel in het algemeen bestuur. Het dagelijks bestuur bestaat uit drie leden en een secretaris en wordt uit het algemeen bestuur gekozen. De bestuurlijke betrokkenheid zal gedurende het begrotingsjaar niet wijzigen.						
Programma	5: Financiën & Volkshuisvesting						
Website	⇒ https://www.bs-ob.nl/						
Prognose Financiën	01-01-2019 (Bron: Ontwerpbegroting 2019)			31-12-2019 (Bron: Ontwerpbegroting 2019)			
- Eigen Vermogen	Ingeschat op €1.000.000,-			Ingeschat op €1.000.000,-			
- Vreemd Vermogen	Ingeschat op €11.200.000,-			Ingeschat op €11.200.000,-			
- Resultaat 2019	Nog niet bekend (resultaat boekjaar 2017: € 1.002.000,-)						
Bijdrage 2019	De gemeente draagt in 2019 € 390.740 bij.						
Risico's	Door proactief mee te werken aan de vorming en inrichting van het samenwerkingsverband worden risico's zoveel mogelijk voorkomen.						
Financiële bijdrage	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
(x€1.000)	n.v.t.	n.v.t.	464	391	391	391	391

↑10. Beheerstichting golfbaan Stippelberg

Vorm	Stichting						
Openbaar belang	Het realiseren en exploiteren van een golfbaan in Bakel-Milheeze.						
Bestuurlijke betrokkenheid	PPS-constructie. College wijst een lid aan die deelneemt in het bestuur van de beheerstichting. Deze vertegenwoordiger heeft op basis van de statuten vetorecht bij financiële besluiten over erfpacht of hypotheekrecht.						
Programma	5: Financiën & Volkshuisvesting						
Website	⇒ http://golfbaan-stippelberg.com/						
Prognose Financiën	01-01-2018 (Bron: Jaarrekening 2017 en begroting 2018)			31-12-2018 (Bron: Jaarrekening 2017 en begroting 2018)			
- Eigen Vermogen	- € 1.510.899			- € 1.474.461			
- Vreemd Vermogen	€ 4.983.483			€ 4.947.055			
- Resultaat 2019	€0 (Nog niet bekend).						
Bijdrage 2019	N.v.t.						
Risico's	De gemeente is een erfpachtovereenkomst aangegaan en heeft een hypothecaire geldlening verstrekt aan de exploitant van de golfbaan, Beheerstichting Golfbaan Stippelberg. Vanwege eerdere slechte financiële resultaten heeft de gemeenteraad op 2 oktober 2014 besloten tot een set van maatregelen om zo de erfpacht en hypotheeklasten fors te verlagen. Het geïnvesteerde vermogen is weliswaar voor de gemeente met ruim 1,6 miljoen euro toegenomen maar het acute risico van een faillissement is afgewend door het raadsbesluit. Daarbij is het toezicht van de gemeente geïntensiveerd. De inkomsten (ondermeer horeca en leden) van de golfbaan laten nu een stijgende lijn zien. Door overschrijding van de personeelslasten was de jaarrekening 2017 van de golfbaan negatief. Hierdoor is een nieuwe betalingsachterstand ontstaan. Een belangrijk risico is dat in 2019 een nieuw, nu nog onbekend, rentepercentage gaat lopen. De kosten voor de erfpacht en hypotheek kunnen in de toekomst daarom weer gaan stijgen voor de beheerstichting. Daarnaast zijn in de begroting van de beheerstichting nog geen kosten voor groot onderhoud voorzien.						
Financiële bijdrage (x€1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	0	0	0	0	0	0	0

↑11. Dimpact

Vorm	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon		
Partners	Hellendoorn, Enschede, Zwolle, Oldenzaal, Emmen, Borne, Coevorden, Oost Gelre, Noordoostpolder, Ommen-Harderberg, Borger-Odoorn, Helmond, Gemert-Bakel, Assen, Oldambt, Bellingwedde, Menterwolde, Pekela, Veendam, Velsen, Waterland, Purmerend, Landsmeer, Blaricum, Eemnes, Laren, Kampen, Gilze en Rijen, Landerd, Roermond en Laarbeek.		
Openbaar belang	Het leveren van een volledige oplossing voor gemeentelijke digitale dienstverlening aan haar leden.		
Bestuurlijke betrokkenheid	De gemeente is lid en daardoor verantwoordelijk voor beslissingen van Dimpact. Iedere gemeente heeft een gelijke stem in de samenwerking.		
Programma	1: Algemene zaken		
Website	⇒ http://www.dimpact.nl/		
Prognose Financiën	01-01-2017 (Bron: Jaarverslag 2017)	31-12-2017 (Bron: Jaarverslag 2017 en Bedrijfsplan 2019)	
- Eigen Vermogen	€ 1.242.312 (Bedrijfsplan 2019)	€ 1.264.619 (Bedrijfsplan 2019)	
- Vreemd Vermogen	€ 1.831.108	€ 1.831.108	
- Resultaat 2019	€22,307 (Bedrijfsplan 2019)		
Bijdrage 2019	De gemeente betaalt in 2019 aan lidmaatschapskosten € 6.000, daarnaast is de gemeente aan Dimpact een bijdrage verschuldigd per inwoner van de gemeente per jaar voor het gebruik van het product. De		

Risico's	totale bijdrage zal naar schatting ongeveer €200.000 bedragen. Deelnemende leden zijn niet juridisch aansprakelijk. Dimpact ontvangt bij deelname het alleenrecht voor instandhouding en doorontwikkeling van de digitale dienstverlening.						
Financiële bijdrage (x€1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	159	161	166	166	166	166	166

↑12. BIZOB (Stichting Bureau Inkoop Zuidoost Brabant)

Vorm	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon						
Partners	Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Nuenen, Oirschot, Reusel-de Mierden, Someren, Son & Breugel, Veldhoven en Waalre.						
Openbaar belang	Het begeleiden en ondersteunen van gemeentelijke inkoop- en aanbestedingstrajecten, al dan niet in gezamenlijkheid met andere gemeenten.						
Bestuurlijke betrokkenheid	De gemeente heeft twee zetels in het bestuur van de stichting BIZOB, statutair gevestigd in Deurne. De bestuurlijke betrokkenheid zal gedurende het begrotingsjaar niet wijzigen.						
Programma	1: Algemene zaken						
Website	⇒ http://www.bizob.nl/						
Prognose Financiën	01-01-2017 (Bron: Jaarrekening 2017)			31-12-2017 (Bron: Jaarrekening 2017)			
- Eigen Vermogen	€ 645.523			€ 666.145			
- Vreemd Vermogen	€ 513.495			€ 575.176			
- Resultaat boekjaar 2019	€ 0 Nog niet bekend (resultaat boekjaar 2017: €321.197)						
Bijdrage 2019	De gemeente draagt in 2019 €105.300 bij.						
Risico's	Afkoopsom bij uittreding. Door bezuinigingen bij deelnemende gemeenten worden minder diensten afgenomen. Bij een vaste bezetting worden de uurtarieven duurder. Uit de risicoanalyse zoals die is opgenomen in de jaarrekening 2017 onderkent BIZOB daarnaast de volgende drie risico's: - Capaciteitsprobleem door langdurige ziekte; - Capaciteitsprobleem door arbeidsconflict; - Ouderschaps- en zwangerschapsverlof.						
Financiële bijdrage (x€1.000)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	119	116	105	105	105	105	105

↑13. Innovatiehuis De Peel

Vorm	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon						
Partners	Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Helmond, Someren, Brabants-Zeeuwse Werkgeversvereniging en Waterschap Aa en Maas.						
Openbaar belang	Het leveren van een proactieve, herkenbare en onderscheidende bijdrage aan de economische en ruimtelijke ontwikkeling van Brainport in de metropoolregio Eindhoven.						
Bestuurlijke betrokkenheid	Het 'dagelijks bestuur' van het Innovatiehuis De Peel wordt gevormd door een Stuurgroep waarin alle 'founding partners' van het Innovatiehuis zitting hebben. Alle gemeenten vaardigen één wethouder/burgemeester af. Het georganiseerd bedrijfsleven vaardigt twee bestuurders af en het Waterschap één bestuurder. Gedurende het begrotingsjaar zal de bestuurlijke betrokkenheid niet wijzigen.						
Programma	4: Economie & Sport						
Website	Niet van toepassing						
Prognose Financiën	01-01-2019 (Bron: Niet van toepassing)			31-12-2019 (Bron: Niet van toepassing)			

- Eigen Vermogen	Niet van toepassing.						
- Vreemd Vermogen	Niet van toepassing.						
- Resultaat boekjaar 2019	Niet van toepassing.						
Bijdrage 2019	De gemeente betaalt in 2019 een bijdrage van €71.500.						
Risico's	De risico's blijven beperkt tot de inleg van financiële middelen.						
Financiële bijdrage	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
(x€1.000)	n.v.t.	24	72	72	72	72	72

↑14. Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost

Vorm	Participatie in publiekrechtelijk rechtspersoon						
Partners	De 21 regiogemeenten werken in het Veiligheidshuis samen met politie, maatschappelijke en justitiële organisaties.						
Openbaar belang	Het faciliteren van personeel en organisatie van het Veiligheidshuis Brabant Zuidoost.						
Bestuurlijke betrokkenheid	Gemert-Bakel levert één lid voor het algemeen bestuur. Het dagelijks bestuur wordt door en uit het algemeen bestuur gekozen. Gedurende het begrotingsjaar zal de bestuurlijke betrokkenheid niet wijzigen.						
Programma	2: Sociaal Domein & Volkshuisvesting						
Website	⇒ http://vhhbz.nl/						
Prognose Financiën	01-01-2017 (Bron: Jaarverslag 2017)			31-12-2017 (Bron: Jaarverslag 2017)			
- Eigen Vermogen	€ 0,-			€ 0,-			
- Vreemd Vermogen	€ 0,-			€ 0,-			
- Resultaat boekjaar 2019	€ 0 (Niet van toepassing)						
Bijdrage 2019	De gemeente betaalt in 2019 een bijdrage van €71.500.						
Risico's	De risico's blijven beperkt tot de inleg van financiële middelen.						
Financiële bijdrage	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
(x€1.000)	n.v.t.	24	72	72	72	72	72

↑15. Brabant Water NV

10. Brabant Water N.V.							
Vorm	Deelname in aandelenkapitaal						
Openbaar belang	De missie van Brabant Water is het winnen, zuiveren, transporteren en leveren van drinkwater van hoge kwaliteit en het leveren van water op maat en water gerelateerde producten en diensten in de gevonden en vrije markt.						
Bestuurlijke betrokkenheid	Deelname aan, en stemrecht in, de algemene aandeelhoudersvergadering. Gedurende het begrotingsjaar zal de bestuurlijke betrokkenheid niet wijzigen.						
Programma	5: Financiën en Volkshuisvesting						
Website	⇒ https://www.brabantwater.nl/						
Prognose Financiën	01-01-2017 (Bron: Jaarverslag 2017)			31-12-2017 (Bron: Jaarverslag 2017)			
- Eigen Vermogen	€ 577.940			€ 609.107			
- Vreemd Vermogen	€ 399.576			€ 438.726			
- Resultaat 2019	€ 0 Nog niet bekend (resultaat boekjaar 2017: € 31.167.000)						
Bijdrage 2019	De gemeente neemt voor €2.450 deel in het aandelenkapitaal.						
Risico's	Waardevermindering aandelen						
Financiële bijdrage	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
(x€1.000)	0	0	0	0	0	0	0

Bijlage 6: Specificatie grondbeleid

↑Complex (x€1.000)	Jaar	Geïnvesteed vermogen per 1-1-2018	Prognose	
			Eindwaarde contant gemaakt	Eindwaarde niet contant gemaakt
Positieve exploitaties				
Gemert Bedrijvenpark Wolfsveld	2020	686	57	80
Gemert Smartpark Gemert	2025	10.040	4.243	4.957
Gemert Doonheide Molenbroekse Loop	2019	475	671	685
Gemert Fitland	2019	-1.162	617	638
Gemert Attendorenstraat	2020	250	434	470
Gemert Molenrand	2018	-326	242	247
Bakel Bedrijventerrein	2020	215	300	310
Bakel Neerakker	2026	1.339	1.898	3.169
Milheeze Zuidrand	2020	172	40	42
Milheeze Bedrijventerrein	2019	-28	244	254
Milheeze Noord	2020	760	73	80
Handel De Fuik	2020	1.574	90	93
De Mortel Westrand	2024	2.333	492	583
De Rips Korhoenstraat/Paterslaan	2019	37	57	60
Elsendorp Noord	2024	959	78	109
<i>Subtotaal positieve exploitaties</i>		<i>17.324</i>	<i>9.536</i>	<i>11.777</i>
Negatieve exploitaties				
Gemert Kruiseind	2018	611	231	236
Bakel Middengebied Soersel	2019	-100	217	222
Handel Centrumplan	2019	2.949	2.597	2.708
De Mortel De Vrije Erven	2021	5.454	3.391	3.640
Gemert Klooster Nazareth	2020	4.322	2.575	2.744
De Mortel Centrumontwikkeling	2020	968	435	465
Elsendorp Keizersberg	2023	4.814	3.037	3.406
<i>Subtotaal negatieve exploitaties</i>		<i>19.018</i>	<i>12.483</i>	<i>13.421</i>
Totaal positieve en negatieve exploitaties		36.342	-2.947	-1.644

Bijlage 7: Incidentele baten en lasten

De gemeenteraad heeft de wettelijke taak een begroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is (Gemeentewet artikel 189). Om de raad en de provincie in staat te stellen deze taak te verrichten, is het voorgeschreven dat de begroting een inzichtelijke presentatie van het structureel begrotingssaldo bevat. Dit overzicht is opgenomen in paragraaf 4.2 financieel overzicht van deze begroting. In deze bijlage staat een specificatie van de incidentele baten en lasten.

De begroting bevat zowel incidentele als structurele baten en lasten. De structurele baten en lasten zijn regel (ze omvatten het overgrote deel van de begroting) en de incidentele baten en lasten vormen de uitzondering op die algemene regel. Structurele baten en lasten zijn de baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting en meerjarenraming zijn opgenomen. Voorbeelden van structurele baten zijn: de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de inkomsten uit de OZB. Voorbeelden van structurele lasten zijn: de personeelslasten van de vaste formatie en de reguliere onderhoudskosten van de kapitaalgoederen. De structurele baten en lasten kunnen wel per jaar in omvang variëren.

Incidentele baten en lasten zijn de baten en lasten die zich in het algemeen gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden zijn een tijdelijke kosten voor huisvesting van een school of eenmalige subsidies die worden ontvangen.

↑Omschrijving (x€ 1.000)	2019	2020	2021	2022	Toelichting
Buurtspportcoach	108	0	0	0	Loopt af in 2019
Werkzaamheden belastingen	60	60	0	0	Extra werkzaamheden
Economische ontwikkeling	60	0	0	0	Nieuw beleid
Plattelandsontwikkeling	60	25	25	0	Nieuw beleid
Omgevingsvisie	40	0	0	0	Nieuw beleid
Verkoop gebouwen kosten	10	0	0	0	Zie incidentele baten
Verkeersknelpunten scholen en schoolroutes	5	0	0	0	Nieuw beleid
Totaal incidentele lasten	343	85	25	0	
Onderuitputting kapitaallasten *	110	286	207	214	Vanwege start kapitaallast jaar na investering
Verkoop gebouwen	100	0	0	0	Eenmalige boekwinst
Onttrekking reserve BIO	65	50	0	0	Inzet reserve
Verkoop gronden **	51	51	51	51	Gezien aard opbrengst
Onttrekking reserve onderwijs	50	0	0	0	Inzet reserve
Verkoop RvR titels	48	0	0	0	Eenmalige boekwinst
In rekening brengen uren IGP	40	0	0	0	Eenmalige inkomst
Buurtspportcoach bijdragen derden	35	0	0	0	Loopt af in 2019
Onttrekking voorziening Uganda	10	10	0	0	Inzet voorziening
Incidentele baten	509	397	258	265	
Saldo incidentele lasten en baten	-166	-312	-233	-265	

*Conform de financiële verordening Gemeert-Bakel starten de volledige kapitaallasten van een investering pas in het jaar na afronden van deze investering. Dit is een toegestane werkwijze. De provincie heeft in haar algemene toezichtbrief wel aangegeven dat formeel de afschrijvingslast in het jaar van investering dan als een incidenteel voordeel (= baten) dient te worden gezien.

**Op het moment een post langer dan drie jaar in de begroting staat is dit in principe een structurele last of baat. In de BBV-notitie incidentele baten en lasten staat daar de volgende nuancering over opgenomen: “De scheidslijn tussen drie jaar of langer is zoals gezegd een hulpmiddel bij het bepalen of er sprake is van incidenteel of structureel; de soort of de eigenschap van een begrotingspost van het taakveld gaat altijd boven dit hulpmiddel. Zo blijft een incidentele baat of last, die vier jaar of langer geraamd wordt, gezien de soort of de eigenschap van een begrotingspost altijd incidenteel en wordt dus niet opeens structureel door deze langer dan drie jaar te ramen.”

Al vanaf 2008 staat er jaarlijks een opbrengst geraamd van € 51.000 als opbrengst verkoop gronden. Deze opbrengst is ook ieder jaar sindsdien (ruimschoots) gerealiseerd. Door de aard van de opbrengst dient deze toch als incidenteel te worden aangemerkt.

Subsidie KluppluZ niet als incidentele lasten opgenomen

In deze begroting staan voor de jaren 2019 en 2020 respectievelijk € 524.385 en € 393.289 als subsidie voor KluppluZ opgenomen. Dit is een lokale voorziening die leidt tot minder zorgvoorzieningen die de GR Peelgemeenten namens onze gemeente verstrekt. Bijzondere subsidies als dit dienen in principe als incidentele last te worden aangemerkt. Daarvoor is nu niet gekozen omdat er elders in de begroting lagere lasten (zorgvoorzieningen) tegen over staan. Op het moment KluppluZ wel als incidentele last zou worden aangemerkt verbeterd dit het structurele saldo van 2019 en 2020 aanzienlijk en zou dit een te positief beeld geven.

Bijlage 8: Specificatie EMU-saldo

↑ In de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (HOF) zijn afspraken gemaakt over het toegestane jaarlijkse tekort bij gemeenten, provincies en waterschappen. Het gaat hierbij vooral om het aandeel van de decentrale overheden in het begrotingstekort (in kastermen) van de staat als geheel. Dit moet op macroniveau voldoen aan de Europese normstelling. Deze is momenteel maximaal 3% van het BBP. De indicator die hiervoor gebruikt wordt, is het EMU-saldo.

Jaarlijks wordt in de septembercirculaire Gemeentefonds per gemeente aangegeven wat de 'individuele referentiewaarde EMU-saldo' zal zijn voor het komende jaar. De referentiewaarde is een doorvertaling van de macronorm van het maximale aandeel in het EMU-tekort naar het individueel niveau van gemeenten, waterschappen en provincies op basis van de begrotingstotalen van deze individuele gemeenten, provincies en waterschappen. De individuele referentiewaarde is geen strikte norm, maar geeft de afzonderlijke gemeenten wel een indicatie van hun maximale aandeel in het toegestane EMU-tekort.

	↑Berekening EMU-Saldo (x€1.000)	2018	2019
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	4.880.356	848.152
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	1.518.018	
3	Mutatie voorzieningen	3.647.994	1.860.294
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)		
5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa		138.000
		7.010.332	2.507.446

Bijlage 9: Specificatie verschillen

Algemene zaken

	↑ Bestrijding ondermijning en intensivering handhaving
Bedrag	€ 74.000
I/S	Bedrag is structureel als last bijgeraamd
Programma	Algemene zaken
Toelichting	In 2017 zijn een aantal maatregelen genomen ter bevordering van handhaving en veiligheid, zoals het instellen van een Peelland Interventieteam (PIT), een versterkte aanpak van ondermijning en extra budget voor handhaving. Om dit effect te geven, is juridische opvolging noodzakelijk. Voor de juridische opvolging van deze maatregelen, zoals het nemen van bestuursrechtelijke maatregelen (inclusief de noodzakelijke voorbereidingsbrieven en invordering), het voeren van de bezwaarschriften- en beroepsprocedures, het ontwikkelen van het LIO (Lokaal Informatie Overleg), casus onderzoeken ondermijning en het uitvoeren van Bibob (Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur) toetsen, is geen structurele capaciteit aanwezig.

	↑ Privacy en informatiebeveiliging
Bedrag	€ 52.000
I/S	Bedrag is structureel als last bijgeraamd
Programma	Algemene zaken
Toelichting	Functionaris voor de gegevensbescherming (toezicht) Per 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van kracht. Dit is Europese wetgeving die de huidige Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) vervangt. Inhoudelijk verandert er weinig in het gebruik van persoonsgegevens. Wel worden er veel strengere organisatorische eisen gesteld aan organisaties die intensief met persoonsgegevens werken, waaronder gemeenten. In de AVG zijn zeer hoge boetes opgenomen voor overtreding van de AVG. Deze boetes kunnen oplopen tot € 20.000.000 of 4% van de jaaromzet. Een van de verplichtingen die gesteld wordt in de AVG is de aanstelling van een functionaris voor de gegevensbescherming. Dit is een interne toezichthouder op het gebied van privacy die direct aan het college van B&W kan rapporteren. De vijf taken van deze functionaris zijn vastgelegd in de nieuwe wet. Deze functie zal samen met de vier overige peelmunicipaliteiten en de GR Peelmunicipaliteiten (in totaal 2 FTE) worden ingevuld voor een effectieve en efficiënte invulling en het verminderen van de kwetsbaarheid. Voor Gemeert-Bakel komt dit neer op 0,4 FTE. Voor de functionaris gegevensbescherming is geen formatie aanwezig omdat het een nieuwe taak betreft. Informatiebeveiliging en privacy-advisering Naast het toezicht zal ook de advisering op gebied van privacy moeten worden geïntensifieerd. Onder druk van de AVG zullen alle soorten gegevensverwerkingen (ongeveer 300) van de gemeente en alle samenwerkingsverbanden en contracten met ingehuurd bedrijven moeten worden beoordeeld of deze voldoen aan de AVG. Naast de AVG is in 2018 ENSIA verplicht geworden. ENSIA (Eenduidige Normatiek

	Single Information Audit) heeft tot doel het verantwoordingsproces over informatieveiligheid bij gemeenten verder te professionaliseren door het toezicht te bundelen en aan te sluiten op de gemeentelijke Planning & Control-cyclus. Hierdoor heeft het college en de gemeenteraad meer overzicht over de stand van zaken van de informatieveiligheid en kan het hier ook beter op sturen. Een externe auditor beoordeelt vervolgens of de informatieveiligheid voldoet aan alle normen. Voor 2018 is dit verplicht voor DigiD en SUWI en in 2019 wordt dit uitgebreid naar de andere basisadministraties (BRP, PUN, BGT en BAG). Via ENSIA verantwoordt het college niet alleen naar de gemeenteraad over informatieveiligheid maar ook naar de ministeries. De huidige formatie voor privacy-advies en informatiebeveiliging is met 0,2 FTE te beperkt voor de nieuwe (wettelijke) ontwikkelingen. Een uitbreiding met 0,3 FTE is noodzakelijk. De vraag komt neer op 0,4 FTE voor een functionaris gegevensbescherming en 0,3 FTE extra voor privacy-advies en informatiebeveiliging. In totaal is dit 0,7 FTE voor een bedrag van € 52.000.
--	--

	↑ Uitbreiding formatie wethouders
Bedrag	€ 72.000
I/S	Bedrag is structureel als last bijgeraamd
Programma	Algemene zaken
Toelichting	Door stijging van het aantal FTE wethouders dienen er extra kosten te worden opgenomen in de begroting van € 72.000.

	↑ Lagere afdracht rijk reisdocumenten
Bedrag	€ 114.000
I/S	Bedrag is structureel als last afgeraamd.
Programma	Algemene zaken
Toelichting	Met ingang van 2014 worden reisdocumenten voortaan voor 10 jaar verstrekt in plaats van 5 jaar. Dat effect merken wij nu vanaf 2019. Hierdoor dalen de legesinkomsten sterk. Een deel van de leges dienen wij af te dragen aan het Rijk voor hun werkzaamheden in het proces. Dit betekent dat niet alleen de legesbaten dalen maar ook de legesaftochten aan het Rijk. Zie ook de batenkant van dit programma. Minder reisdocumenten zal ook betekenen minder kosten aan de balie. Hiervoor is bij de bezuinigingen een bedrag voor ingeboekt.

	↑ Stijging bijdrage VRBZO
Bedrag	€ 69.000
I/S	Bedrag is structureel als last bijgeraamd.
Programma	Algemene zaken
Toelichting	De bijdrage aan de VRBZO is ten opzichte van 2018 met € 69.000 gestegen. betreft niet enkel de indexatie voor 2019. Er is ook een inhaalslag nodig geweest voor onvoldoende gecompenseerde loonindexaties in de afgelopen jaren.

	↑ Verkiezingen
Bedrag	€ 22.000
I/S	Bedrag is incidenteel als last bijgeraamd.
Programma	Algemene zaken
Toelichting	In 2019 is er een verkiezing meer dan in 2018 en daarom zijn de lasten in 2019 € 22.000 hoger geraamd dan in 2018.

	↑ Overheveling budget milieubedrijven naar portefeuille 3
Bedrag	€ 200.000
I/S	Bedrag is structureel als last afgeraamd.
Programma	Algemene zaken
Toelichting	Het budget voor het milieutoezicht bij vergunningsplichtige (BRZO-, IPPC- en type C-) bedrijven is in 2018 toegevoegd aan algemene budget handhaving bij programma 1. Omdat dit milieutoezicht uitgevoerd wordt door de Omgevingsdienst (ODZOB) is het bijbehorende budget nu overgeheveld naar het budget van de ODZOB onder programma 3.

	↑ Juridische kosten
Bedrag	€ 50.000
I/S	Bedrag is structureel als last bijgeraamd.
Programma	Algemene zaken
Toelichting	Als gevolg van de lopende procedures is via de 2 ^e financiële rapportage 2018 structureel een bedrag van € 50.000 aan juridische kosten bijgeraamd

	↑ MRE
Bedrag	€ 4.000
I/S	Bedrag is structureel als last bijgeraamd.
Programma	Algemene zaken
Toelichting	Dit betreft indexatie conform de begroting MRE 2019

	↑ Diverse (technische) verschillen (lasten)
Bedrag	€ 96.000
I/S	Bedrag is structureel als last afgeraamd.
Programma	Algemene zaken
Toelichting	Dit betreft technische aanpassingen waaronder toerekening interne uurkosten en kapitaallasten. Aan de andere kant is ook inbegrepen wegvallende kosten GEO informatie van € 5.000 waar dan ook weer lagere baten tegenover staan.

	↑ Lagere lasten bezuinigingen portefeuille 1
Bedrag	€ 156.000
I/S	Bedrag is structureel en incidenteel als last afgeraamd
Programma	Algemene zaken
Toelichting	Dit betreft stoppen met het initiatievenfonds en het spreiden lasten belastingen naast lucht uit de begroting halen.

	↑ Kostendekkend maken leges
Bedrag	€ 76.000
I/S	Bedrag is structureel als baat bijgeraamd.
Programma	Algemene zaken
Toelichting	Jaarlijks wordt de kostendekkendheid van de leges berekend en opgenomen in de begroting. In het coalitieakkoord is opgenomen dat er wordt uitgegaan van kostendekkende gemeentelijke producten. De leges waren met 69% niet volledig kostendekkend, met name niet in titel 1 algemene dienstverlening (51%) en titel 3 horeca en evenementen (24%). Ook de andere titel omgevingsvergunning was niet volledig kostendekkend met 91%. Bij het kostendekkend maken is rekening gehouden met het feit dat er maximale tarieven gelden voor rijbewijzen en paspoorten en dat de gemeente verplicht is kosteloos trouwen aan te bieden aan haar inwoners.

	↑ Minder aanvragen reisdocumenten
Bedrag	€ 195.000
I/S	Bedrag is structureel als baat afgeraamd
Programma	Algemene zaken
Toelichting	Met ingang van 2014 worden reisdocumenten voortaan voor 10 jaar verstrekt in plaats van 5 jaar. Dat effect merken wij nu vanaf 2019. Hierdoor dalen de legesinkomsten sterk. Een deel van de leges dienen wij af te dragen aan het Rijk voor hun werkzaamheden in het proces. Dit betekent dat niet alleen de legesbaten dalen maar ook de legesaftochten aan het Rijk. Zie ook de lastenkant van dit programma.

	↑ Meer kapitaallasten hard- en software
Bedrag	€ 120.000
I/S	Bedrag is structureel als baat bijgeraamd
Programma	Algemene zaken
Toelichting	Er wordt meer onttrokken aan de reserve automatisering ter afdekking van de kapitaallasten automatisering. Deze kapitaallasten staan geraamd bij het onderdeel overhead. Deze onttrekking heeft dan ook geen effect op het saldo van de begroting.

	↑ Diverse (technische) verschillen <u>(baten)</u>
Bedrag	€ 8.000
I/S	Bedrag is structureel als baat afgeraamd
Programma	Algemene zaken
Toelichting	Dit betreft onder meer een vervallen inkomst van € 5.000 voor GEO informatie kadaster. Daar stonden ook gelijkmatige kosten tegenover geraamd.

	↑ Hogere baten portefeuille 1
Bedrag	€ 10.000
I/S	Bedrag is incidenteel als baten bijgeraamd voor 2019 en 2020
Programma	Algemene zaken
Toelichting	Dit betreft de onttrekking aan de voorziening Uganda

Sociaal Domein & Volkshuisvesting

	↑ Reëel ramen Sociaal Domein
Bedrag	€ 1.876.000
I/S	Structureel
Programma	Sociaal Domein
Toelichting	Tot en met de begroting 2017 hanteerde de gemeente het principe dat de kosten voor de 3D's binnen de daarvoor ter beschikking gestelde budgetten van het Rijk moesten worden gefinancierd. Bij de begroting 2018 is dit uitgangspunt al deels losgelaten. De moties 'mantelzorg ondersteuning' (€150.000) en 'verhogen inkomensgrens eigen bijdrage WMO' (€ 130.000) zijn destijds al niet meer ten laste gebracht van de budgetten 3D's maar ten laste van het begrotingsaldo. Bij de begroting 2019 wordt het principe van één op één financiering helemaal losgelaten. Voortaan wordt een raming 3D's opgenomen gebaseerd op de gerealiseerde uitgaven van voorgaande jaren en prognoses voor de komende jaren. Dit is conform de geformuleerde uitgangspunten van de provincie. Daarnaast past dit beter bij het veranderde karakter van de uitkering van het Rijk. Tot en met 2018 worden de decentralisatiemiddelen uitgekeerd via een integratie-uitkering. Vanaf 2019 ontvangen gemeenten deze integratie-uitkering niet meer en maakt het Sociaal Domein integraal onderdeel uit van de algemene uitkering. Hiervoor voegt het Rijk nieuwe maatstaven toe aan de algemene uitkering. Dit is verwerkt in deze begroting. In bijlage 10 van deze begroting is aangegeven wat de uitgangspunten zijn voor de nieuwe raming en een overzicht gegeven van de programmakosten Peeltgemeenten. De overschrijding in de jaarrekening 2017 en begroting 2018 op deze programmakosten zijn de aanleiding tot de bijraming. De drie decentralisaties zijn open einde regelingen. De verstrekkingen die GR Peeltgemeenten namens de gemeente aan zorgkosten doet bedraagt afgerond € 11 miljoen per jaar. Dit is een substantieel (15%) deel van onze begroting. Deze combinatie van open einde regelingen en de omvang van de uitgaven maakt dat de drie decentralisatie en groot financieel risico vormen voor de gemeentelijke begroting. De gemeente heeft nauwelijks weerstandsvermogen om deze risico's op te vangen. Daarom wordt nu bovenop de inflatie een OZB verhoging van 3% doorgevoerd. Dit geeft € 222.000 aan meer inkomsten die gebruikt worden om de risico's van de drie decentralisaties op de begroting te verkleinen. In 2018 is door de het Rijk en de VNG een fonds tekortgemeenten in het leven geroepen voor jeugd en WMO (stroppenpot). Dit is echter een eenmalige fonds en eventuele opbrengsten daaruit vallen vrij in de jaarrekening 2018. Het reëel ramen van de kosten Sociaal Domein levert onder de streep rekening houdend met de inkomsten van het Rijk per saldo een extra kostenpost op van € 1.697.000. De inkomsten van Rijk waren een integratie uitkering en inmiddels een algemene uitkering en daarom niet terug te vinden in deze portefeuille. De ontvangsten maakten en maken onderdeel uit van de algemene dekkingsmiddelen. De enige uitzondering daarop zijn de BUIG middelen voor uitkeringen maar die worden verstrekt aan SENZER en daarom ook nog apart toegelicht.

	↑ Meer uitgaven BUIG (1 op 1 circulaire)
Bedrag	€ 98.000
I/S	Bedrag is structureel in 2018 als last bijgeraamd
Programma	Sociaal Domein
Toelichting	Gemeenten ontvangen een gebundelde uitkering (BUIG) om daarmee de uitkeringen in het kader van de Participatiewet te financieren .Dit betreft de IOAW, IOAZ en Bbz 2004 (voor levensonderhoud startende ondernemers). Wij ontvangen hier € 98.000 extra voor in 2019 ten opzichte van 2018 (zie verschillen baten). Conform afspraken wordt dit 1 op 1 doorgezet naar Senzer die voor de gemeente de participatiewet uitvoert.

	↑ Uitbreiding De Pandelaar
Bedrag	€ 45.000
I/S	Structureel als last bijgeraamd
Programma	Sociaal Domein
Toelichting	Op 5 juli 2018 heeft de gemeenteraad besloten tot uitbreiding van De Pandelaar als gevolg van meer leerlingen. Dit leidt tot hogere kapitaallasten. Deze worden deels gecompenseerd door hogere huuropbrengsten (zie baten)

	↑ Lagere kosten bezuinigingen portefeuille 2
Bedrag	518.000
I/S	Structureel als lasten afgeraamd
Programma	Sociaal Domein
Toelichting	Dit bevat een groot aantal maatregelen schrappen steunfonds, doventolk, G-vervoer, minder uitgaven mantelzorg, GGZ jeugdarts, communicatie enzovoort. Voor schuldhulpverlening wordt aan de andere kant extra geld opgenomen. Voor een overzicht naar thema wordt verwezen naar de paragraaf bezuinigingen. Voor de lijst met bezuinigingen wordt verwezen naar de separate bijlage bij het raadsvoorstel.

	↑ Meer inkomsten BUIG (1 op 1 circulaire)
Bedrag	€ 98.000
I/S	Structureel als baten bijgeraamd
Programma	Sociaal Domein
Toelichting	Gemeenten ontvangen een gebundelde uitkering (BUIG) om daarmee de uitkeringen in het kader van de Participatiewet te financieren .Dit betreft de IOAW, IOAZ en Bbz 2004 (voor levensonderhoud startende ondernemers). Wij ontvangen hier € 98.000 extra in 2019 ten opzichte van 2018. De uitkering BUIG is namelijk gestegen van € 5.220.252 in de begroting 2018 naar € 5.318.224 in 2019. Dit leidt tot een bijstelling van de begroting. Conform afspraken wordt dit 1 op 1 doorgezet naar Senzer die voor de gemeente de participatiewet uitvoert (zie verschillen lasten).

	↑ Geen onttrekking aan diverse voorzieningen gebouwen in 2019
Bedrag	€ 659.000
I/S	Structureel
Programma	Sociaal Domein
Toelichting	In 2018 is er een beheerplan gebouwen vastgesteld door de gemeenteraad. Daarbij zijn alle voorzieningen m.b.t. gebouwen teruggebracht naar één voorziening gebouwen. Daarom is in de begroting 2018 eenmalig een bedrag van € 365.393 onttrokken aan de voorziening welzijnsgebouwen, € 226.599 aan de voorziening gemeenschapshuizen en € 66.925 aan de voorzieningen MFA's ten gunste van de nieuwe centrale voorziening gebouwen. Dit betrof voor programma twee in 2018 eenmalige baten en in 2018 voor programma vijf eenmalige lasten. Per saldo raakte het de begroting 2018 niet. In 2019 zijn deze baten er niet en daarom geeft dat een verschil met 2018.

	↑ Regresovereenkomst
Bedrag	€ 19.000
I/S	Structureel als baten geraamd
Programma	Sociaal Domein
Toelichting	Jaarlijks stelt de VNG een regresovereenkomst vast met verzekeringsmaatschappijen . Via het regresrecht (Wmo, art. 2.4.3) kan een gemeente de kosten van een voorziening verhalen op een derde die aansprakelijk is voor het ongeval dat tot de beperkingen heeft geleid. Met de regresovereenkomst wordt dit afgekocht. Het doel van de overeenkomst is gemeenten en verzekeraars te vrijwaren van complexe, vaak langdurige administratieve procedures die gepaard gaan met het verhalen van Wmo-kosten op verzekeraars. Alle vormen van aansprakelijkheid vallen onder de overeenkomst, ongeacht of het een verkeersongeval, een medische fout, een arbeidsongeval of welk ander ongeval dan ook betreft De VNG en het Verbond van Verzekeraars hebben sinds 2015 jaarlijks een dergelijke overeenkomst afgesloten. De VNG betaalt de afkoopsom vervolgens uit aan de gemeenten die deelnemen aan de regresovereenkomst. De verwachting is ook dat in 2019 een dergelijke overeenkomst weer wordt afgesloten en daarom zijn de baten structureel in de begroting verwerkt. Op het moment de VNG en verzekeringsmaatschappijen niet een dergelijke overeenkomst afsluiten kan de gemeente voorzieningen verhalen bij verzekeringen en leidt dit tot lagere kosten.

	↑ Diverse (technische) verschillen baten
Bedrag	€ 48.000
I/S	Bedrag is structureel als baten afgeraamd
Programma	Sociaal Domein
Toelichting	Dit betreft een aantal kleinere verschillen waaronder De Pandelaar en reserve onderwijs. De onderhoudsbijdrage van De Pandelaar die zij doorbetalen aan de gemeente is in 2019 € 6.989 lager op basis van de rijksuitkering die De Pandelaar ontvangt. Onderhoud van het schoolpand is sinds enige jaren een verantwoordelijkheid van de school zelf. Bij De Pandelaar zijn gezien de ouderdom van het pand andere afspraken gemaakt. De gemeente voert daar het onderhoud uit en De Pandelaar betaald daarvoor de rijksuitkering door aan de gemeente. Daarnaast zijn er € 12.000 aan huurinkomsten ingeboekt naar aanleiding van de uitbreiding De Pandelaar (raadbesluit 5 juli 2018) De onttrekking aan de reserve onderwijshuisvesting is in 2019 € 23.000 lager dan in 2018. Deze reserve wordt afgebouwd naar € 0 conform de nota reserves en voorzieningen en daar wordt voor 2019 een extra bedrag van € 50.000 aan onttrokken waarna de reserve definitief leeg is.

	↑ Meer opbrengsten bezuinigingen portefeuille 2
Bedrag	€ 50.000
I/S	Bedrag is incidenteel als baten bijgeraamd
Programma	Sociaal Domein
Toelichting	Dit betreft de eenmalige onttrekking aan de reserve onderwijs. .

Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer

	↑ Beheerplan Wegen
Bedrag	€ 605.000
I/S	Dit bedrag is als extra last voor 2019 en verder. Dit betreft voornamelijk kosten die opgenomen zijn vanuit het beheerplan wegen die structureel in 2018 zijn toegekend en vanuit deze planning vanaf 2019 tot lasten leiden. Betreft onder andere algemene middelen, start aanpak van de presidentenbuurt, Dr. de Quayweg inclusief fietspad en fietspad Onze Lieve Vrouwesteeg (Kadernota 2019) Deze middelen zullen niet volledig wordt uitgegeven voor een groot deel zal dit gestort worden in de egalisatiereserve kapitaallasten wegen om het wegenonderhoud van de komende 10 jaar te kunnen dekken.
Programma	Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer
Toelichting	Vooruitlopend en bij besluitvorming van het nieuwe beheerplan wegen 2018 is ten behoeve van de meerjarenbegroting een inschatting gemaakt van de kosten van dit beheerplan. Er zijn drie typen onderhoud te onderkennen:

	• Het dagelijkse onderhoud betaald uit de jaarlijkse budgetten in de begroting. • Het groot onderhoud wat wordt betaald uit de voorziening. • Het levensduur verlengend onderhoud wat wordt betaald door het activeren van kosten. Met de middelen worden de meerjarig verwachte kapitaallasten geëgaliseerd tot en met 2025 voor een meer constant begrotingsbeeld.
--	---

	↑ Bomen (€ 115.000 kadernota 2019 en € 7.000 bijdrageregeling waardevolle bomen)
Bedrag	€ 122.000 structureel, in 2019 is dit eenmalig verlaagd naar € 102.000 in het kader van de bezuinigingen
I/S	Dit bedrag is een structurele last.
Programma	Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer
Toelichting	De totale kosten voor dagelijks onderhoud bomen (snoeien, beheersing ziekten en plagen, rooien, inboeten en dergelijke.) zijn geraamd op € 254.000 per jaar. De kosten voor boomveiligheidscontrole en onderzoek zijn geraamd op € 24.000. Tezamen is dit € 278.000. Een deel van deze werkzaamheden wordt uitgevoerd door onze eigen dienst waarvoor € 163.000 aan uren en externe budgetten aanwezig is. Hierdoor resteert een aan te vullen bedrag van € 115.000. Dit bedrag is structureel in deze begroting opgenomen via de kadernota. Daarnaast is er structureel € 7.000 beschikbaar voor de 'Bijdrageregeling waardevolle bomen'. Totaal €122.000.

	↑ Plattelandsontwikkeling en transitie landelijk gebied (kadernota 2019)
Bedrag	€ 60.000
I/S	Bedrag incidenteel voor 3 jaar. 2019: € 60.000, 2020 € 25.000 en 2021 € 25.000
Programma	Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer
Toelichting	<u>Transitie landelijk gebied</u> Er vinden grote veranderingen plaats binnen de agrarische sector. Vele bedrijven zullen stoppen in 2020, 2022 en 2024. Dit heeft te maken met het besluit huisvesting, de verordening ruimte en het nertsenverbod. De transitie van het landelijk gebied is ook een van de 4 speerpunten van het MRE. Daarnaast heeft het rijk 200 miljoen beschikbaar gesteld voor de sanering van de varkenshouderij. De proeftuin Elsendorp leert ons dat veel in het gebied zelf opgelost moet worden. Dat gaat echter niet vanzelf. Het benodigde bedrag is € 25.000 voor inhuur van externe bureaus/capaciteit. <u>Agrarisch bedrijfscontactpersoon</u> De wens is geuit om ook voor het agrarisch bedrijfsleven een contactpersoon te benoemen om samen met ZLTO en eventueel Rabobank ontwikkelingen in de sector te begeleiden. Het benodigde bedrag is € 25.000 per jaar voor 3 jaar. <u>Eat This</u> In 2018 is succesvol het programma Eat This gelanceerd. Een programma dat nieuwe economische dragers in het buitengebied stimuleert en succesverhalen deelt. Het is wenselijk om dit programma verder door te zetten. Het benodigde bedrag is € 10.000 voor 2019. Het geld is nodig voor het organiseren van bijeenkomsten en het betreft veelal materiële kosten.

	↑ Omgevingsvisie (kadernota 2019)
Bedrag	€ 40.000
I/S	Bedrag is incidenteel als last bijgeraamd
Programma	Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer
Toelichting	De structuurvisie uit 2011 is toe aan een update. De Omgevingswet stelt daarbij dat dit een omgevingsvisie dient te worden. De omgevingsvisie is een – verplicht door de gemeenteraad op te stellen – integrale visie met strategische hoofdkeuzen van beleid voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn. Integraal betekent dat de visie betrekking moet hebben op alle terreinen van de fysieke leefomgeving, aansluitend bij de reikwijdte van de Omgevingswet. De ‘fysieke leefomgeving’ is heel breed en omvat onder meer de beleidsterreinen cultureel erfgoed, energie-infrastructuur, landbouw, landschap, ruimtelijke ordening, gezondheid, milieu, natuur en water. Een omgevingsvisie bestrijkt daarmee de hele breedte van de fysieke leefomgeving waarop de Omgevingswet betrekking heeft. Voor het opstellen van een dergelijke visie is incidenteel € 40.000 opgenomen.

	↑ Aanpassingen hoofdwegen n.a.v. Noord-Om (kadernota 2019)
Bedrag	€ 15.000
I/S	Bedrag is structureel als last bijgeraamd. Dit bedrag is stijgend.
Programma	Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer
Toelichting	De wegen Doonheide, St. Annastraat, W. de Haasstraat, Lodderdijk, Vondellaan, Komweg, Groenesteeg, Handelsesteeg en De Wind vallen onder het programma “Aanpassingen Hoofdwegen Gemert”. Bij dit project worden de hoofdwegen afgewaardeerd als gevolg van de realisatie van de Noord-Om. Het doel is een grotere verkeersveiligheid en minder vervoersbewegingen te realiseren. Het betreft hier de kapitaallasten van investeringen in wegaanpassingen. Aan de hand van de effecten van tijdelijke maatregelen en monitoring (2018) en de integrale aanpak (riolering, groen, verkeer) worden in een later stadium definitieve ramingen bekend. De totale investering bedraagt € 7.900.000 waarvan € 2.300.000 al voorzien is voor onderhoud. Daarmee resteert er een bedrag van € 5.600.000 om te activeren in jaar na realisatie. De totale investering geeft uiteindelijk een kapitaallast van € 252.000 (in 2023).

	↑ Hogere lasten riolering
Bedrag	€14.000
I/S	Structureel
Programma	Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer
Toelichting	Vanuit het kostendekkingsplan riolering zijn de uitgaven riolering hoger geraamd.

	↑ Overheveling budget milieutoezicht bedrijven van portefeuille 1: algemene zaken
Bedrag	€ 200.000
I/S	Structureel
Programma	Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer
Toelichting	Het budget voor het milieutoezicht bij vergunningsplichtige (BRZO-, IPPC- en type C-) bedrijven is in 2018 toegevoegd aan algemene budget handhaving bij programma 1. Omdat dit milieutoezicht uitgevoerd wordt door de Omgevingsdienst (ODZOB) is het bijbehorende budget overgeheveld naar het budget van de ODZOB onder programma 3.

	↑ Diverse (technische) verschillen lasten
Bedrag	€ 135.000
I/S	Als structurele lasten bijgeraamd.
Programma	Ruimtelijke ordening & Openbaar beheer
Toelichting	Dit betreft onder meer een correctie van een eerdere vermindering van € 66.000 op het budget voor de Omgevingsdienst (ODZOB). Verder diverse andere verschillen.

	↑ Lagere kosten bezuinigingen portefeuille 3
Bedrag	€ 284.000
I/S	Structureel en incidenteel als lasten afgeraamd.
Programma	Ruimtelijke ordening & Openbaar beheer
Toelichting	Zover niet opgenomen bij de andere verschillen betreft dit onder meer 50% korting op monumentenspaarfonds, 50% korting subsidie natuurverenigingen, inboeken restpost omgevingsvergunning, lagere energielasten openbare verlichting als gevolg van LED, latere kapitaallasten als gevolg van later realiseren wegen en daarnaast lucht uit de begroting bij diverse posten.

	↑ Kostendekkend maken leges (kadernota 2019)
Bedrag	€ 247.000
I/S	Bedrag is structureel als baten bijgeraamd.
Programma	Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer
Toelichting	Jaarlijks wordt de kostendekkendheid van de leges berekend en opgenomen in de begroting. In het coalitieakkoord is opgenomen dat er wordt uitgegaan van kostendekkende gemeentelijke producten. De leges waren met 69% niet volledig kostendekkend, met name niet in titel 1 algemene dienstverlening (51%) en titel 3 horeca en evenementen (24%). Ook de andere titel omgevingsvergunning was volledig kostendekkend met 91%. Dat is nu hersteld.

	↑ Meer inkomsten riool door tariefstijging (kadernota 2019)
Bedrag	€ 58.000
I/S	Bedrag is structureel als baten bijgeraamd.
Programma	Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer
Toelichting	Bij de vaststelling van de tarieven van de rioolheffing is uitgegaan van volledige kostendekking.

	↑ Diverse (technische) verschillen baten
Bedrag	€ 21.000
I/S	Bedrag is structureel en incidenteel als baten afgeraamd
Programma	Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer
Toelichting	Dit betreft diverse kleinere en technische aanpassingen waaronder toerekening interne uurkosten en kapitaallasten.

	↑ Meer opbrengsten portefeuille 3
Bedrag	€ 148.000
I/S	Bedrag is structureel en incidenteel als baten bijgeraamd
Programma	Ruimtelijke Ordening & Openbaar Beheer
Toelichting	Dit betreft hogere opbrengsten riool door kwijtschelding daarvan ten laste te brengen, onttrekking uit het BIO fonds, in rekening brengen IGP uren in 2019 een aantal kleinere aanpassingen zoals in rekening brengen ambtelijke uren bij rioolaansluitingen voor derden.

Economie & Sport

	↑Meer lasten afval
Bedrag	€ 58.000
I/S	Structureel als last bijgeraamd
Programma	Economie & Sport
Toelichting	Meer kosten bij de milieustraat, extra projectkosten en er wordt voor € 40.000 asbestsanering opgenomen in de afvalbegroting.

	↑Economische ontwikkeling (kadernota 2019)
Bedrag	€ 93.000
I/S	Voor 2019 is een bedrag van € 93.000 bijgeraamd voor strategie en uitvoeringsprogramma's (€ 60.000 incidenteel en € 32.500 structureel)
Programma	Economie & Sport
Toelichting	Voor economische ontwikkeling is in de Kadernota 2019 een incidenteel bedrag van € 60.000 toegekend voor 2019. Dit bedrag wordt besteed aan de doelen 1, 2, 3, 4, 5 en 7 (gedeeltelijk). 1. De economische agenda Gemert-Bakel 2019-2022; 2. Meer levendigheid in het centrum van Bakel; 3. Een meer toekomstbestendig centrum van Gemert; 4. Bedrijventerreinen zijn beschikbaar in alle kernen; 5. In 2019 zijn onze ondernemers tevreden over de gemeentelijke dienstverlening; 7. Recreatie en toerisme versterken.

	↑Mobiliteit (Kadernota 2019)
Bedrag	€ 15.000
I/S	Bedrag is structureel als last bijgeraamd.
Programma	Economie & Sport
Toelichting	Het uitvoeringsprogramma vraagt vier jaar € 15.000 per jaar en vanaf 2022 € 49.000 aan structurele kapitaallasten. Studies projecten bereikbaarheidsagenda De komende jaren zullen er diverse studies worden verricht naar fysieke projecten van de bereikbaarheidsagenda. Denk bijvoorbeeld aan De Beekse Brug. De gemeente dient via cofinanciering aan deze studies bij te dragen. De komende vier jaar zullen er ongeveer tien studies plaatsvinden. De bijdrage zal gemiddeld € 15.000 per jaar zijn. Snelfietsroute Gemert-Helmond De afstand tussen Gemert en Helmond (o.a. centrum, station en de regionale zuidelijke bedrijventerreinen Helmond) is met 10 tot 15 km zeer geschikt voor het gebruik door fietsers en e-bikers. Daarom wordt een kwalitatief hoogwaardige en directe verbinding tussen Gemert en de noordzijde van Helmond (Dierdonk) gerealiseerd. Via Dierdonk wordt de route aangesloten op de stedelijke fietsroutes in Helmond.

	Planning: verkenning/vooronderzoek 2019-2022, onderzoek/planstudie in 2019-2022, uitvoering 2019-2022. In de fiches is voor de snelfietsroute een indicatief bedrag voorzien van € 5.200.000. De inschatting is dat Gemert-Bakel grofweg 25% van die investering voor onze rekening moet nemen. Na aftrek van subsidie is dat een bijdrage voor Gemert-Bakel van € 975.000. Dit wordt omgezet in kapitaallasten van € 49.000 die gaan lopen in het jaar na de investering. Deze kapitaallast wordt daarom in jaarschijf 2022 opgenomen.
--	--

	↑Unesco Geopark
Bedrag	€ 10.000
I/S	Bedrag is structureel als last bijgeraamd
Programma	Economie & Sport
Toelichting	De provincie Noord-Brabant, het waterschap Aa en Maas en de zes Brabantse gemeenten Landerd, Bernheze, Uden, Boekel, Gemert-Bakel en Deurne hebben de ambitie om samen te werken aan de totstandkoming van de Unesco Geoparkstatus voor de Peelrandbreuk en het wijstverschijnsel. De initiatiefnemers zien het als een kans om de bijzondere waarde van de Peelrandbreuk in combinatie met het herstel van de wijstgronden, nadrukkelijk(er) op de kaart te zetten met als doel de identiteit van de streek verder te ontwikkelen en (economische) spin-off te realiseren. Voor de organisatie van het bestuurlijk platform en de werkgroep was in de eerste fase een werkbudget voorzien. Vanaf mei 2018 start de tweede fase. Voor de tweede fase is een actieprogramma, het actieprogramma Geopark Peelhorst in ontwikkeling opgesteld. Op basis van dit actieprogramma is een inschatting gemaakt voor een jaarlijkse bijdrage van € 10.000 voor de deelnemende gemeenten. De extra bijdrage wordt ingezet voor de inhuur van een programmamanager, voor communicatie, evenementen en voor bijdragen in de regionale projecten.

	↑ Lagere lasten sportparken
Bedrag	€ 170.000
I/S	Bedrag is structureel als last bijgeraamd
Programma	Economie & Sport
Toelichting	Vanaf 2019 vervalt de huur bij de sportaccomodaties van enkele sportstichtingen. Voortaan wordt dit als eigen bijdrage in de onderhoudsvergoeding in mindering gebracht. Dit heeft te maken met het wijzigen van de regeling van btw op sportaccomodaties. Dit wordt voor een gedeelte gecompenseerd door verlaging van de huur aan de batenzijde van dit programma.

	↑ Diverse (technische) verschillen lasten
Bedrag	€ 97.000
I/S	Hoofdzakelijk structurele verschillen
Programma	Economie en Sport
Toelichting	Dit betreft onder andere de incidentele overheveling van een deel van de voorziening sport naar voorziening gebouwen (besluit 13 juli 2017) en de omzetting van de reserve parkeerterreinen naar een voorziening parkeerterreinen op basis van BBV voorschriften. Omdat het verschuivingen zijn binnen reserves en voorzieningen raakt het ook de batenkant van het programma. Daarnaast andere wijziging zoals meer toegerekende personeelskosten door verhoging cao.

	↑ Lagere kosten bezuinigingen_portefeuille 4
Bedrag	€ 101.000
I/S	Deels structureel deels incidenteel als last afgeraad
Programma	Economie en Sport
Toelichting	Dit betreft onder meer tijdelijke verlaging onderhoud sporthal Molenbroek, vaste prijs voor papier en daardoor lagere kosten, verlagen stelpost VVV. Daar tegen over staat een verhoging voor fietsroutes scholen.

	↑ Meer baten afval (hogere tarieven afvalstoffenheffing)
Bedrag	€ 228.000
I/S	Bedrag is structureel als baten bijgeraad.
Programma	Economie en Sport
Toelichting	In deze begroting wordt uitgegaan van hogere tarieven vastrecht, milieustraat en voor lediging grijze afvalcontainer. Hiermee wordt de afvalstoffenheffing 100% kostendekkend. De toegerekende lasten zijn hoger als gevolg van het voortaan volledig toerekenen van de btw als last aan de gesloten financiering afval. Voortaan wordt ook de kwijtschelding afvalstoffenheffing meegenomen in de berekening van het tarief. Daarnaast zijn er meer kosten voor de milieustraat. Deze kosten zijn aan de lastenkant van het programma, onderdeel afval, opgenomen. Dit bedrag is inclusief de € 170.000 bezuiniging.

	↑ Lagere huurbaten sportaccommodaties
Bedrag	€ 116.000
I/S	Structureel als baten afgeraad.
Programma	Economie en Sport
Toelichting	In verband met wijziging van de btw wetgeving bij sportaccommodaties, wordt vanaf 2019 geen huur meer in rekening gebracht bij de sportstichtingen. Dit wordt vervangen door een eigen bijdrage in de onderhoudsvergoedingen. Deze verschuiving is dus ook deels zichtbaar aan de lastenkant van het programma.

	↑ Diverse technische verschillen baten
Bedrag	€ 34.000
I/S	Structureel als baten afgeraamd.
Programma	Economie en Sport
Toelichting	Dit betreft onder andere de incidentele overheveling van een deel van de voorziening sport naar voorziening gebouwen in 2018 en de omzetting van de reserve parkeerterreinen naar een voorziening parkeerterreinen op basis van BBV voorschriften. Omdat het verschuivingen zijn binnen reserves en voorzieningen raakt het ook de lastenkant van het programma.

Financiën & Volkshuisvesting

	↑ Verduurzaming overige eigen gebouwen (kadernota 2019)
Bedrag	€ 17.500
I/S	Bedrag is structureel als last bijgeraamd.
Programma	Financiën & Volkshuisvesting
Toelichting	In het in 2017 vastgestelde beleidsplan gebouwen is besloten dat voor panden in eigen gebruik en kernaccommodaties de gemeente investeringen doet zodat de panden uiterlijk in 2030 energieneutraal zijn. In het beheerplan gebouwen zijn hiervoor middelen vastgelegd. Vanuit de gemeenteraad is bij vaststelling van dit beleidsplan en later bij vaststelling van de begroting 2018 de vraag gesteld wat de extra kosten zijn van het verduurzamen van de totale gemeentelijke gebouwenportefeuille. Om de benodigde maatregelen voor de overige gebouwen exact vast te kunnen stellen is een duurzaamheidsrapport per pand noodzakelijk. De kosten hiervan liggen tussen de € 2.500 en € 3.000 per rapport. Op de totale portefeuille overige gebouwen is dit een investering van afgerond € 140.000. Deze investering wordt uitgesmeerd over 8 jaar.

	↑ Extra controle toeristenbelasting
Bedrag	€ 15.000
I/S	Bedrag is als lasten afgeraamd.
Programma	Financiën en Volkshuisvesting
Toelichting	De afgelopen jaren hebben er op no cure no pay basis extra controles plaatsgevonden op toeristenbelasting. In 2018 stond hier voor het laatst een kostenpost voor opgenomen. Deze is komen te vervallen in 2019.

	↑ Onderhoudskosten gebouwen
Bedrag	€ 570.000
I/S	Bedrag is incidenteel als lasten bijgeraamd
Programma	Financiën & Volkshuisvesting
Toelichting	Dit zijn de geraamde onderhoudskosten gebouwen op basis van het vorig jaar vastgestelde beheerplan gebouwen. Daar staat aan de batenkant een gelijk bedrag aan onttrekking voorziening tegenover. Heeft geen effect op het saldo daarom.

	↑ Bouwgrondexploitatie (lasten)
Bedrag	€ 897.000
I/S	Bedrag is incidenteel als lasten afgeraamd
Programma	Financiën & Volkshuisvesting
Toelichting	De kosten moeten worden opgenomen in de begroting, maar worden gelijktijdig geneutraliseerd (zie ook baten). De bouwgrondexploitatie heeft geen invloed op de begroting.

	↑ Diverse (technische) verschillen (lasten)
Bedrag	€ 185.500
I/S	Bedrag is structureel als lasten afgeraamd
Programma	Financiën & Volkshuisvesting
Toelichting	Dit betreft diverse verschillen zoals dalende rentelasten (onder meer door regulier aflossing leningen en aflossing startersleningen), vervallen van kosten door minder vastgoed en lagere kapitaallasten ten opzichte van 2018.

	↑ Lagere kosten bezuinigingen 2019 portefeuille 5
Bedrag	€ 113.000
I/S	Bedrag is structureel als lasten afgeraamd
Programma	Financiën & Volkshuisvesting
Toelichting	Zover al niet gemeld bij andere posten betreft dit onder meer lagere accountantskosten, uitgestelde investeringen gebouwen en lucht uit de begroting.

	↑ Verlaging huurinkomsten gemeentewerf Bakel
Bedrag	€ 11.000
I/S	Bedrag is structureel als baten afgeraamd
Programma	Financiën en Volkshuisvesting
Toelichting	De huurinkomsten uit de Werf Bakel zijn gedaald met €10.700 omdat de gemeente het contract met de zittende huurder heeft beëindigd om de voormalige gemeentewerf vrij te maken voor andere doeleinden.

	↑ Beëindiging huurovereenkomst Viskiosk Ridderplein
Bedrag	€ 11.000
I/S	Bedrag is structureel als baten afgeraamd
Programma	Financiën en Volkshuisvesting
Toelichting	Door de beëindiging van de huurovereenkomst met de Viskiosk Ridderplein krijgt de gemeente voor € 10.600 minder huurinkomsten binnen.

	↑ Storting vanuit voorziening gebouwen
Bedrag	€ 570.000
I/S	Bedrag is incidenteel als baten bijgeraamd
Programma	Financiën en Volkshuisvesting
Toelichting	Dit is de geraamde onttrekking aan de voorziening gebouwen op basis van het vorig jaar vastgestelde beheerplan gebouwen. Daar staat aan de lastenkant een gelijk bedrag aan onderhoudskosten tegenover. Heeft geen effect op het saldo daarom.

	↑ Minder rente-inkomsten Stichting Volkshuisvesting Nederland
Bedrag	€ 21.000
I/S	Bedrag is structureel als baten afgeraamd
Programma	Financiën en Volkshuisvesting
Toelichting	De gemeente ontvangt rente uit de startersleningen. Dit betreft hypotheeknemers die na stijging van hun inkomen rente en aflossing zijn gaan betalen voor de starterslening. Deze baten zijn gedaald met € 21.000 ten opzichte van de raming in 2018.

	↑ Bouwgrondexploitatie baten
Bedrag	€ 897.000
I/S	Bedrag is incidenteel als baten afgeraamd
Programma	Financiën en Volkshuisvesting
Toelichting	De opbrengsten moeten worden opgenomen in de begroting, maar worden gelijktijdig geneutraliseerd (zie ook lasten). De bouwgrondexploitatie heeft geen invloed op de begroting. Met eventuele winstnemingen wordt geen rekening gehouden in de begroting. Als deze zich voordoen dan is dan een incidenteel voordeel in de betreffende jaarrekening.

	↑ Lagere pachtinkomsten landbouwgronden
Bedrag	€ 9.000
I/S	Bedrag is structureel afgeraamd
Programma	Financiën en Volkshuisvesting
Toelichting	Ten opzichte van de begroting 2018 zijn de pachtopbrengsten gedaald met €9.000 als gevolg van minder verpachte gronden.

	↑ Meer opbrengsten bezuinigingen portefeuille 5
Bedrag	€ 162.000
I/S	Bedrag is voornamelijk incidenteel bijgeraamd als baten
Programma	Financiën en Volkshuisvesting
Toelichting	Dit betreft verkoop panden, verkoop RvR titels, Opbrengsten De Fuik en en lucht uit de begroting.

Bijlage 10: Specificatie Sociaal Domein

↑ In deze bijlage wordt een toelichting gegeven op de nieuwe raming voor het Sociaal Domein met ingang van 2019. Aan deze raming liggen drie documenten ten grondslag:

1. Kadernota 2019. Zoals op 19 juni door het college aangeboden;
2. Motie “Meerjaren Sociaal Domein” aangenomen in de raadsvergadering van 5 juli 2018;
3. Brochure “Analyse financiën decentralisaties sociaal domein 2018” uitgebracht door het team Interbestuurlijk Toezicht (IBT) van de provincie Noord-Brabant van 10 juli 2018.

Hieronder een toelichting op deze drie documenten. Aan het eind van deze bijlage zijn vervolgens de nieuwe uitgangspunten en raming voor de meerjarenbegroting Sociaal Domein 2019-2022 opgenomen.

1. ↑Kadernota 2019 (19 juni 2018)

In de kadernota 2019 van de gemeente Gemert-Bakel is het volgende opgenomen over het Sociaal Domein:

“Het resultaat van de jaarrekening 2017 heeft een onverwacht grote kostenpost opgeleverd op het sociale domein voor de gemeente Gemert-Bakel. Als we niets doen blijven we de komende jaren tekorten houden. Het college bereidt daarom besluitvorming voor, opdat de raad hier een politieke discussie kan voeren over mogelijke scenario's met taakstellingen. Daarbij is het uitgangspunt dat we binnen de beschikbare budgetten voor het sociale domein blijven. Waar mogelijk nemen we in de bedrijfsvoering wel al maatregelen om de uitgaven te beperken zonder de kwaliteit van de dienstverlening aan te tasten. Wanneer binnen het sociale domein de oplossing niet voldoende gevonden kan worden, wordt breder gekeken. Het tekort in de jaarrekening bestaat deels uit eenmalige kosten en deels uit structurele kosten. Structureel is er ongeveer 1,5 miljoen euro waar jaarlijks dekking voor nodig is. In dit jaarlijkse bedrag is rekening gehouden met de extra opbrengsten sociale domein die in de maartcirculaire 2018 zijn aangekondigd en de incidentele kosten betroffen enkel 2017”

2. ↑Motie “Meerjarenplan Sociaal Domein” (5 juli 2018)

Tijdens de raadsvergadering van 5 juli is de motie “Meerjarenplan Sociaal Domein” door de raad aangenomen. Deze motie luidde als volgt:

“Onderwerp: Indienen van een MOTIE aan de gemeenteraad ex artikel 37 van het Reglement van orde voor de gemeenteraad 2013.

De motie wordt ingediend door: Dorpspartij, raadslid Van Oort; CDA, raadslid Relou; SP, raadslid Hoevenaars

Aan de voorzitter van de gemeenteraad,

Verzoek om de motie “Meerjarenplan Sociaal Domein” voor behandeling aan de raad voor te leggen:

“De raad van de gemeente Gemert-Bakel,

In vergadering bijeen op donderdag 5 juli 2018

Gezien het voorstel nr. 22 vaststellen Kadernota Begrotingsvoorstellen 2019,

Overwegende dat:

- *Passende zorg voor onze inwoners voorop staat en altijd geleverd moet worden;*
- *De raad vorig jaar het college heeft opgeroepen een onderzoek ‘grip op jeugdzorg’, wat beoogde inzicht te krijgen in de sturings- en beheersingsmechanismen van de gemeente binnen de jeugdzorg;*
- *Er nu financiële tekorten zijn op maatwerkvoorzieningen jeugdzorg, Wmo en Participatiewet, zoals bij veel gemeenten in Nederland;*
- *Wij hier reeds actie op ondernemen om de rijksoverheid te bewegen meer geld vrij te maken;*
- *Er zich te allen tijde onverwachte zorgvragen kunnen voordoen die vragen om extra middelen;*
- *Wij het belangrijk vinden om een toekomstbestendig sociaal domein te ontwikkelen, zowel inhoudelijk als financieel om daarmee de zorg voor onze inwoners te kunnen garanderen;*

Roept het college op om:

1. Een meerjarenplan sociaal domein voor te bereiden, dat beschrijft hoe het college inhoudelijk het sociaal domein vormgeeft met dekkende financiering;
2. Dit meerjarenplan voorafgaand aan de begrotingsbehandeling 2019 aan de raad voor te leggen ter besluitvorming, zodat effecten meegenomen kunnen worden in de begroting 2019 en volgende jaren.”

3. ↑Brochure “Analyse financiën decentralisaties sociaal domein 2018” (10 juli 2018)

Het team Interbestuurlijk Toezicht (IBT) van de provincie Noord-Brabant heeft onderzoek gedaan naar de ramingen van de decentralisaties Sociaal Domein bij gemeenten in Noord-Brabant. Hierover hebben zij een brochure uitgegeven.

De brochure “Analyse financiën decentralisaties sociaal domein 2018” waarbij onderzoek gedaan is naar de (meerjaren)begroting 2018-2021, geeft inzicht in de financiële ramingen en de risico's van de decentralisaties in het sociaal domein van de gemeenten in Noord-Brabant. In deze brochure wordt daarnaast duidelijk hoe het IBT de realiteit van de ramingen en risico's van de decentralisaties in het sociaal domein in (meerjaren)begroting 2019-2022 gaat toetsen.

Naar aanleiding van het onderzoek komt het IBT tot een aantal toetspunten en aanbevelingen voor de begroting 2019. Deze hebben vooral tot doel om het inzicht in en de realiteit van de ramingen in de begroting (verder) te verbeteren. Onderstaand het desbetreffende hoofdstuk uit het onderzoek dat deze toetspunten en aanbevelingen weergeeft. Het volledige rapport is te vinden via [⇒bericht provincie](#).

“Toetspunten begroting 2019

Bij ons onderzoek van de (meerjaren)begroting 2019-2022 hanteren wij de volgende uitgangspunten voor de decentralisaties sociaal domein:

Onderbouwing van de ramingen

- De gemeente zal in de (meerjaren)begroting 2019-2022 de ramingen binnen het sociaal domein zodanig moeten onderbouwen dat hieruit blijkt dat ze reëel zijn. Omdat er steeds meer informatie beschikbaar is, gaat de financieel toezichthouder ervan uit dat de ramingen bij de (meerjaren)begroting 2019-2022 (nog) beter onderbouwd kunnen worden. Voor een goed inzicht in de ramingen is het belangrijk dat de gemeente in de (meerjaren) begroting 2019-2022 in ieder geval aangeeft:
 - Waar de ramingen op gebaseerd zijn (bijvoorbeeld ervaringscijfers, afgesloten contracten en/of bijdragen aan verbonden partijen);
 - Indien het uitgangspunt “In=Uit” wordt gehanteerd dan dient de gemeente door middel van ervaringscijfers over 2017 (en 2016) te onderbouwen dat deze manier van ramen ook reëel is. Als de gemeente dit niet kan onderbouwen dan zijn de ramingen naar het oordeel van de toezichthouder niet voldoende reëel. Tenzij de gemeente aannemelijk maakt dat er concrete (dekkings)maatregelen worden genomen die ertoe leiden dat de lasten wel in evenwicht komen met de baten. De toezichthouder zal de hardheid en haalbaarheid van deze maatregelen toetsen.
 - Voor het geval er hogere lasten worden geraamd dan de inkomsten die hiervoor vanuit het rijk worden ontvangen dan dient de gemeente aan te geven op welke manier deze lasten worden gedekt (ten laste van begrotingsresultaat, door taakstellingen en/of inzet reserves).
 - Indien er lagere lasten worden geraamd dan de inkomsten die hiervoor vanuit het rijk worden ontvangen dan dient de gemeente aan te tonen dat deze raming geleid op de ervaringscijfers over 2017 (en 2016) reëel is.

De toezichthouder kan zo nodig aanvullende informatie of het onderliggend plan opvragen.

- *Het anticiperen op verhoogde integratie-uitkeringen of verdeelmodellen, waarover nog geen formele besluitvorming door het rijk heeft plaatsgevonden, accepteren wij niet als een reëel (en structureel) dekkingsmiddel. De toezichthouder beoordeelt of de raming die de gemeente voor de decentralisaties sociaal domein aan de inkomstenkant van de (meerjaren)begroting heeft opgenomen overeenkomt met de bedragen zoals die zijn vastgesteld in de mei- of septembercirculaire van het ministerie van BZK.*
- *De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling dienen in de gemeentelijke (meerjaren)begroting 2019-2022 gelijk zijn te zijn aan de begroting van de desbetreffende gemeenschappelijk regeling.*

Structurele en incidentele baten en lasten

De lasten van de decentralisaties in het sociaal domein hebben (in principe) een structureel karakter. Deze structurele lasten dienen daarom gedekt te worden door structurele dekkingsmiddelen.

Alleen als de gemeente kan aantonen dat er sprake is van eenmalige lasten, bijvoorbeeld eenmalige lasten om de transformatie mogelijk te maken, vinden wij het acceptabel dat de gemeente hiervoor

incidentele dekkingsmiddelen inzet. Wij gaan ervan uit dat de gemeente deze incidentele lasten (en baten) ook opneemt op het verplichte overzicht van incidentele baten en lasten in de (meerjaren) begroting 2019-2022.

Aanbevelingen

Naar aanleiding van ons onderzoek komen wij tot de volgende aanbevelingen voor de decentralisaties in het sociaal domein. Deze aanbevelingen hebben vooral als doel om -het inzicht in- en de realiteit van de ramingen in de begroting (verder) te verbeteren.

1. *Na het invoeren van de nieuwe taken in het sociaal domein in 2015 hebben veel gemeenten begrijpelijk een koppeling gelegd tussen de lasten en ontvangen baten van het rijk. Nu de aparte integratie-uitkering in 2019 opgaat in de algemene uitkering wordt reguliere financiering verkregen, net als voor alle andere gemeentelijke taken. Wij adviseren daarom om de koppeling te laten vervallen en de benodigde dekkingsmiddelen in een integrale afweging te betrekken van alle dekkingsmiddelen. Zeker nu blijkt dat veel gemeenten in 2017 een nadeel verwachten in het sociaal domein en het -zonder aanvullende dekkingsmaatregelen- naar ons oordeel niet reëel is om dan in de (meerjaren)begroting 2019-2022 het uitgangspunt van budgettair neutraal ramen te blijven hanteren.*
2. *Geef in de (meerjaren)begroting 2019-2022 duidelijk aan op welke uitgangspunten de ramingen zijn gebaseerd en leg hierbij ook een koppeling naar de realisatiecijfers in de jaarrekening 2017.*
3. *Wanneer er een taakstelling in de (meerjaren)begroting wordt opgenomen dan adviseren wij de raming van deze taakstelling reëel te onderbouwen. Leg daarbij concreet op programmaniveau vast hoe de taakstelling wordt ingevuld en geef daarbij ook aan hoe het proces, dat bij het concretiseren gevolgd gaat worden, eruitziet.”*

↑ Meerjarenbegroting Sociaal Domein 2019-2022

De provincie heeft als toezichthouder aanbevelingen gegeven om het inzicht en de realiteit van de ramingen in de begroting 2019-2022 te verbeteren. De gemeente Gemert Bakel is aangesloten bij een aantal regionale samenwerkingsverbanden, waaronder de Gemeenschappelijke regeling (GR) Peelgemeenten en Senzer. Informatie vanuit deze verbanden is bij de begrotingsopstelling meegenomen.

Uitgangspunten 2019-2022

De volgende uitgangspunten hebben we toegepast om de begroting 2019-2022 realistisch te ramen:

- De ramingen 2019-2022 zijn op basis van realisatiecijfers jaarrekening 2017 en de prognose 2018 afgegeven in de 1^e kwartaalrapportage GR Peelgemeenten;
- De ramingen 2019-2022 zijn op basis van het ondernemingsplan Senzer 2019 inclusief meerjarenbegroting;
- De uitvoeringskosten zijn op basis van de begroting 2019 en meerjarenraming 2020-2022 GR Peelgemeenten
- De ramingen zijn op basis van regionale afspraken 2018 voor Veilig thuis, Spoed eisende zorg (SEZ), Jeugdbescherming (JB) en Jeugdreclassering (JR);
- Er heeft geen bijstelling van kosten voor Wmo in verband met invoering van het abonnementstarief m.i.v. 1-1-2019 plaatsgevonden. De eigen bijdrage voor onder meer huishoudelijke hulp is dan niet meer inkomensafhankelijk. Wij verwachten hier geen extra lasten omdat de eigen bijdrage voor Gemert-Bakel namelijk al laag is naar aanleiding van besluitvorming in de gemeenteraad van november 2017 bij de begroting 2018.
- In het coalitieakkoord 2018-2022 is opgenomen dat de rijksbijdrage niet op voorhand een plafond is voor de uitgaven binnen de 3D's maar dat er realistisch geraamd zal worden.

Raming 2019-2022 programmakosten GR Peelgemeenten

	Werkelijk			Prognose	Begroot			
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Wmo nieuw	1.499	1.699	2.064	1.926	2.108	2.187	2.271	2.350
Wmo bestaand	2.461	2.311	2.385	2.466	2.553	2.592	2.631	2.669
Jeugd	4.732	5.447	5.905	5.735	5.943	6.163	6.649	6.749
BMS	617	672	661	596	661	661	661	661
Totaal	9.308	10.129	11.014	10.723	11.265	11.603	12.212	12.429

De prognose 2018 is op basis van de 1^e kwartaal rapportage 2018 gemeenschappelijke regeling Peelgemeenten (zie ook ⇒RIN).

- Bij Wmo bestaand is de Huishoudelijke hulp toelage (HHT) uit 2016 (€ 138.787) en 2017 (€ 112.335) komen te vervallen in de raming omdat deze regeling is stopgezet.
- Bij jeugd is in 2019 en 2020 rekening gehouden met een besparing op regionale kosten als gevolg inzet KluppluZ. In 2019 is voor KluppluZ in deze begroting een bedrag van € 524.385 opgenomen en in 2020 een bedrag van € 393.289. Dit betreft een lokale voorziening die eind 2017 is gestart waarbij de inschatting is dat deze leid tot een bezuiniging van een minimaal gelijk bedrag op de regionaal verstrekte voorzieningen. KluppluZ heeft een duur van drie jaar. Daarom een stijging in de programmakosten in 2021.
- De OZB verhoging van 3% bovenop de inflatiestijging (bedrag van € 222.000) ter afdekking risico's is naar verhouding verdeeld over Wmo nieuw, Wmo bestaand en Jeugd.

Bijlage 11: Specificatie leges

Met deze kostenonderbouwing wordt een inzicht gegeven in kostentoerekening van de activiteiten die een direct verband hebben met de te leveren diensten waarvoor via de legesverordening worden gevraagd.

De vereisten voor kostendeckendheid van de leges zijn als volgt:

- Leges mogen maximaal kostendeckend zijn op ramings- c.q. begrotingsbasis (baten gedeeld door lasten maximaal 100%);
- De lasten betreffen zowel ambtelijke inzet als externe kosten;
- Op grond van een uitspraak van de Hoge Raad van 13 februari 2015 geldt de eis van kostendeckendheid voor de legestarieven binnen de totale legesverordening (kruissubsidiëring tussen titels mogelijk).;
- Daarnaast geldt op grond van de werkingssfeer van de Europese Dienstenrichtlijn bij titel 3 de eis van kostendeckendheid voor de legestarieven per hoofdstuk;
- Kosten van werkzaamheden die geen verhaalbare (belastbare) dienst zijn, worden niet toegerekend waaronder;
 - Kosten van beleid;
 - Kosten van handhaving, toezicht en controle (met uitzondering van. 1e controle na oplevering) voor wat betreft titel 2;
- De gecompenseerde BTW op kosten (BTW-compensatiefonds), wordt als kostenpost meegenomen;
- Overhead maakt geen onderdeel uit van de portefeuilles, maar wordt als kostenpost meegenomen. Overhead en Btw worden gepresenteerd in een aparte kolom.

↑Leges titel 1 tot en met titel 3

Legesverordening (x€1.000)	Directe lasten	Overhead en Btw	Lasten	Baten	Dekking %
Titel 1 (algemene dienstverlening)	362	154	516	430	83%
Titel 2 (omgevingsvergunning)	720	432	1.158	1.158	100%
Titel 3 (horeca en evenementen)	61	39	100	100	100%
Totale leges	1.143	625	1.774	1.682	95%

Bijlage 12: Kerngegevens

KERNGEGEVENS PER 1 JANUARI VAN HET BETREFFENDE JAAR				
Sociale structuur	2016	2017	2018	2019
Aantal inwoners:	29.647	30.024	30.395	30.504
waarvan:				
van 0 t/m 19 jaar	6.739	6.748	6.765	6.770
van 20 t/m 49 jaar	10.780	10.922	10.971	11.040
van 50 t/m 59 jaar	4.762	4.785	4.783	4.810
van 60 t/m 64 jaar	2.106	2.128	2.162	2.174
van 65 jaar en ouder	5.260	5.441	5.659	5.710
Aantal bijstandsgerechtigden	337	394	402	402

Fysieke structuur	2016	2017	2018	2019
Oppervlakte gemeente:	12.366 ha	12.334 ha	12.366ha	12.366ha
waarvan:				
binnenwater:	109 ha	109 ha	109 ha	109 ha
historische dorpskern:	8 ha	8 ha	8 ha	8 ha
Oppervlakte groen buitengebied (excl. bosgrond):	308 ha	308 ha	308 ha	308 ha
Oppervlakte groen in woonomgeving:	114 ha	114 ha	114 ha	114 ha
Oppervlakte sportvelden:	312 ha	312 ha	312 ha	312 ha
Oppervlakte bossen:	350 ha	350 ha	350 ha	331 ha
Lengtes van wegen:				
- asfalt:	209 km	209 km	209 km	209 km
- klinkerwegen:	97 km	97 km	97 km	97 km
- betonwegen:	16 km	16 km	16 km	16 km
- overige (o.a. zandwegen en halfverharding):	90 km	90 km	90 km	90 km
Aantal woonruimten:	12.582	12.675	12.775	13.051

FINANCIËLE KERNGEGEVENS (JR = JAARREKENING / B = BEGROTING)				
Financiële structuur (x€ 1.000)	JR 2016	JR 2017	B 2018	B 2019
Opbrengst OZB	7.161	7.150	7.287	7.789
Algemene uitkering gemeentefonds	38.990	39.186	40.773	43.036
Algemene uitkering per inwoner	1,32	1,29	1,35	1,41
Balanstotaal	160.599	158.212	167.420	159.000

Financiële structuur vervolg (x€ 1.000)	JR 2016	JR 2017	B 2018	B 2019
Vaste geldleningen (exclusief woningbouw)	126.657	117.248	115.695	107.783
Vaste geldleningen per inwoner	4,27	3,91	3,81	3,53
Algemene reserve (exclusief jaarrekeningresultaat)	688	2.854	2.367	500
Bestemmingsreserves	4.565	6.049	4.128	6.062
Voorzieningen (inclusief bouwgrondexploitatie)	27.016	26.555	23.754	23.164
Totale reserves en voorzieningen	32.269	35.458	30.249	30.188
Totale reserves en voorzieningen per inwoner	1,09	1,17	1,00	0,99

Uitkomsten septembercirculaire 2018

Algemene uitkering	2019	2020	2021	2022
Verschil ten opzichte van meicirculaire 2018				

140

Bijlage 14: Specificatie subsidies

↑Vrijwilligersorganisaties

Naam	Plaats	Subsidie 2018
Stichting Natuurcentrum De Specht	HANDEL	€ 2.933,00
Badmintonclub Bakel	BAKEL	€ 1.833,00
Basketbalvereniging Yellow Sox	BAKEL	€ 3.145,50
Badmintonclub Gemert	DE MORTEL	€ 2.494,50
Gemertse Boksclub	GEMERT	€ 518,25
Handbalvereniging TREMEG	HANDEL	€ 4.941,00
Judo en Jiu-Jitsu Club Gemert	GEMERT	€ 1.847,25
Judoclub KANO	BAKEL	€ 2.498,25
K.P.J. Bakel / handbalvereniging Acritas	BAKEL	€ 3.147,75
K.P.J. Elsendorp	ELSENDORP	€ 600,00
K.P.J. De Mortel	DE MORTEL	€ 285,00
Volleybalclub Were Di	GEMERT	€ 10.746,00
Volleybalvereniging Primus Omnium Bakel	BAKEL	€ 561,00
Zwemvereniging De Gemertse Watervrienden	GEMERT	€ 7.422,75
Zwemvereniging Hydra	GEMERT	€ 7.473,00
Stichting Hart In Beweging Gemert-Bakel	GEMERT	€ 708,00
Gemertse Atletiek Club	GEMERT	€ 5.510,25
Gemertse Honk- en Softbal Vereniging	GEMERT	€ 1.530,75
Handboogvereniging Neerlandia	BAKEL	€ 309,75
Hengelsportvereniging De Middenpeel	MILHEEZE	€ 834,75
Hengelsportvereniging Ons Genoegen	GEMERT	€ 788,25
Hockeyclub Bakel	BAKEL	€ 2.166,75
Hockeyclub Gemert	GEMERT	€ 4.886,25
Korfbalvereniging Blauw - Wit	HANDEL	€ 1.521,00
Korfbalvereniging M.K.V.	MILHEEZE	€ 1.086,75
Ponyclub St. Hubertus	HANDEL	€ 313,50
Rijvereniging en Ponyclub De Trouwe Ruitertjes Bakel	MILHEEZE	€ 366,00
Voetbalvereniging Bavos	BAKEL	€ 4.125,00
Voetbalvereniging Fiducia	DE RIPS	€ 1.674,00
Voetbalvereniging Gemert	GEMERT	€ 7.794,00
Voetbalvereniging Handel	HANDEL	€ 2.412,75
Voetbalvereniging RKVV Milheezer Boys	MILHEEZE	€ 2.705,25

Voetbalvereniging M.V.C. De Mortel	DE MORTEL	€ 2.971,50
Voetbalvereniging Elsendorp	ELSENDORP	€ 1.913,25
W.S.V. Z.U.Th.	GEMERT	€ 1.145,25
Dansvereniging Euphoria	DE RIPS	€ 1.918,15
Ready 2 Dance	DE MORTEL	€ 852,75
Jeugdtheater Carrousel	GEMERT	€ 1.166,25
Jongerenkoor Les Petits Chanteurs	GEMERT	€ 784,50
Fanfare en Slagwerkgroep Concordia De Rips	DE RIPS	€ 6.813,75
Fanfare St. Cecilia Handel	HANDEL	€ 6.447,00
Fanfare Sint Cecilia Milheeze	MILHEEZE	€ 8.642,25
Fanfare Sint Lucia De Mortel	DE MORTEL	€ 5.346,75
Harmonie Excelsior Gemert	GEMERT	€ 13.901,25
Harmonie Muis Sacrum	BAKEL	€ 16.154,25
Harmonie Muis Sacrum (opl.Majoretten)	BAKEL	€ 679,50
Jachthoorn- en Trompetterkorps Gemert	GEMERT	€ 3.772,50
Muziekvereniging Elsendorp	ELSENDORP	€ 3.519,75
Toneelvereniging Voetlicht	MILHEEZE	€ 783,50
I.V.N. afdeling Bakel - Milheeze - De Rips	GEMERT	€ 475,50
E.H.B.O.-ver. St. Martinus Gemert-De Mortel	GEMERT	€ 1.760,25
E.H.B.O.-ver. St. Martinus De Rips	DE RIPS	€ 653,25
Bijenvereniging Sint Ambrosius Boekel en Omstreken	GEMERT	€ 209,25
Bijenvereniging De Klaverbloem	BAKEL	€ 209,25
VELT Gemert	GEMERT	€ 627,00
Speeltuinvereniging De Wieken	GEMERT	€ 2.100,00
Speeltuinvereniging 't Zonnehoekje	GEMERT	€ 2.681,25
Jeugd natuurwacht Bakel	BAKEL	€ 1.164,00
Hobbyclub Elsendorp	ELSENDORP	€ 902,25
Stichting De Knutselmolen	GEMERT	€ 1.772,25
Hobbydoos De Mortel	DE MORTEL	€ 927,75
Stg. Jeugdcentrum Bakel Jong Nederland	BAKEL	€ 3.514,50
Jeugdsoos Sam Sam	ELSENDORP	€ 587,25
Jeugdvereniging Jong Milheeze	MILHEEZE	€ 2.265,75
Scouting Willibrordus Gemert	GEMERT	€ 3.555,75
Jongerensoos Sowieso	MILHEEZE	€ 1.271,25
Stichting Jeugdbelangen Handel	BOEKEL	€ 2.050,50
Jeugdsoos 't Zulderke	DE MORTEL	€ 647,25

Jeugdsoos Elsendorp	ELSENDORP	€ 647,25
OJC Fuse	BAKEL	€ 5.715,00
Stg. O.J.C. De Bunker	GEMERT	€ 8.097,75
Stichting Kindervakantiewerk Bakel	BAKEL	€ 2.170,50
Kelmoso Kindervak.werk Elsendorp-De Mortel	ELSENDORP	€ 1.403,25
Kindervakantiewerk Milheeze	MILHEEZE	€ 859,50
Kindervakantiewerk De Rips	DE RIPS	€ 773,25
Stichting Kindervakantie Week Gemert	GEMERT	€ 1.075,50
Stg. Ceigoed	GEMERT	€ 1.361,25
De Zonnebloem, afdeling Bakel-Milheeze-Rips	MILHEEZE	€ 105,00
De Zonnebloem, afdeling Elsendorp	ELSENDORP	€ 105,00
De Zonnebloem, afdeling Gemert - Handel - De Mortel	GEMERT	€ 315,00
Stichting Seniorenraad Gemert - Bakel	GEMERT	€ 2.088,00
E.H.B.O. vereniging Bakel	BAKEL	€ 745,50
E.H.B.O. vereniging Handel - Elsendorp	HANDEL	€ 773,25
E.H.B.O. vereniging Milheeze	MILHEEZE	€ 882,00
Slachtofferhulp Nederland regio Zuid Oost	BEEK	€ 4.185,00
De Stem van Bakel	BAKEL	€ 2.133,75
Dorpsoverleg Elsendorp	ELSENDORP	€ 2.806,50
Stichting Dorpsoverleg Milheeze	MILHEEZE	€ 2.990,25
Dorpsoverleg De Rips	DE RIPS	€ 2.823,75
Stichting Handel	HANDEL	€ 2.975,25
Stuurgroep De Mortel	DE MORTEL	€ 2.904,00
Heemkundekring De Kommanderij Gemert	GEMERT	€ 3.788,25
Stichting Laurentius Torrentinus	GEMERT	€ 1.282,50
Heemkundekring Bakel en Milheeze	GEMERT	€ 209,25
Stichting Kledingbank Gemert-Bakel	GEMERT	€ 2.250,00
Houvast	GEMERT	€ 1.735,00
Stichting GeJeJong	DEURNE	€ 1.193,25
Kansplus	LIESHOUT	€ 1.362,75
	Saldo	€ 253.122,15

↑Gemeenschapshuizen

Naam	Plaats	Subsidie 2018
De Bron	HANDEL	€ 61.467,00
D'n Eik	DE RIPS	€ 27.917,00

St. Parochiehuis	BAKEL	€ 43.672,00
MFA De Sprank	DE MORTEL	€ 36.090,15
De Dompelaar ('t Buurthuis)	ELSENDORP	€ 19.423,00
De Schans	MILHEEZE	€ 22.035,00
	Saldo	€ 210.604,15

↑ Gesubsidieerde instellingen

Naam	Subsidie 2018
KunstLokaal	€ 385.066
Bibliotheek De Lage Beemden	€ 430.185
Commanderij College – schoolmaatschappelijk werk	€ 20.000
De Eendracht	€ 236.485
LEVgroep	€ 1.338.943
De Zorgboog	€ 489.414
MEE Zuidoost Brabant	€ 170.840
Stichting Leergeld	€ 78.500
Stichting GOO – VVE/ Peuterwerk	€ 263.884
Stichting GOO –Onderwijsbegeleiding	€ 60.780
PlatOO - Onderwijsbegeleiding	€ 10.832
PlatOO - VVE/Peuterwerk	€ 24.162
De Pandelaar – Onderwijsbegeleiding	€ 6.307
De Pandelaar - VVE/Peuterwerk	€ 27.857
Saldo	€ 3.543.256

↑ Lokale omroep

Naam	Subsidie 2018
Omroep Centraal	€ 15.734
Saldo	€ 15.734

Bijlage 15: Specificatie kengetallen

↑De kengetallen maken het voor de gemeenteraad en toezichthouder makkelijk om inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente.

Aan de kengetallen zijn (nog) geen normen verbonden. De wetgever heeft de manier waarop gemeenten de kengetallen laten meewegen nadrukkelijk bij de gemeente gelaten.

Wel is meegegeven dat het behulpzaam kan zijn om de kengetallen te relateren aan bijvoorbeeld signaleringswaarden. Dit zijn (normen)kaders waarbij zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de signaleringswaarden afkomstig uit de stresstest voor 100.000+ gemeenten. In de onderstaande tabel zijn de signaleringswaarden te zien en in welke categorie (A, B of C) deze vallen. Hierbij is categorie A het minst risicovol en categorie C het meest risicovol.

Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Structurele exploitatieruimte	Begroting >0%	Begroting 0%	Begroting <0%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Eén afzonderlijke kengetal zegt niet alles, de kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden bekeken om een goed beeld te krijgen van de financiële positie. Zo hoeft een hoge schuld geen nadelig effect te hebben op de financiële positie, maar is dat afhankelijk of en wat er aan eigen vermogen en baten tegenover die schuld staat en hoe groot de kans is dat de schuld weer wordt afgelost. Noch hoeft een tegenvallende ontwikkeling van de grondprijs een negatieve invloed te hebben indien de structurele exploitatieruimte groot is of men over voldoende ruimte in belastingcapaciteit beschikt, omdat er dan ruimte is om tegenvallers op te vangen.

Hieronder volgt een verloop van de kengetallen van Gemeert-Bakel in de categorieën zoals hierboven benoemd. Daarnaast volgt per kengetal een definitie en toelichting van (de ontwikkeling van) het cijfer.

Kengetal	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Netto schuldquote	174%	169%	153%	159%	163%	162%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	120%	119%	106%	114%	120%	121%
Solvabiliteitsratio	3%	4%	4%	5%	6%	7%
Structurele exploitatieruimte	-3%	2%	2%	2%	4%	4%
Grondexploitatie	30%	17%	10%	7%	6%	0%
Belastingcapaciteit (COELO)	113%	102%	104%	104%	104%	104%

↑**Netto schuldquote**

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen. Hoe hoger de schuldenlast, hoe hoger de netto schuldquote. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten op de exploitatie drukken.

Toelichting kengetal Gemert-Bakel

De schulden van de gemeente Gemert-Bakel zijn hoog. Hierdoor heeft de gemeente gemiddeld meer rentelasten dan andere gemeenten. Door de verbeterende financiële positie is de schuldenlast de afgelopen jaren afgenomen. Afgelopen jaren zijn er dan ook geen nieuwe leningen aangegaan en zijn er wel leningen afgelost. Daarnaast is in het herstelplan eigen vermogen gesteld dat we geen nieuwe leningen meer verstrekken aan derden. Vanaf 2021 is de verwachting dat de schulden weer gaan stijgen. Dit heeft te maken met de geplande investeringen in bijvoorbeeld wegen en het zwembad.

↑**Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen**

De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen geeft inzicht in hoeverre sprake is van doorlenen. Omdat bij leningen onzekerheid kan bestaan of deze allemaal worden terugbetaald wordt de netto schuldquote berekend zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. In de netto schuldquote gecorrigeerde voor alle leningen wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en ook wat dat betekent voor de schuldenlast.

De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, maar met de toevoeging dat ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

Toelichting kengetal Gemert-Bakel

De schulden van de gemeente Gemert-Bakel zijn ook na aftrek van doorleningen hoog. De gemeente heeft in het verleden relatief veel geld doorgeleend of uitgeleend. Bij de netto schuldquote worden deze verstrekte leningen gecorrigeerd. Ook na aftrek van de verstrekte leningen heeft de gemeente Gemert-Bakel in 2018 een meer dan gemiddelde leningenportefeuille met bijbehorende rentelasten. Omdat derden de leningen aflossen en de schuldenlast als gevolg van investering weer toenemen heeft dit een stijging van deze netto schuldquote tot gevolg.

↑**Solvabiliteitsratio**

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens uit de reserves (de algemene reserve en de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

Toelichting kengetal Gemert-Bakel

Het eigen vermogen (algemene reserve en de overige reserves) van de gemeente Gemert-Bakel is laag en de schuldenpositie van de gemeente is hoog. Dit komt tot uiting in het lage solvabiliteitsratio. Door het financieel herstel stijgt deze ratio wel de komende jaren.

↑**Structurele exploitatieruimte**

Dit kengetal is van belang om het structurele en reële evenwicht van de begroting te beoordelen. De structurele exploitatieruimte geeft aan in hoeverre een gemeente ruimte heeft om haar eigen lasten te kunnen dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling wordt namelijk onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage.

Een positieve uitkomst betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Over het algemeen geldt als richtlijn: hoeveel te hoger het kengetal structurele exploitatieruimte, hoeveel te gunstiger dit is voor de gemeente.

Toelichting kengetal Gemert-Bakel

We storten de komende jaren gelden in diverse reserves (zoals reserve kapitaallasten wegen) daardoor stijgt dit percentage.

↑Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grondexploitaties zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken. De boekwaarde van de voorraden grond is hierbij van groot belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

Toelichting kengetal Gemert-Bakel

De boekwaarde van de bouwgrondexploitatie is de afgelopen jaren verlaagd van bijna 50 miljoen euro naar 35,7 miljoen euro per eind 2018. De daling wordt enerzijds veroorzaakt door verkopen en afronding van projecten. Anderzijds omdat er weinig grote uitgaven zoals aankopen plaatsvinden. De grondpositie wordt steeds verder afgebouwd en dit is terug te zien in een dalende ratio voor de grondexploitatie.

↑Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde.

De definitie van het kengetal belastingcapaciteit is:

Woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t (het begrotingsjaar) ten opzichte van het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) uitgedrukt in een percentage. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert ieder jaar deze lasten in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde waarde in die gemeente. Deze cijfers worden voortaan ook in de jaarlijkse meicirculaire bekendgemaakt zodat de gemeenten tijdig op de hoogte zijn van de hoogte van de lasten die voor de berekening moeten worden gebruikt.

Toelichting kengetal Gemert-Bakel

Het bedrag aan gemeentelijke lasten in 2018 bedraagt voor Gemert-Bakel € 736 volgens de berekening van Coelo. In 2017 bedroeg dit bedrag volgens Coelo €820. De tarieven zijn in 2018 niet gedaald ten opzichte van 2017. Het verschil zit in andere manier van berekenen van het variabel deel van afval. De nieuwe cijfers Coelo komen daarom nu wel overeen met onze eigen berekening. Voorheen ging Coelo uit van een veel hogere frequentie van afvalaanbieding door burgers wat niet overeenkomt met de praktijk in Gemert-Bakel waar afval veel gescheiden wordt.